

Lan tỏa Thu Hà Nội

Sẽ là thiếu sót nếu không ghi nhận sự đóng góp của nam giới cho phụ nữ

Khoản 2 Điều 3 Điều lệ Hội LHPN Việt Nam sửa đổi, bổ sung quy định: “Hội viên danh dự là người từ đủ 18 tuổi trở lên, có uy tín, tầm ảnh hưởng, có đóng góp tích cực cho phong trào phụ nữ và hoạt động Hội, tán thành Điều lệ Hội, tự nguyện gia nhập Hội, được cấp có thẩm quyền công nhận là hội viên danh dự”.

Theo Hội LHPN Việt Nam, sở dĩ đưa quy định về “hội viên danh dự” vào Điều lệ của Hội vì trong giai đoạn vừa qua, Hội LHPN Việt Nam đã nhận được sự hỗ trợ rất đặc lực của các cá nhân có sự ảnh hưởng trong xã hội như giới văn nghệ sĩ, các nhà ngoại giao, các nhà hoạt động xã hội. Họ đều là những người mong muốn được công hiến, tham gia, đóng góp vào các hoạt động của Hội, sự tiến bộ của phụ nữ và xây dựng phong trào phụ nữ. Với mong muốn tập hợp lực lượng này tham gia các hoạt động Hội, Điều lệ khóa XIII đã nghiên cứu, bổ sung thêm một khoản tại Điều 3 về đối tượng hội viên mà Hội LHPN Việt Nam hướng tới trong nhiệm kỳ này chính là hội viên danh dự của Hội.

Hội LHPN Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội có đặc thù về giới. Mặc dù vậy, xét từ yêu cầu thực tiễn, tổ chức Hội nhận thấy việc khuôn hẹp đối tượng hội viên danh dự mà không tính đến nam giới để đồng hành, góp phần tích cực thực hiện công tác bình đẳng giới là thiếu sót. Vì vậy, những hội viên danh dự mà Hội hướng đến ngoài phụ nữ sẽ có cả lực lượng nam giới. Việc bổ sung quy định tại Điều 3 đã đồng thời cũng được nghiên cứu để điều chỉnh các điều khoản đi kèm về quyền và nhiệm vụ cho đầy đủ (Điều 6, Điều 7 đã quy định rõ quyền và nghĩa vụ của hội viên danh dự).

Ngày 11/3/2022, tại cuộc họp báo thông tin nhanh kết quả Đại hội đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XIII, Phó Chủ tịch Hội LHPN Việt Nam Nguyễn Thị Minh Hương đã cho biết, điểm mới căn bản trong Điều lệ Hội LHPN Việt Nam sửa đổi, bổ sung là công nhận bổ sung quy định về hội viên danh dự nhằm ghi nhận, tôn vinh những người có tầm ảnh hưởng, đóng góp tích cực cho phong trào phụ nữ, hoạt động Hội. “Theo đó, hội viên danh dự cũng có thể là nam giới hoặc người nước ngoài”, theo bà Nguyễn Thị Minh Hương.

Trả lời phỏng vấn báo chí bên lề cuộc họp báo này, Chủ tịch TU Hội LHPN Việt Nam Hà Thị Nga cho biết: “Những hội viên danh dự là những người có ảnh hưởng lớn, có uy tín trong xã hội và có đóng góp tích cực trong các hoạt động của Hội”. Cũng theo bà Nga, sau khi đưa nội dung này vào Điều lệ, Hội sẽ ban hành hướng dẫn thực hiện Điều lệ. Theo đó, sẽ có tiêu chí cụ thể để xét hội viên danh dự, trong đó,

Khi nam giới làm công tác phụ nữ

Để phù hợp với tình hình, nhiệm vụ và đáp ứng yêu cầu của phong trào phụ nữ, công tác Hội Liên hiệp Phụ nữ (LHPN) Việt Nam trong giai đoạn mới, Điều lệ Hội LHPN Việt Nam sửa đổi, bổ sung được thông qua tại Đại hội Đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XIII, nhiệm kỳ 2022 - 2027 có điểm mới về công nhận hội viên danh dự ghi nhận, tôn vinh những người có tầm ảnh hưởng, đóng góp tích cực cho phong trào phụ nữ, hoạt động Hội và đặc biệt “hội viên danh dự cũng có thể là nam giới”.

● Hội LHPN thị trấn Kép, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang kết nạp 9 nam hội viên danh dự. Nguồn: Báo PNVN

ngoài nữ giới, hội viên danh dự có thể là nam giới.

Đầu tháng 7/2022, Hội LHPN Việt Nam đã ban hành Hướng dẫn thực hiện Điều lệ, có tiêu chí cụ thể để xét công nhận hội viên danh dự và hướng dẫn rõ ngoài nữ giới có cả nam giới tham gia là hội viên danh dự của Hội.

Là hậu phương vững chắc cho chị em

Huyện Lạng Giang là huyện đầu tiên của tỉnh Bắc Giang thực hiện điểm mới trong Điều lệ bổ sung của Hội LHPN Việt Nam quy định về hội viên danh dự nhằm ghi nhận, tôn vinh những người có ảnh hưởng, nhiều đóng góp tích cực cho phong trào phụ nữ và hoạt động Hội. Hội LHPN thị trấn Kép, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang vừa tổ chức công bố quyết định kết nạp 9 nam giới là hội viên danh dự của Hội. Đến nay, toàn huyện có 19 hội viên danh dự là nam giới ở thị trấn Kép và xã Nghĩa Hưng. Các hội viên danh dự đều là cán bộ đang công tác, đảm nhận những chức vụ của địa phương như bí thư chi bộ, tổ trưởng tổ dân phố, chi hội trưởng người cao tuổi...

Tại buổi kết nạp, trao đổi với báo chí, ông Phạm Sỹ Dược - Bí thư Chi bộ, Trưởng Ban Công tác Mặt trận tổ dân phố số 2 là một trong 9 hội viên danh dự cho biết, việc kết nạp là hội viên sẽ giúp cho gắn bó với Hội, để từ đây có thể chia sẻ những hoạt động của Hội. “Chúng tôi sẽ là hậu phương vững chắc cho chị em trong công việc của gia đình cũng như của Hội”, theo ông Phạm Sỹ Dược. Được biết, căn cứ vào nhiệm vụ của hội viên danh dự, Hội LHPN thị trấn Kép phân công nhiệm vụ

nhằm phát huy vai trò của từng cá nhân như tham gia báo cáo viên, tuyên truyền viên các sự kiện, hoạt động do Hội tổ chức; giúp đỡ và hỗ trợ, tư vấn cho hội viên, phụ nữ về tinh thần, vật chất... phù hợp với điều kiện, khả năng, thể mạnh của mỗi hội viên danh dự.

Hoạt động Hội cần có sự đóng góp, thấu hiểu của nam giới - đó là quan điểm của anh Ngô Văn Phúc - chuyên viên có thâm niên 15 năm công tác tại Hội LHPN tỉnh Yên Bái, có nhiều kinh nghiệm trong việc triển khai, tổ chức hoạt động Hội. Anh Ngô Văn Phúc thường xuyên tham gia các chuyến công tác dài ngày tại vùng cao, vùng dân tộc thiểu số.

“Là một cán bộ Hội, bản thân trực tiếp triển khai các hoạt động tới hội viên, phụ nữ, tôi nhận thấy người có uy tín (đại diện cho Hội) là nam giới có vai trò rất lớn trong việc nâng cao hiệu quả hoạt động tại cơ sở. Những hoạt động tuyên truyền, vận động về bình đẳng giới, về phòng, chống bạo lực gia đình có sự tham gia của nam giới sẽ mang nhiều ý nghĩa. Vì có nhiều việc như tuyên truyền, vận động những đối tượng gây bạo lực gia đình hay tham gia các đoàn công tác “3 cùng” với dân tại vùng cao trong thời gian dài ngày, rất cần sự tham gia của nam giới. Việc nam giới là hội viên danh dự sẽ gắn trách nhiệm của họ với thực hiện bình đẳng giới, cũng là vì sự phát triển chung của xã hội”, trao đổi với truyền thông anh Phúc cho biết.

Anh Nông Văn Thế, Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã Giáo Hiệu, huyện Pác Nặm, tỉnh Bắc Kạn, là 1 trong số 22 nam

giới trên địa bàn xã Giáo Hiệu được công nhận là hội viên danh dự của Hội LHPN Việt Nam. Theo anh Thế, nam giới là hội viên danh dự sẽ tiếp sức để phong trào phụ nữ và hoạt động Hội tại địa phương ngày càng hoạt động có chiều sâu, hiệu quả. Những hội viên danh dự được công nhận lần này dù ở nhiều vị trí công tác khác nhau như lãnh

đạo cấp ủy, chính quyền địa phương, trưởng thôn, bí thư chi bộ nhưng họ đều là những người có uy tín, có những đóng góp tích cực cho phong trào phụ nữ và hoạt động Hội tại địa phương.

Xã Giáo Hiệu có 8 thôn, dân số của cả xã là hơn 2 nghìn người đa số là đồng bào dân tộc Mông, Dao, Tày, trong đó số hội viên phụ nữ là 328 người. Thu nhập bình quân theo đầu người của xã còn thấp so với mặt bằng chung của tỉnh. Tại xã, mỗi gia đình hiện có một phụ nữ tham gia tổ chức Hội. Vai trò của phụ nữ trên địa bàn xã để phát triển kinh tế - xã hội, tăng thu nhập cho gia đình, góp phần thực hiện các Chương trình mục tiêu quốc gia, xây dựng nông thôn mới là rất quan trọng. Tuy nhiên, phụ nữ trên địa bàn xã còn những hạn chế về trình độ, nhận thức, cũng như gặp nhiều khó khăn trong việc áp dụng khoa học kỹ thuật vào sản xuất. Điều này đòi hỏi các cấp Hội cần tăng cường các hoạt động hỗ trợ hội viên phụ nữ.

Vì vậy, theo anh Nông Văn Thế, làm sao để chị em hiểu được vai trò của tổ chức Hội, tình nguyện tham gia tổ chức Hội không chỉ là nhiệm vụ của cán bộ Hội địa phương mà còn cần sự tham gia của các hội viên danh dự. Trong số 22 hội viên danh dự vừa được công nhận của xã, người trẻ tuổi nhất năm nay 31 tuổi, người cao tuổi nhất 60 tuổi. Thực tế nhiều năm qua, nam giới trên địa bàn xã đã tích cực hỗ trợ các hoạt động của Hội Phụ nữ như tham gia trồng vườn hoa, tuyến đường hoa, thu gom rác thải...

HỒNG MINH

● Anh Nông Văn Thế, Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã Giáo Hiệu chia sẻ thông tin với phụ nữ địa phương. (Nguồn ảnh: Hội LHPNVN)

Thực hiện quy định của Điều lệ Hội LHPN Việt Nam sửa đổi, bổ sung về hội viên danh dự, từ tháng 7/2022 đến nay, các cấp Hội trên cả nước đã kết nạp rất nhiều nam giới trở thành hội viên Hội LHPN. Đơn cử như mới đây nhất ngày 16/9/2023, 95 nam giới có uy tín, tầm ảnh hưởng, đóng góp tích cực cho phong trào phụ nữ tại Quảng Bình đã được kết nạp làm hội viên danh dự Hội LHPN Việt Nam tỉnh Quảng Bình. Cũng trong tháng 9, Hội LHPN tỉnh Hà Tĩnh, 31 nam giới tại địa phương đã trở thành hội viên danh dự của Hội LHPN Việt Nam. Đây là những nam giới đầu tiên tại Hà Tĩnh được kết nạp vào Hội LHPN. Tháng 8/2023, 6 nam giới tại Quảng Trị được kết nạp vào Hội LHPN Việt Nam đều là những người có uy tín, tầm ảnh hưởng, tích cực đóng góp cho sự tiến bộ của phụ nữ tại địa phương. Hội LHPN tỉnh Yên Bái cũng công bố quyết định công nhận 6 đồng chí lãnh đạo tổ chức, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh, các ngành, đoàn thể của tỉnh là hội viên danh dự của Hội...

Có thể nói, việc nam giới là hội viên danh dự của Hội LHPN Việt Nam là một điều mới mẻ nhưng cũng rất cần thiết. Phong trào phụ nữ nói chung cũng như hoạt động của tổ chức Hội nói riêng rất cần có sự đóng góp, thấu hiểu của nam giới.

CHUNG TAY vì một hành trình nhân văn

Vừa qua, tại Hà Nội đã diễn ra sự kiện “Hành trình tự do và bình đẳng 2023”. Đây là cơ hội để tiếng nói và nguyện vọng của người chuyển giới, đa dạng giới được bày tỏ, nhất là trong bối cảnh dự án Luật Chuyển đổi giới tính đang có những diễn biến tích cực. Cùng với sự xuất hiện của đại biểu Quốc hội (ĐBQH), GS Nguyễn Anh Trí - Trưởng Ban soạn thảo dự án Luật chuyển đổi giới tính đã giúp sự kiện trở thành buổi gặp mặt ý nghĩa.

Người chuyển giới và ước mong “Tờ A4” hạnh phúc

Bà Pauline Tamesis, Điều phối viên thường trú của Liên Hợp quốc tại Việt Nam cho biết, Chiến dịch Tự do và Bình đẳng là một chiến dịch toàn cầu của Liên Hợp quốc nhằm ủng hộ quyền bình đẳng và được đối xử công bằng của người LGBTQ+.

Năm 2023, với chủ đề “Tờ A4 - Bắt đầu có hậu”, Chiến dịch Tự do và Bình đẳng tại Việt Nam hướng tới việc thúc đẩy và tạo ra những bắt đầu có hậu cho người chuyển giới - những người có bản dạng giới khác với giới tính sinh học khi sinh... Bà Pauline Tamesis cũng nhấn mạnh UN luôn mong muốn những cộng đồng nhạy cảm, rủi ro nhất được bảo vệ. Đồng thời bà kêu gọi ủng hộ sự đa dạng giới, đem lại hạnh phúc trọn vẹn hơn cho người chuyển giới, đa dạng giới

Ông Chu Thanh Hà, người sáng lập, thành viên ban điều hành Tổ chức vận động cho quyền của người chuyển giới, đa dạng giới IT'S T TIME cho biết: “Tờ A4” được xây dựng dựa trên dáng hình của một tờ giấy mang tính pháp lý có thể đem lại hạnh phúc trọn vẹn hơn cho người chuyển giới, đa dạng giới hay bất kỳ ai cảm nhận sự hạnh phúc của họ qua tờ giấy này. Nó có thể là tờ giấy công nhận tên mới hay xác nhận là người chuyển đổi giới tính. Hoặc đó là một tờ giấy đăng ký kết hôn hay một thông báo trúng tuyển đại học, việc làm... Mọi dáng hình hạnh phúc có thể liên tưởng qua hình hài của một vật thể mỏng, nhưng chứa đựng trong đó bao nỗ lực, dũng cảm của người chuyển giới”.

Sự kiện lần này đã mở ra không gian thảo luận cởi mở giữa cộng đồng người chuyển giới, đa dạng giới với những chuyên gia, nhà làm luật. Rất nhiều băn khoăn về pháp lý gắn với mưu cầu hạnh phúc, cơ hội việc làm, chăm sóc sức khỏe... đã được người chuyển giới lắng nghe và chia sẻ.

Theo đó, tại phiên làm việc ngày 2/6, Quốc hội đã quyết định sẽ xem xét, cho ý kiến đối với Dự án luật Chuyển đổi giới tính tại kỳ họp thứ 8, Quốc hội khóa 15, tức là vào tháng 10 năm 2024 và trình Quốc hội thông qua tại Kỳ họp thứ 9 (tháng 5/2025)... Đây là sáng kiến lập pháp của ĐBQH Nguyễn Anh Trí. Đối với cộng đồng gần nửa triệu người chuyển giới ở nước ta hiện nay, thì đây là niềm vui to lớn, được mong chờ từ rất lâu.

Như vậy, tính đến năm 2025 là tròn 10 năm thuật ngữ “người chuyển đổi giới tính” được đưa vào Điều 37 Bộ luật Dân sự 2015.

Nghiên cứu trên thế giới cho thấy tỷ lệ người chuyển giới là từ 0,3% đến 0,5% dân số. Hiện nay, đã có 72 quốc gia thừa nhận quyền thay đổi giới tính hợp pháp bằng việc quy định quyền chuyển đổi giới tính. Trong đó: châu Á có 13/50 quốc gia và vùng lãnh thổ. Công nhận quyền chuyển đổi giới tính để bảo đảm quyền nhân thân chính đáng của các cá nhân trở thành nhu cầu bức thiết.

Suốt thời gian trước đó, bên cạnh những khó khăn về mặt tâm lý, xã hội, người chuyển giới phải chung sống với những bất cập về mặt pháp lý như đổi tên và giới tính trên giấy tờ cá nhân. Hạn chế trong giao dịch dân sự, sử dụng dịch vụ công, tiếp cận việc làm, ổn định sinh kế, hôn nhân và gia đình.

Trước thực tế này, từ tháng 7/2023 - 9/2023, Chiến dịch Tự do và Bình đẳng năm 2023 (UN Free and Equal) của Liên Hợp quốc tại Việt Nam đã phối hợp cùng với Tổ chức vận động về quyền của người chuyển giới, đa dạng giới IT'S T TIME và Viện Nghiên cứu Xã hội, Kinh tế và Môi trường (iSEE) tổ chức một chuỗi các hoạt động nghiên cứu, truyền thông xã hội và kết nối cộng đồng hướng đến việc tạo nên những câu chuyện bắt đầu có hậu về văn hóa - xã hội - pháp lý với cộng đồng người chuyển giới, đa dạng giới tại Việt Nam.

Sau hơn 3 tháng triển khai, Chiến dịch Tự do và Bình đẳng năm 2023 đã triển khai thành công một số hoạt động. Theo đó, đã phỏng vấn và thu thập hơn 30 câu chuyện đa dạng từ cộng đồng người chuyển giới, đa dạng giới tại Việt Nam.

Những câu chuyện này tập trung ghi lại những trải nghiệm sống và những rào cản mà cộng đồng đang phải đối mặt trong đời sống hàng ngày. Những câu chuyện về khát vọng sống cùng những mong đợi với Dự thảo luật chuyển đổi giới tính của hơn 30 người chuyển giới, đa dạng giới ở những độ tuổi và khu vực địa lý khác nhau.

Bên cạnh đó, chiến dịch truyền thông “Tờ A4 - Bắt đầu có hậu” do các thành viên thuộc cộng đồng chuyển giới, đa dạng giới, LGBTQ+ và đồng minh thực hiện nhằm lan tỏa những tri thức về quyền và pháp lý liên quan tới dự thảo luật và mở ra những cuộc thảo luận trực tuyến về văn hóa - xã hội - pháp lý xoay quanh đời sống của người chuyển giới, đa dạng giới.

Tờ A4 cũng đã lan tỏa hơn 15 câu chuyện đặc sắc và điển hình thu thập được từ nghiên cứu cộng đồng và phối hợp với một số người có ảnh hưởng (Key Opinion Leaders, Influencers) để lan tỏa những thông điệp tích cực. Hiện tại, chiến dịch đã và đang tiếp cận tới hơn 425.000 người trên các mạng xã hội.

Ngoài ra, Chiến dịch còn có sự kiện kết nối cộng đồng với báo chí, truyền thông “Human Library - Trang sách sống”. Được tổ chức theo hình thức mới mẻ - Thư viện

● Đại biểu Nguyễn Anh Trí, Trưởng Ban soạn thảo dự án Luật Chuyển đổi giới tính phát biểu kết luận Phiên họp. (Ảnh: Internet)

sống, kết nối gần 20 nhà báo với hơn 15 người kể chuyện là người chuyển giới, đa dạng giới - 15 cuốn sách sống với những trải nghiệm đa dạng trong một không gian an toàn và qua những trải nghiệm kết nối chân thành, thẳng thắn.

Và những bước tiến dài

Luật sư Đinh Hồng Hạnh - Thành viên hội đồng cố vấn ICS Center cho biết, nếu như trước năm 2015, những cuộc gọi đến thường là những câu chuyện pháp lý như tên không trùng khớp trong giấy tờ, khó khăn khi nói chuyện với gia đình. Thì nay, người chuyển giới gặp khó khăn về việc kết hôn, việc làm, về tài sản, con cái sau hôn nhân. Có nghĩa đã có một bước đi dài khi người chuyển giới đã sống đúng với bản dạng giới của mình.

Gia đình anh Phương, chị Hương - Đại sứ truyền thông chia sẻ, Phương sinh năm 1994, gia đình anh chỉ gặp vấn đề khi bắt đầu thụ tinh có con, hai đứa trẻ chỉ được khai tên mẹ. Vì không có đăng ký kết hôn, nên khi Phương đưa vợ đi sinh phải phải nhờ bố vợ vào ký cam đoan. Khi Phương đi làm, khách hàng nhìn nhận là người nam nhưng tên vẫn là nữ. Đây là những vấn đề phổ biến mà những cặp hôn nhân chuyển giới đang gặp phải...

Trước sự nóng vội của cộng đồng người chuyển giới, ĐBQH Nguyễn Anh Trí đã chia sẻ những thông tin mới nhất về tiến trình xây dựng dự án Luật Chuyển đổi giới tính. Đặc biệt là các chính sách dự kiến sẽ được đưa vào dự thảo Luật sắp tới.

Dự án Luật chuyển đổi giới tính dự kiến sẽ được Quốc hội cho ý kiến lần đầu tại kỳ họp thứ 8, tháng 10/2024. Do đây là dự án Luật khó và nhạy cảm, khối lượng công việc để hoàn thiện dự thảo Luật rất lớn. Cũng vì thế, sự kiện tiếp tục thể hiện sự quyết tâm và đoàn kết của cộng đồng người chuyển giới trong quá trình vận động cho quyền lợi của mình. Chia sẻ với báo chí ngay sau khi dự án Luật Chuyển đổi giới tính được Quốc hội thống nhất đưa vào chương trình xây dựng Luật tại kỳ họp thứ 8, GS Nguyễn Anh Trí bày tỏ vui mừng và cho biết đây là niềm đau đầu của ông trong

Điều 37 Bộ luật Dân sự 2015 (có hiệu lực từ năm 2017), công dân được chuyển đổi giới tính theo quy định của luật. Dự kiến tháng 5/2025, Quốc hội sẽ thông qua Luật Chuyển đổi giới tính nhằm quy định chi tiết về thủ tục, điều kiện và quy trình chuyển đổi giới tính”.

suốt quá trình xây dựng hồ sơ trình Dự án luật. Mong mỗi lớn nhất của ông là sớm hoàn thiện hành lang pháp lý bảo vệ những quyền lợi chính đáng của một cộng đồng gần nửa triệu người ở Việt Nam.

Theo GS Nguyễn Anh Trí, dù dự án luật sau khi đổi tên từ “Bản dạng giới” sang “Chuyển đổi giới tính” đã thu hẹp phạm vi và đối tượng tác động. Tuy nhiên với sự kế thừa nhiều thành quả nghiên cứu, tham vấn ý kiến từ dự án Luật Chuyển đổi giới tính do Bộ Y tế xây dựng, cộng đồng người chuyển giới vẫn thêm hy vọng từ hành lang pháp lý đầu tiên này sẽ tiếp tục mở ra những cơ hội mới với họ.

GS Nguyễn Anh Trí bày tỏ, “tôi có sự đam mê với công việc và tôi có quyết tâm để chung tay góp sức vì hạnh phúc của người chuyển giới. Cộng đồng này có thật và tôi tôn trọng quyền của họ. Các bạn là những con người hoàn toàn bình thường, không bệnh tật đua đòi như một số định kiến trước đây. Trong quy định của dự thảo Luật ưu tiên vào quyền công ăn việc làm, quyền thừa kế, không kỳ thị đánh đập. Và quyết định về y tế, cơ quan nào, bệnh viện nào có thể can thiệp y khoa cho người chuyển giới, thuốc cho người chuyển giới. Phải có quy định để biết bệnh viện nào, thuốc nào được phép đưa vào để dùng, bảo hiểm y tế thanh toán cho người chuyển giới... Những người đã chuyển đổi rồi, làm thủ tục ra sao để họ được đổi tên, sửa giấy khai sinh, ghi lại giới tính? Trong quá trình soạn thảo luật, luật phục vụ thực tiễn phải có người chuyển giới lên tiếng bởi chính các bạn mới biết đích xác cộng đồng của mình, và bản dạng giới tính của mình”...

Với những tín hiệu vui này, cộng đồng người chuyển giới đều sẵn sàng tiếp tục đồng hành đóng góp ý kiến để giúp ĐBQH Nguyễn Anh Trí trên hành trình thúc đẩy sớm ban hành một hành lang pháp lý phù hợp để khẳng định, tôn trọng và đảm bảo quyền lợi của người chuyển đổi giới tính.

Chiều 20/9, tại Nhà Quốc hội, tại Phiên họp thứ Nhất của Ban soạn thảo dự án Luật Chuyển đổi giới tính, các ý kiến đề nghị tăng cường hoạt động thông tin, tuyên truyền để tạo sự đồng thuận trong quá trình xây dựng dự án luật. Như vậy, sau một thời gian dài đề xuất và xây dựng Tờ trình, thuyết phục Quốc hội về sự cần thiết đưa dự án Luật Chuyển đổi giới tính vào Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2024 - việc tổ chức Phiên họp thứ nhất Ban soạn thảo dự án Luật đã đánh dấu một dấu mốc quan trọng không chỉ riêng đối với ĐBQH Nguyễn Anh Trí và các cộng sự, mà còn có ý nghĩa với công tác lập pháp của Quốc hội trong việc đặt nền móng đưa sáng kiến lập pháp đầy nhân văn này thành hiện thực... NGUYỄN MỸ

● Người chuyển giới mong sớm có hành lang pháp lý cho cộng đồng GLBT. (Ảnh: PV)

LAN TỎA THU HÀ NỘI

Có hẹn với gió heo may

“Chiều tím loang via hè”

Mùa thu Hà Nội, chỉ qua ca từ của nhạc sỹ họ Trịnh đã quá đời đẹp, da diết và luyến nhớ. Tới nỗi nhiều người nói, đi giữa Hà Nội những sớm thu vẫn thấy nhớ... Hà Nội. Ấy là những ngày Hà Nội vào thu, nắng vàng như rót mật, ngọt dịu chứ chẳng gay gắt như những ngày hè, cái se mát hờ hững nơi đâu gió. Và đó là một mùa rất thơm, là những via hè “thơm bước chân qua”...

Một ngày, khi gió vô tình se lạnh thoảng mùi hoa sữa, khi những tiếng rao hàng côm cất lên trên phố, thì lúc ấy Hà Nội đã là thu. Và khi những bó cúc họa mi mong manh, tinh khôi khắp các góc phố, con đường quen, thì có lẽ đã sắp phải tạm biệt với những ngày lãng mạn nhất trong năm.

Có lẽ một trong những yêu thu Hà Nội tới say đắm, là bởi sự ngăn ngùi tới thềm nhớ ấy. Có một Hà Nội như thế, “Hà Nội không vội được đâu”, tựa thu Hà Nội vừa yêu kiều, vừa thân thương, giản dị, trầm mặc qua thời gian.

Đó là một Hà Nội tinh mơ chớm lạnh, dịu dàng trong yên tĩnh phố xá đầu ngày. Khi ấy chưa có nhiều người đi, chưa có nhiều xe chạy, chưa có nhiều ồn ào, chen chúc, khói bụi và chưa có nhiều vội vàng... Buổi sáng, bạn lang thang qua phố Phan Đình Phùng, những vệt nắng xuyên khe lá, chiếu qua hàng sấu già trăm tuổi - tựa như bạn đang đi trong miền cổ tích tĩnh khôi.

Phía hồ Tây, những lớp khói sương ướp ánh nắng mai màu bàng lãng, đầm đìa đầy không gian màu vàng non tơ. Khi ấy, một gói cốm xanh bọc trong lá sen xanh của bà, của chị cốm làng Vòng mang hồn quê vào phố.

Những gánh cốm thông thả trên hè phố ấy, quện trong hương hoàng lan se se, trong mùi sương mùi lá... Rồi màu xanh của cốm, đặt bên mấy quả chuối chín lừ, vô điểm những nốt nâu gọi là chuối trứng cuốc, gọi cả một trời thu xao xuyến...

Và như thế, mùa thu Hà Nội là mùa cốm. Đầu mùa màng bây giờ có thể quanh năm gần như có cốm. Thế nhưng, cốm ngon nhất vẫn là cữ thu. Khi ấy sữa hạt lúa mới ngâm đủ gió mưa, làm nên sự ngọt bùi, sau khi tích tụ tinh hoa trời đất, mới đến độ thơm thảo. Vào đầu mùa cốm mới, từ làng Vòng xưa, những mùng, mẹt cốm xanh, hạt cốm mòng mềm, thơm thoảng

Rất khó để chỉ ra được khi nào thu về và sẽ ở lại bao lâu trước khi mùa đông tới. Tất cả những gì thuộc về mùa thu đều nhẹ nhàng đến kỳ lạ, đều khiến người ta sợ sẽ vô tình để lỡ hẹn với nó. Rồi cứ thế ngóng chờ, càng nhớ lại càng yêu...

mùi hương nếp, cạnh bó lá sen, nắm rom vàng, theo quang gánh của các bà, các cô về phố.

Chẳng cần tiếng rao vẫn tha thiết biết mùa cốm lại về. Bởi thứ gì cũng có mùa của nó. Phải bắt đầu chớm thu trong hơi may lành lạnh, người mua cốm sà xuống via hè hay dừng xe bước lại, ngắm màu xanh cốm, với tay nhón thử vài ba hạt thả vào miệng nếm. Và khi cái ngọt ngào dẻo thơm ủa vào lòng ta rồi thì khó có thể nói lời chối từ một thứ quả rất riêng của Hà Nội ngày thu thương nhớ.

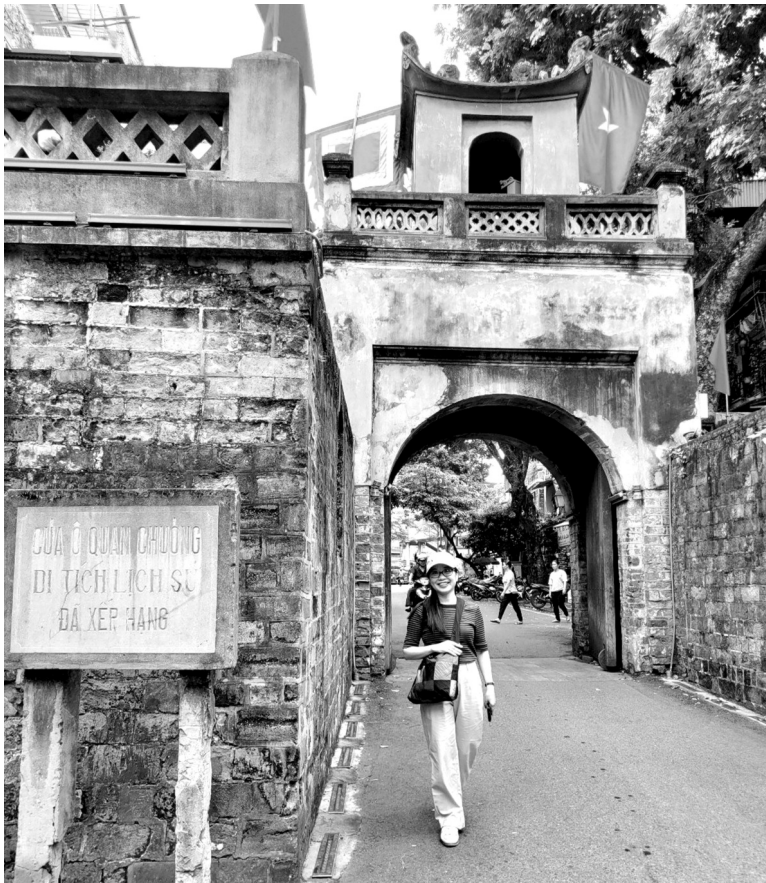
Chợt nhớ “Dặm ngàn hương cốm Mẹ” của Nguyễn Tham Thiện Kế. Câu văn làm thôn thức quá chừng những người yêu Hà Nội: “Via hè ba hàng cây nơi Cửa Bắc mùa thu mấy mươi năm trước, tôi đợi một hương cốm điếu qua tiếng chuông nhà thờ... Hương cốm Vòng cho tôi thêm nhớ mẹ.... Vàng đó là thức cốm ngọc thạch của nếp cái hoa vàng Dã Cầm mẹ...”

Mẹ sửa cốm không bán xuôi Hà Nội mà để hầu ngoại - cụ giáo nửa Tây, nửa ta không trò học. Mỗi mùa mới, nhiều lắm Mẹ cũng chỉ sửa dăm cân cốm là đủ chia hương hoa cho hai bên nội ngoại. Bây giờ Bầm mất, bên tai vẫn còn nhói: “Thầy em ạ, hình như tới mùa sửa cốm”.

Ấy là những mùa cốm đã rất xa, thấp thoáng trong những ngày đầu thu se lạnh... Cốm được gói vào lá sen già ấp ủ hương hoa sen tinh khiết hoặc lá khoai rảy xanh non, bóng nồn mỡ màng và buộc bằng sợi rom vàng óng.

Và những nỗi nhớ quá quay

Thu mới, heo may còn bở ngỡ, chẳng thời dài mà cứ ngắt

● Có hẹn với mùa gió heo may. (Ảnh: PV)

quãng, từng đoạn, từng cơn. Thảng, mưa ủa về, làm lá sấu cũng vội vã trải vàng trên phố. Trong cái lung linh của mùa thu Hà Nội, đâu đây không thể thiếu được những sắc lá sấu vàng.

Trong cuốn “Bắc kỳ - Phong cảnh và ấn tượng” (dịch Đặng Anh Đào, Hoàng Thanh Thủy), người con gái Pháp Hilda Arnhold tỉ mỉ ghi chép lại cảm nhận của mình về mùa thu ở xứ thuộc địa Đông Dương: “Đột nhiên, trên bầu trời u tối, ánh sáng hoàng hôn xuyên qua và dưới tia sáng vàng yếu ớt của mặt trời mùa thu, cảnh vật ấy thoảng một nét mơ màng dịu dịu và lại thơ mộng đến thế, tựa như một mùi hương quá vắng, trong kí ức bạn, những bài thơ cổ và truyền thuyết của nước Trung Hoa xưa lại trở về, bởi không có gì nhạy cảm đối với những bậc hiền nhân và thi sĩ Á Đông bằng linh hồn của thiên nhiên”. Đó là dòng viết của nàng khi nhắc nhớ về hồ Lớn (hồ Tây, khác với hồ Nhỏ - hồ Gươm). Trong kí ức của một người xa vắng, mùa thu Hà Nội cứ mơn man lòng người bằng những

khung cảnh sáng tối, nhỏ to. Có khi rào quanh hồ Lớn mà men theo chuyến tàu điện lên tới tận Cầu Giấy. Cũng có khi chỉ dạo xe kéo đôi vòng quanh phố rue de la Soie (nay là phố Hàng Đào), đại lộ Gambetta (nay là phố Trần Hưng Đạo), hay đại lộ Carreau (nay là phố Lý Thường Kiệt)...

Hà Nội trong hồi tưởng của nàng còn bởi gương mặt của con người. Đó là bà già có gương mặt nhăn nhúm, miệng vài buộc trên cái đầu trọc lóc cặp cái thúng bên hông, chân cà nhấc và rao to: “Ai xôi ơi!” Đó là người bán bánh bột rán bọc tôm (bánh tôm) đội trên đầu một chiếc mũ phớt có phần hơi quá bánh tòn so với cái việc ông đang làm. Và đó cũng là ông thầy bói mà lạ thay nàng lại thuộc đôi về hải hước cái nghề “quyền lực” ấy: “Nhà này có quái trong nhà/Có con chó đực sửa ra đấng mồm”.

Hà Nội trong nỗi nhớ quá quay của Vũ Bằng, Hà Nội trong hoài niệm xa xôi của Hilda Arnhold từ nhiều dòng chảy văn hóa, những biến thiên dâu bể. Hà Nội tiễn người ra đi vào những đêm mùa đông năm 1946 và Hà Nội đón người trở về vào sáng

mùa thu năm 1954. Hà Nội lại tiễn những người ra đi vào khoảng thập niên 70 của thế kỉ trước rồi Hà Nội lại đón những người còn sống trở về chỉ vài năm sau đó mà thôi. Bởi lẽ, chỉ cần mở cửa sổ căn nhà của mình, mùa thu Hà Nội vẫn đẹp nao lòng tựa trăm năm trước.

Mùa thu thì ở đâu cũng có, nhưng thu Hà Nội vẫn cứ đẹp tha thiết đến thế. Bầu trời xanh hơn, nắng vàng trải nhẹ trên những con đường - góc phố, trên những ngọn cây. Gió heo may nhẹ nhẹ thổi, cuốn theo những chiếc lá xoay xoay rơi như nốt nhạc. Thu Hà Nội đẹp và quyến rũ không chỉ vì cảnh sắc, khí hậu mùa thu. Mà còn là điều gì đó mà ta chỉ có thể cảm nhận - rất khó gọi tên. Và cũng bởi Hà Nội gắn liền với mùa thu...

Tôi biết, với không ít người thì những thảm lá vàng trên phố Phan Đình Phùng, Hoàng Diệu, những buổi bình minh trong veo bên hồ Gươm, những hoàng hôn lênh láng tại hồ Tây, những xe hoa, gánh hàng rong, hay những gương mặt hiền lành, phúc hậu của người dân phố cổ... đều là những khoảnh khắc thu Hà Nội vô giá.

Ngoài cốm, mùa thu Hà Nội còn là tiết trời hợp vị với rất nhiều thức quả vật. Có những thứ quả triển miên mùa nào cũng có, nhưng chỉ với tiết trời vào thu mới thấy ngào ngạt vị: “Ốc tháng mười, người Hà Nội” là như thế. Sở dĩ ốc phải là tháng 10 vì mùa thu là mùa ốc béo nhất trong năm.

Và thức quả mùa thu còn có hồng ngâm, hồng đỏ, bánh trôi tàu, chả rươi, ốc nóng... đều là món ăn bình dị nhưng món nào cũng ngon, mang hương vị đặc biệt. Bởi nói tới thu Hà Nội là nói tới ẩm thực hè phố. Người Kẻ chợ vốn sành ăn. Vẫn là những món ăn dân dã đồng quê xứ Bắc, nhưng về Hà Nội, tất thấy được nâng niu, tinh tế trong vị thanh, nhẹ riêng có.

Những sớm mùa thu, gió heo may mang theo hương ổi, hương cốm len lỏi vào những con phố thâm nâu. Mấy cô bán hoa sớm khoác lên mình chiếc áo nâu cũ hời hợt những bó cúc vàng rực rỡ vào phố cổ. Người ta gọi những chuyến xe hoa ấy là xe chở mùa. Khi những chuyến xe hoa vừa chạm ngõ cũng là lúc phố cổ bừng giấc thu. Bởi chỉ có ở thu Hà Nội, người ta mới cảm nhận rõ ràng những giao mùa của thời gian, của những ngày sống chậm, thương nhớ nao lòng đến thế...

MIỀN THẢO

Hà Nội - một trong những điểm đến mùa thu lãng mạn nhất thế giới

Mới đây, trang tin CNN đã ca ngợi Hà Nội như một trong những điểm đến lãng mạn hàng đầu thế giới của mùa thu. Theo CNN, Việt Nam được coi là “điểm sáng” trong việc phục hồi du lịch, trong đó mùa thu Hà Nội là thời điểm đẹp nhất trong năm, để du khách thực hiện kỳ nghỉ lãng mạn trải nghiệm khu phố cổ nổi tiếng với nhiều phố nghề và phố ẩm thực hấp dẫn... Xác định thế mạnh “mùa vàng” của du lịch Thủ đô, trong những năm gần đây, Hà Nội đã hình thành nhiều dòng sản phẩm thu hút du khách.

Theo các chuyên gia du lịch, mùa thu Hà Nội là “đặc sản” rất riêng của Thủ đô. Tuy nhiên, thời gian qua du lịch Hà Nội chưa xây dựng được tour đặc trưng mùa thu thu hút du khách trong nước, quốc tế.

● Chờ mùa thu vào phố. (Nguồn: Internet)

● Mùa cốm xanh về. (Nguồn: Internet)

LAN TỎA THU HÀ NỘI

“Hồn” thu Hà Nội lan tỏa trên dải đất hình chữ S

Ngày nay, những gói cơm tươi non, những chiếc xe chở đầy hoa đủ sắc màu, hương hoa sữa nồng nàn không chỉ còn của riêng Hà Nội mà đã lan tỏa đi muôn nơi. Cách thưởng thức mùa thu của người Hà Nội đang trở thành một “tinh thần sống” đáng yêu mà người dân nhiều vùng trên cả nước cũng muốn trải nghiệm.

Xe hoa Hà Nội tạo “trend” từ Nam chí Bắc

Những chiếc xe đạp chở theo sau cả một gánh hàng hoa đủ màu sắc rực rỡ là một trong những hình ảnh nên thơ, làm say lòng người của mùa thu Hà Nội. Nhiều năm qua, cứ mỗi độ thu về, cả người dân Hà Nội xúng xính, hẹn hò nhau chụp những bộ ảnh lưu niệm với những chiếc xe mang theo mùa thu rực rỡ, khiến người dân cả nước không khỏi “ghen tị”. Và du khách, có dịp đến Hà Nội mùa thu cũng khó lòng cưỡng lại, phải “check in” với xe hoa để mà có cái “khoe khoang” cùng bạn bè.

Thế mà không hiểu sao, từ đầu thu năm nay, xe hoa Hà Nội bỗng trở thành một “trend” nở rộ ở khắp mọi miền trên cả nước. Đầu tháng 9, chớm mùa thu, khi đường phố Hà Nội xuất hiện những chiếc xe đạp chở hoa nhiều màu sắc, cũng là lúc ngay tại trung tâm TP Hồ Chí Minh cũng xuất hiện “xe hoa mùa thu Hà Nội”. Tại khu vực nhà thờ Đức Bà, bưu điện thành phố, có hẳn một loạt chiếc xe đạp chở hoa mang phong cách Hà Nội được dựng bên vỉa hè. Nào hoa sen trắng, sen hồng, cẩm tú cầu tím, trắng, hoa cúc vàng, hoa baby nhuộm đủ màu xanh đỏ, thậm chí còn có cả những bông hoa giả không rõ tên... Hoa đủ sắc màu làm rực lên một góc phố, khiến bao người dân, du khách nao nức. Những chiếc xe hoa này được những người kinh doanh nhạy bén thực hiện để thu phí khách chụp hình, nhưng cũng không khiến du khách phật lòng. Mỗi ngày, có hàng trăm lượt người, từ các bạn trẻ, các đôi tình nhân, các chị, các cô trung niên, rồi du khách nước ngoài háo hức đến để chụp hình với những chiếc xe hoa xinh đẹp này.

Trong tháng 9, tại nhiều công viên ở TP Hồ Chí Minh như công viên Gia Định, công viên Lê Thị Riêng... cũng xuất hiện các xe hoa, mỗi xe một vẻ và mỗi khi xe xuất hiện, đều thu hút sự chú ý của người dân và kéo theo một lượng lớn người đến để chụp ảnh.

●Mệt “mùa thu Hà Nội” được một cửa hàng online tại TP Hồ Chí Minh rao bán. (Ảnh: Minh họa)

Mà không chỉ tại TP Hồ Chí Minh, xe hoa mùa thu Hà Nội xuất hiện ở rất nhiều địa phương trên cả nước. Trên các trang cộng đồng của người dân từ miền Trung như Nha Trang, Bình Thuận; Đông Nam Bộ như Vũng Tàu, Đồng Nai; hay Tây Nam Bộ như Kiên Giang, Tiền Giang..., xe hoa Hà Nội đều “lên sóng” như một trào lưu mới.

Tại nhiều quán cà phê từ Nam chí Bắc, những chiếc xe hoa mùa thu được dựng ngay cửa quán, như một cách trang trí “theo trend” nhằm thu hút khách đến chơi, ngắm nghía, chụp ảnh. Một chủ cửa hàng áo cưới ở Đơn Dương, Lâm Đồng còn “sáng tạo” hơn khi trưng bày một chiếc xe hoa thu Hà Nội trước cửa hàng của mình và tổ chức cuộc thi “chụp ảnh đẹp với xe hoa mùa thu”. Khách thắng cuộc sẽ được nhận những voucher chụp ảnh chuyên nghiệp miễn phí của cửa hàng. Nhờ “sáng tạo” này mà trong những ngày mùa thu tháng 9, hình ảnh chiếc xe hoa Hà Nội cũng với cửa hàng áo cưới liên tục xuất hiện trên trang cá nhân của người dân Đơn Dương.

Tại thị trấn Hậu Nghĩa, huyện Đức Hòa, tỉnh Long An, hai bạn trẻ chủ shop hoa nhỏ đã dựng một chiếc xe đạp chở hoa cực kì rực rỡ với dòng chữ gắn trên xe: “Xin chào mùa thu Hậu Nghĩa - Chúng tớ đợi cậu từ mùa hè”. Hai cô chủ shop hoa chia sẻ, năm nào mùa thu đến cũng thích thú nhìn ngắm ảnh những xe hoa mùa thu Hà Nội và mong muốn đến mùa thu Hà Nội một lần nhưng chưa có dịp. Nên năm nay hai bạn trẻ đã

quyết định làm “một góc thu Hà Nội” để các bạn trẻ Long An đến chụp ảnh nhằm lan tỏa vẻ đẹp mùa thu Thủ đô đến mọi người.

Anh Nguyễn Hoàng Tuấn, hướng dẫn viên một công ty du lịch chia sẻ: “Có một số ý kiến cho rằng chỉ nên đi xe hoa mùa thu ở Hà Nội thì mới đúng chất, còn nhân rộng đi khắp nơi thì lại “mất chất” đi, hình ảnh xe hoa không độc đáo nữa mà trở nên hơi “nhàm chán”. Nhưng tôi thì nghĩ rằng cái gì đẹp thì có thể để nhiều người cùng thưởng thức. Nhân rộng một hình ảnh đẹp, nên thơ thì càng đáng quý, còn hơn là nhân rộng những “trend” kém duyên, không hay chứ”.

Mùa thu và nét đẹp phong nhã của người Trảng An

Tháng 9, trên trang cá nhân của mình, chị Lê Ngọc Ánh Tuyết, một nhân viên truyền thông sống tại TP Hồ Chí Minh đăng tải ảnh chụp một gói cơm non bọc trong lá sen bên những trái hồng chín mọng và tách trà nóng. Nhiều bạn bè trầm trồ bình luận, hỏi có phải chị Tuyết đã ra Hà Nội để thưởng thức mùa thu. Chị Ánh Tuyết trả lời hài hước: “Giờ thu Hà Nội đi muôn nơi rồi nhé, có

khí giữa Sài Gòn cũng thường thức được thu Hà Nội đó nha”. Thực ra, những gói cơm non tươi thơm mang hương vị của mùa thu Hà Nội đã được người nhà chị Tuyết gửi một người bạn theo đường bay, để khi đến tay chị ở Sài Gòn, gói cơm vẫn tươi thơm nức.

Những ngày mùa thu này, người Sài Gòn cũng “học” người Hà Nội cách thưởng thức. Cũng những nắm cơm nom xanh non gói trong chiếc lá xanh mát. Cũng đĩa chuối cau hay trái hồng con con. Một ly cà phê hay tách trà nóng, thế là có một mùa thu Hà Nội ở bên.

Ngày xưa, muốn ăn cơm non mùa thu Hà Nội đâu có dễ. Có những khách phương xa “nghiện” hương cơm mới, cứ mùa thu là phải mấy chạng bay ra bay vào. Còn giờ đây, phương tiện giao thông phát triển mạnh mẽ, người ta gửi ra Bắc, vào Nam những “quả mùa thu” tấp nập, sáng gửi trưa đến, nên nhâm nhi cơm Bắc ở trời Nam chẳng còn là chuyện lạ.

Không chỉ thế, những người bán hàng online nhạy bén biết người miền Nam “mê” cơm Hà Nội, nên đâu thể bỏ qua dịp để kinh doanh. Thế là cơm non gói lá, xôi cơm hạt sen, chè cơm, rồi bánh trung thu nhân cơm... được bán khắp cõi mạng. Chỉ cần ít tiền cùng chút trí tưởng tượng, người ta có thể mang “một xiu” thu Hà Nội về nhà.

Rồi còn cúc họa mi độ cuối thu nữa. Còn nhớ, ngày trước, khi cúc họa mi nở rộ ở Hà Nội, người phương Nam ai được chụp ảnh với bó cúc họa mi là “tự hào”, là vui ghê lắm. Giờ

đây, không phải ra đến Hà Nội mới có thể ôm trên tay bó cúc họa mi xinh xắn nên thơ. Theo đường bay, những bông hoa xinh đẹp ấy đã xuất hiện trong các gian phòng xinh xắn ở phương Nam và chủ nhân cũng đầy kiêu hãnh “khoe” với bạn bè món quà thu Hà Nội mà giá trị không thể tính bằng tiền ấy.

Với người dân phương Nam, thưởng thức cơm mùa thu không phải chỉ bởi vị cơm tươi ngon, thơm dịu. Thậm chí, có người không hợp khẩu vị còn cho rằng cơm Hà Nội “không ngon lắm”. Hay phương Nam cũng không thiếu những bông hoa đẹp rực rỡ, mà trưng cúc họa mi mùa thu vẫn làm cho lòng người phương Nam xuyến xao.

Bởi, bản thân việc bày biện nào cơm, nào hoa quả, nào trà thật xinh xắn, rồi ngồi thong thả thưởng thức như cách một người Hà Nội thường làm lúc vào thu, ấy là một cái thú thưởng lãm đầy phong nhã mà người dân vùng miền khác cũng muốn trải nghiệm. Bởi, cầm một bình cúc họa mi trong phòng nhà hay trên bàn làm việc, cảm giác như đem thu Hà Nội về bên mình, một mùa thu nho nhỏ, duyên dáng, tươi xinh.

“Hà Nội mùa thu, mùa thu Hà Nội/Mùa hoa sữa về thơm từng ngọn gió/Mùa cơm xanh về, thơm bàn tay nhớ/Cốm sữa vỉa hè, thơm bước chân qua”. Những câu hát trong bài “Nhớ mùa thu Hà Nội” của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn đã khắc họa rất thơ mà cũng khá đủ đầy hình ảnh về một mùa thu Hà Nội trong tâm tưởng của biết bao người. Có lẽ chính bởi những câu thơ, bài hát quá đẹp về thu Hà Nội, mà người dân cả nước biết đến hoa sữa, biết đến cốm non ngay cả khi chưa bao giờ đặt chân đến Thủ đô. Trong tâm trí người dân cả nước, đây vẫn là những “linh hồn mùa thu” đẹp đẽ của Hà Nội, của Thủ đô ngàn năm văn hiến.

Giờ đây, xe hoa mùa thu Hà Nội đã có mặt khắp cả nước, cơm non thu Hà Nội đã có thể “bay” đi muôn nẻo, cúc họa mi kiêu hãnh ở Sài Gòn và hoa sữa thơm thoảng hay nồng nàn con phố có thể xuất hiện tận ở... Cà Mau. Sự lan tỏa đi xa không phải là sao chép hay bắt chước vụng về, mà nó thể hiện rằng, người dân cả nước yêu quý, trân trọng những giá trị văn hóa đẹp đẽ của Thủ đô biết bao nhiêu.

NGỌC MAI

●Xe hoa mùa thu Hà Nội xuất hiện tại một cửa hàng áo cưới ở Đơn Dương, Lâm Đồng. (Ảnh: Minh họa)

LAN TỎA THU HÀ NỘI

Những mùa Trung thu xưa...

● Em bé ôm cả vầng trăng, từ bàn tay mẹ. (Ảnh: PV)

Trong chuyến đi công tác vào một ngày mùa thu đẹp trời, ngang qua cánh đồng lúa đã bắt đầu chắc hạt, thoang thoang mùi nếp non, cô đồng nghiệp thần thờ: Những ngày mùa thu thế này, em nhớ nhà quá. Nhớ ngày xưa...

Về miền thương nhớ

“Ngày xưa tầm độ này, ông em đã vót tre chuẩn bị đèn làm đèn Trung thu cho em...”. Câu chuyện của cô đồng nghiệp lung linh khoảng ký ức trong vắt, ngọt ngào của một thời xa lắc. Trong đó, có những chiếc đèn ông sao được làm bằng khung tre dán giấy bóng kính do ông nội tận tay làm. Có trái hồng chín đỏ hái trong vườn, có gói kẹo bột mẹ mua về từ chợ phiên cho con bày cỗ trung thu....

Nỗi nhớ của cô bé cũng làm tôi muốn về nhà tôi quá. Muốn về ngôi nhà của tuổi thơ xa lắc, ở đó, tôi cũng có một khoảng trời ký ức ngọt ngào, có những ngày trung thu rưng rưng....

Tôi nhớ bố tôi. Cứ vào dịp sắp Trung thu, ông lại ngồi vót tre làm đèn ông sao cho tôi, chiếc đèn năm bé xiu, năm to dùng, tùy vào... số giấy bóng kính màu bố có. Tôi nhớ lúc mẹ hỏi há từ cửa hàng tem phiếu trên huyện về, lấy ra cặp bánh nướng, bánh dẻo gói trong tờ giấy nền đậm dầu mỡ, cân trọng đặt lên bàn thờ... Cận ngày Trung thu, mẹ làm thêm nồi bánh, khi là bánh tẻ, bánh đúc, khi là bánh dợm (bánh nếp nhân đỗ).

Thời ấy, mâm cỗ Trung thu của lũ chúng tôi có một thứ không thể thiếu, đó là ông tiến sỹ giấy. Chừng mười hôm trước ngày rằm tháng 8, gánh hàng mã ở góc chợ quê tôi tràn ngập sắc xanh lá, đỏ tía của các ông tiến sỹ giấy. Tuy chỉ là một sản phẩm làm bằng mấy que tre và

tờ giấy mỏng manh, nhưng chứa đựng cả bầu trời mơ ước của bố mẹ về sự thành đạt, hiển vinh của con cái sau này. Tôi nhớ những ông tiến sỹ giấy của mình, tôi đã nâng niu nó như nâng niu một “niềm tin linh thiêng”.

Chiều Trung thu, mẹ hái thêm quả bưởi, quả na, quả hồng trong vườn, thế là tối đó mấy chị em hí hửng bày cỗ trông trăng... Tiếng trống rộn làng, tiếng gọi nhau đi rước đèn, tiếng những đứa trẻ hát bài trông trăng... như vẫn còn vang vọng đâu đó trong miền thương nhớ của tôi.

Khi trăng tròn vằng vặc giữa sân, mâm cỗ được “phá”. Ông tiến sỹ sẽ được mẹ cân trọng đặt vào một chỗ trang trọng, đẹp để trong nhà... để dành cho năm sau. Chiếc đèn ông sao cũng thế, cũng được treo vào đầu đó với ý định năm sau dùng lại. Nói là vậy, nhưng cũng chẳng khi nào bụi bặm, mỗi một đề cho những món đồ chơi ấy của tôi tồn tại quá vài ba tháng. Ấy nhưng, cái sự dành dụm, tiện tặn dường như lại là một bài học mà tôi đã ngấm vào từ những món đồ cũ bố mẹ cất đi.

Ướp mùi hương cho căn bếp nông nàn

Trong sự tất bật của cuộc sống vội, sống nhanh nơi thành thị, tôi miệt mài nuôi hy vọng gieo lại miền thương nhớ qua những buổi tối ngày cận rằm ngồi cùng con dán những tờ giấy màu thành chiếc đèn trung thu của riêng mình. Tôi lụi cùi bày vẽ để gian bếp nhỏ sức nức mùi bánh. Chiếc bánh dẻo xanh ngắt này cho cô chị, vì chị thích vị trà xanh. Cậu em sẽ là chiếc bánh đậm vị socola. Còn cô út nhí nhỏ nhưng lại yêu màu hồng hẳn sẽ có một chiếc bánh để thấy rằng mẹ yêu thương mình nhất.

Lũ trẻ nhiều khi cũng cần nhàn, tính toán sự cặm cụi của mẹ với giá trị của những chiếc bánh mua sẵn. Nhưng năm nào

● Kể chuyện Tết trung thu xưa trên phố cổ Hà Nội. (Ảnh: BQL Phố cổ)

● Mâm cỗ trông Trăng được mong chờ với bao trẻ nhỏ xưa. (Ảnh: BQL Phố cổ)

thấy phố phường bắt đầu rộn ràng màu sắc Trung thu mà không thấy bếp nhà mình có gì khác lạ, lại thắc thò: Ô, thế Trung thu năm nay nhà mình không có gì à?

Không có gì sao được, khi chúng ta đang có một nơi gọi là “mái ấm”. Có một người mẹ mong mỏi các con thật giàu có dù chỉ trong một khoảng ký ức của ngày thơ bé! Và tôi lại bắt chước bố tôi, làm cho con những cái đèn lồng nho nhỏ. Bắt chước mẹ tôi ướp mùi hương tuổi thơ cho căn bếp nông nàn mùi hạnh phúc!

Dầu cho, trong bối cảnh thị trường bánh trung thu nở rộ với hàng trăm kiểu nhân, hàng ngàn hình dáng, chả phải vô cơ mà những cửa hàng bánh Trung thu với hương vị cổ truyền như Bảo Phương (Hà Nội), Đông

Phương (Hải Phòng) lại luôn tấp nập khách. Người mua thậm chí phải xếp hàng nhẫn nại hàng giờ đồng hồ mới được mua cặp bánh.

Ăn bánh Trung thu truyền thống mà chỉ thấy nó ngọt quá hay ngọt vừa, nhân khô hay nhân ướt, vỏ mềm hay vỏ cứng, là mới chỉ “ăn” một loại đồ ăn, chứ chưa phải thưởng thức một món bánh đặc biệt của đêm Trung thu.

Chả phải vô cơ mà loại bánh dành cho lúc thư thái ngồi bên tách trà, ngắm trăng trôi dần dần lên đến đỉnh trời... lại có đến cả chục thứ nhân như thế, mặn, ngọt đủ cả.

Chả phải vô cơ mà bánh Trung thu lại phải làm rất ngọt. Phải làm cho thật ngọt để có thể bảo quản được ở nhiệt độ thường mà không cần đến chất

bảo quản, khi bên trong nó là thịt mỡ, là mứt, là “thập cẩm” thứ mùi, thứ vị.

Phải làm thật ngọt để chỉ nhắm nháp từng chút, chút chút rất ít thôi. Có thể, mới cảm được mùi của những cánh rừng Tây Bắc thoang thoang hương hồi quế, ngấm thêm chút, lại thấy hương sen dịu dàng thanh tao và khi vẫn còn đang ngây ngất với hương sen thì lại bắt gặp ngay mùi thơm dân dã của vừng rang, đầu đó là mùi lá chanh thanh sạch....

Có ăn từng chút mới cảm nhận được miếng mứt bí giòn sần sật, những tiếng reo tí tách vui như Tết trong miệng của hạt dưa, cảm nhận vị béo của hạt điều, vị bùi của hạt sen, cái ngày ngây của miếng thịt mỡ. Thường thức một miếng bánh trung thu truyền thống, như đang được dùng tiệc ngọt với bánh, mứt, hạt khô và cũng như được ăn một mâm cỗ thịnh soạn với vị mặn mặn của Lạp sườn, của tương đen, của thịt mỡ....

Để làm được một chiếc bánh Trung thu như thế cũng không đơn giản. Nước đường để trộn vỏ bánh phải đun trước ít nhất 1 tháng. Nhiều nguyên liệu phải chuẩn bị trước cả tuần. Như Lạp sườn: phải hong nắng vài ngày mới đủ thời gian lên men. Thịt mỡ gáy, nạc vai thái hạt lựu, trộn với chút ngũ vị hương, chút gia vị, đường, nhồi vào đoạn lòng đã chuẩn bị sẵn, phơi nắng cho đến khi đỏ au... Một phần mỡ gáy nữa cũng đem thái hạt lựu, luộc vừa chín, xóc đường, hong gió, hong nắng vài ngày đến khi trong veo. Mứt bí, mứt hạt sen cũng mất cả ngày trời để luộc, để ngấm đường, tự tay sên... Hạt vừng đãi sạch bụi bẩn, phơi khô, rang vàng... Lá chanh thái chỉ, hạt điều lột vỏ, cắt thành hạt lựu. Tỉ mỉ nhất là khâu ngồi cắt từng thứ thành những “hạt lựu” đều nhau, làm sao ở mức “vừa đủ tinh tế”, mà cũng không nhỏ quá dễ lẫn lộn... Đến khâu nướng bánh cũng là cả kỳ công. Bánh không được nướng một lần lửa như những loại bánh khác, mà phải trải qua đủ 3 lần qua lửa. Giữa mỗi lần nướng, lại quét trứng để bánh được bóng bẩy.

Thường thức một miếng bánh trung thu, chiều thêm một ngụm chè, vị ngọt gắt giảm đi, chỉ còn dư vị ngọt hậu trong cuống họng, trong cái se se của trăng thu. Như bao năm rồi vẫn thế, những khoảng lặng của cuộc sống.

Chỉ tiếc, bọn trẻ con bây giờ hờ hững với bánh Trung thu. Nó chẳng như ngày xưa, cái thời bố mẹ toát mồ hôi mới được mua cặp bánh cứng như đá từ cửa hàng mậu dịch. Cặp bánh gói trong giấy nền thơm mỡ, để trên bàn thờ cúng các cụ, rồi lại bày xuống mâm cúng ông tiến sỹ, trong nỗi thèm khát đến... rót nước bọt của trẻ. **VĂN TÙNG**

LAN TỎA THU HÀ NỘI

MÙA THU PHỐ CỔ:

“Kho báu” ẩm thực cho du khách phương xa

Đến Hà Nội mùa thu thì không thể không đi lang thang trong phố cổ, nhâm nhi một vài món quà vật ven đường, nhìn những cô gái bán hàng rong rong ruổi phố, rồi để cho hương vị của phố từ những món ăn quen mà lạ đọng trong không gian, thấm vào tâm hồn.

Những thức quà của mùa thu Hà Nội

Nhà văn Vũ Bằng, trong tác phẩm “Thương nhớ 12” đã dành đến 2 chương để nói về những cái hay, cái đẹp của mùa thu Hà Nội. Trong đó, có những món ăn ông “thương nhớ” vô cùng khi Hà Nội vào thu, đó là cơm Vòng và chả rươi.

Trong “Tháng tám, ngô đồng nhất diệp lạc thiên hạ cộng tri thu”, nhà văn Vũ Bằng đã miêu tả về ẩm thực đầu thu thế này: “Mùa hồng lúc này đã rộ, buổi cũng đã nhiều, nhưng thơm ngọt ngào mùi đất nước quê hương, đó có cái gì sánh được với cơm Vòng ăn với chuối trứng cuốc ngon lừ.

Đi trên những con đường nóng bỏng của trời tháng tám miền Nam bây giờ, tôi nhớ đến những buổi sáng mùa thu mẹ mua cho một mẻ cơm giót ăn lót lòng buổi sáng trước khi đi học, rồi đến khi có vợ, có con thì vợ biết tính chồng, thường dặn những người gánh cơm ở Vòng lên bán, thế nào cũng giữ cho những mẻ cơm thật ngon đem nén rồi đem vào những cái đĩa con vừa ăn vừa nhấm nháp nước trà sen thơm ngát”.

Còn trong “Tháng Chín, gạo mới chim ngói”, có một đoạn nhà văn mô tả món chả rươi, mà ai đọc đến cũng không tránh khỏi thòm thèm: “... nhưng ăn rươi mà dùng vỏ quýt phơi khô không sượng bằng dùng vỏ quýt tươi mới lột ra, thái như sợi chỉ. Tái thế! Chẳng cần nhiều chỉ một dúm thôi, cho vào rươi tráng trứng, rươi mắm, rươi nấm với củ cải theo kiểu tam xà đại hội hay là rươi xào xâm xấp nước với củ niễng, rắc mấy cọng mùi lên trên, tự nhiên rươi dậy hẳn mùi. Thiếu vỏ quýt, nhất định không phi là rươi nữa cũng như non thiếu nước, trắng thiếu hoa, gái thiếu trai, nhất định không có cách gì tạo nên được bài thơ ý nhị”.

Người Hà Nội dường như “nhận diện” mùa thu bằng hương cơm mới. Như bài thơ “Mùa gọi cơm thu về” của nhà thơ Vũ

● Những chiếc bánh rán gia truyền nóng hổi, giòn rụm chứa cả bầu trời tuổi thơ người phố cổ. (Ảnh: Minh họa)

Dung: “Nếp non hạt ngọc trong lành/Đất trời ban tặng cơm xanh mông mênh/Đi xa mang nặng nỗi niềm/Nhớ nhung hương cơm nơi miền xa xôi”. Ngày xưa, mùa “cơm về” được nhận ra bằng những cô hàng cơm gánh một rong trên đường, hay trong gói cơm xanh mướt ủ trong lá sen người ta đem cho nhau. Ngày này, mạng xã hội phát triển, một ngày, gió mùa về và bỗng một tâm ảnh thật thơ đăng trên mạng, một gói cơm nhỏ xinh trong lá sen (hoặc lá môn), buộc với dây lạt. Một ít chuối, hồng, một ấm trà thơm. Thế là mùa thu đến.

Cùng với cơm tươi, các món ăn làm từ cơm khác như chả, chè cơm, xôi cơm... cũng là hương vị mang đậm dấu ấn mùa thu. Người Hà Nội coi thường thức cơm vào mùa thu là một truyền thống, một thú ẩm thực tạo nhả. Còn khách phương xa đến đây cũng phải tìm đến cơm tươi mà thưởng thức, vì cơm là một phần không thể thiếu của mùa thu Hà Nội.

Hà Nội có hai làng cơm nổi tiếng, là làng Vòng (phường Dịch Vọng, quận Cầu Giấy), ngôi làng cổ nổi tiếng với nghề làm cơm tương truyền có đến cả ngàn năm và làng Mễ Trì (quận Nam Từ Liêm). Nhiều thực khách phương xa sẵn sàng lặn lội ra các quận ngoại thành để đến thăm các làng cơm, xem người dân làm cơm và mua số lượng nhiều về để làm quà cho người thân, bè bạn. Còn nếu rong ruổi trong phố, ngẫu hứng thôi, thì một gói cơm tươi hai mươi lăm ngàn đồng từ các gánh cơm rong phố cổ cũng

● Chả rươi, món ăn khiến du khách đến Hà Nội mùa thu phải xuýt xoa. (Ảnh: Minh họa)

đủ để đáp ứng mong muốn rồi. Sáng mùa thu trời trong, mát nhẹ, ngồi ở quán nước ven đường, vừa nhâm nhi gói cơm tươi non, uống chén nước với ấm nóng, hay ly cà phê trứng béo ngậy, nói dăm ba câu chuyện không đầu, không cuối, nhìn dòng người xe qua lại, thấy cuộc đời sao mà nhẹ tênh. Mà cái dòng cơm cũng lạ lắm, càng ăn sao lại càng ngọt, càng thơm đến thế.

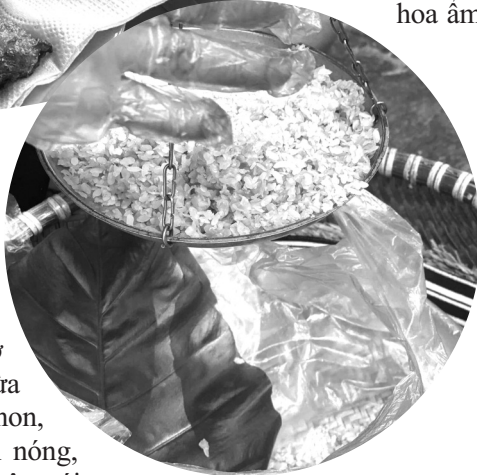
Còn chả rươi không hẳn là “đặc sản” chỉ riêng có ở Hà Nội, mà giờ đây người ta cũng bán chả rươi quanh năm. Nhưng không thể phủ nhận, rươi thơm ngon nhất là ăn vào mùa thu, từ tháng 9 đến tháng 11 âm lịch vì đây là mùa rươi sinh sản. Những thời điểm khác, rươi thường để đông lạnh nên mất đi vị tươi ngon. Người Hà Nội ăn rươi ngon thì không vào nhà hàng đắt tiền. Trải nghiệm tuyệt vời nhất là khi ăn chả rươi ở những hàng quán phố cổ, vừa tĩnh lặng vừa ồn ào. Những hàng chả rươi ngon phải kể đến các hàng ở Ô Quan Chưởng, Lò Đúc, chợ Hàng Bè... Ngồi hè phố, nơi hàng quán lao xao, đông đúc, thậm chí cả nóng bức, bên cạnh là chảo dầu lớn sôi

xèo xèo, những mẻ rươi tươi rói mới ra lò. Hay là ra quán bia hơi vỉa hè, nhâm nhi chả rươi cùng những cốc bia mát lạnh. Rươi được ăn kèm với chút ít rau thơm và thứ nước mắm chua ngọt đặc trưng Hà Nội, kèm với ít đu đủ xanh ngâm nữa, đủ làm người Hà Nội hay khách phương xa đến phải say ngất say ngây.

Lang thang phố cổ hàng quà vật

Nếu nói về ẩm thực Hà thành, ẩm thực phố cổ thì có lẽ kể cả ngày cũng không hết. Có những món ăn đã vượt ra khỏi Hà Nội, vượt khỏi miền Bắc và vượt khỏi cả biên giới Việt Nam, chinh phục trái tim biết bao người sành ăn. Nào phở, nào bánh cuốn, chả giò, bún chả. Nào bún ốc, miến ngan, chả cá, nem chua rán, ốc luộc, miến lươn, cà phê trứng...

Đến Hà Nội một vài lần, thực khách khó lòng mà thưởng thức hết được tinh hoa ẩm

● Có rất nhiều gánh hàng cơm đi dọc phố từ những ngày chớm thu. (Ảnh: Minh họa)

thực của Hà Nội. Nhưng nếu là một “khách tương tư”, cứ mỗi mùa thu lại đến Hà Nội để thăm, cứ ở lân la trong phố cổ nhiều ngày, thử sống đời sống của một người Hà Nội thì sẽ dần dà, du khách sẽ khám phá ra được phần nào “kho báu” ẩm thực trong lòng phố. Bởi ngoài hàng loạt những món ăn đã vang danh khắp nơi, Hà Nội còn nhiều thức quà nhỏ nhỏ, đơn sơ, không được nhắc đến nhiều trên truyền thông, nhưng dễ làm cho người ta tương tư.

Ấy là một chiều mùa thu hơi se se, du khách lang thang trên phố, đi vào con phố bé tí tẹo và phát hiện ra một hàng bánh rán mà dân địa phương xúm đến xúm đổ. Ấy là hàng bánh rán danh tiếng gia truyền ở số 5 Lương Ngọc Quyến. Hàng bánh rán nhỏ tí, bày biện cũng đơn sơ, nhưng

mùi bánh rán tỏa ra thơm nức. Tò mò, du khách cũng chen vào mua, vì “bánh rán thì có gì mà đông đến thế”, để rồi vỡ òa vì lần đầu trong đời được ăn những chiếc bánh rán nóng hổi với vỏ ngoài giòn rụm, nhân thơm phức, ngọt ngào. Có chiếc bánh vỏ làm từ mật mía ngọt thơm, bánh vỏ vùng giòn rụm, bánh vỏ bằng đường, có chiếc nhân đậu xanh hay nhân mặn từ thịt, nấm băm. Chỉ có 3 ngàn đồng một cái bánh, mà như chứa cả bầu trời tuổi thơ, chứa cả những hương vị thơm lành trong ấy.

Là một buổi sáng mùa thu tươi mát, du khách ghé vào hàng cháo trên hè đường Nguyễn Hữu Huân ăn tô cháo nóng. Hàng cháo gia truyền hơn 30 năm, thế mà vẫn giản dị, bé nhỏ. Cháo trắng hoặc cháo đậu, ăn với 2 món chính là đậu phụ kho và cà pháo muối. Ngày nay, chủ quán bổ sung thêm trứng vịt muối và chả bông vào cho phong phú, nhưng vị nguyên bản vẫn không hề thay đổi. Tô cháo cơ bản chỉ có 12 ngàn, ăn no căng bụng. Nhưng điều thú vị nhất khiến du khách mỗi lần đến Hà Nội đều muốn ghé thăm, vì hàng cháo ấy là nơi tập trung của cả một xóm nhỏ các cô, các bác, với những câu chuyện trò rôm rả, những lời hỏi han thân thương, đậm chất phố cổ làm sao.

Nhâm nhi hàng rong mùa thu Hà Nội không thể không nhắc đến một thức quà giản dị mà ngon lành, đó là sấu chín. Quả sấu chín xuất hiện nhiều trên những kệ gánh rong khu phố cổ vào cuối hè đầu thu. Khách phương xa vốn đã quen với món sấu xanh ngâm, sấu rim nổi danh trong những hàng quà vật, nhưng sấu chín, món ăn chỉ riêng có vào thu Hà Nội và không “xuất khẩu” được, thì hầu như chỉ có người Hà Nội mới sành. Những quả sấu chín vàng mang vị ngọt nhẹ, chua thanh được cắt theo vòng tròn, rồi rắc muối ớt lên trên, chỉ nhìn thôi là đã khiến người ta thòm thèm không cưỡng lại. Du khách đến Hà Nội lần đầu mua sấu chín ven đường, ai cũng xuýt xoa, tấm tắc sao mà lạ miệng đến thế.

Hà Nội mùa thu với những tia nắng chiếu xiên, bầu trời trong vắt mà mát rượi, với hương hoa sữa ngọt ngào, với cốc họa mi dọc phố. Hà Nội mùa thu cũng là những ngày lang thang phố cổ, hết sả vào quán này đến hàng khác, để thưởng thức, để làm quen, để lắng nghe. Ăn không chỉ là ăn, mà ăn là một cách để trải nghiệm, để thêm hiểu, thêm yêu văn hóa, tâm hồn người Hà Nội qua những thức quà mùa thu đầy chăm chút, nâng niu.

NGỌC MAI

LAN TỎA THU HÀ NỘI

Tự tình mùa thu

Thu Hà Nội đẹp như một mối tình đầu, là hàng cây ươm nắng dịu dàng thướt tha lướt trên tà áo dài của người con gái xứ Tràng An, là bông hoa sữa chớm nở thơm ngát trên phố Nguyễn Du. Thu Hà Nội là vậy đấy, mơ màng, đắm thắm tựa ly rượu ngọt khiến con người càng uống càng chìm đắm trong men say, rồi yêu lúc nào không hay.

Tìm “em” trong thi ca

Hà Nội cũng giống như mùa thu, không nóng bỏng rực rỡ, không lạnh lùng tê tái, mà ấm áp, hây hây gió nhẹ, nắng nhẹ. Bởi thế mà, khi sắc thu vừa chạm ngõ đã làm rung động biết bao nhiêu tâm hồn thi sĩ, trở thành “nàng thơ” trong từng trang viết của họ.

Mùa thu ở Hà Nội, có lẽ là một mùa để yêu. Để con người sống chậm lại, tạm nghỉ giữa cuộc hành trình vội vã ở mùa hè và những bận rộn đang chờ đợi ở các tháng cuối năm. Chỉ khi chậm lại, người ta mới có thể nhận ra những vẻ đẹp tiềm ẩn ở xung quanh, để trái tim hồi xuân và rung động thêm lần nữa.

Vì vậy mà thu ở Hà Nội cũng giống như mối tình đầu, khiến con người thao thức, nhớ nhung. Cố nhà thơ Nguyễn Phan Hách, một cây bút tài hoa của mảnh đất quan họ Bắc Ninh đã từng say mê thu Hà Nội giống như một cậu học sinh thầm thương cô bạn hàng xóm: “Tuổi mười lăm em lớn từng ngày/Một buổi sáng bỗng trở thành thiếu nữ/Hôm ấy mùa thu anh vẫn nhớ/Hoa sữa thơm ngây ngất bên hồ”. “Nàng thu” giống như người thiếu nữ, nàng mang nụ cười rực rỡ nhất, đôi mắt trong veo nhất. Nàng là bước chân đi qua đời người đàn ông, nhưng không bao giờ trở lại. Chính vì vậy, mùa thu giống như ký ức kín đáo, e ấp, duyên dáng, bàng lảng ẩn hiện trong từng hơi thở, hàng cây lá vàng, sóng nước lăn tăn ở tâm trí con người. Chẳng vậy mà nhạc sĩ Trần Quang Lộc đã phải “thốt lên”: “Có phải em mùa thu Hà Nội/Tuổi phong sương ta cũng gắng đi tìm” (Có phải em mùa thu Hà Nội, thơ Tô Như Châu, nhạc Trần Quang Lộc).

Còn cố nhạc sĩ Trịnh Công Sơn cũng

● **Thu Hà Nội đẹp như một “nàng thơ” làm rung động biết bao trái tim thi sĩ.**

(Ảnh minh họa - nguồn: camnangdulich.com)

đã sáng tác ca khúc “Nhớ mùa thu Hà Nội”, để “thỏa” cõi lòng đang khát khao, thương nhớ về một mảnh đất vừa mới gặp gỡ đã phải chia xa “Hà Nội mùa thu, đi giữa mọi người/Lòng như thăm hỏi, “Tôi đang nhớ ai?”/Sẽ có một ngày, trời thu Hà Nội trả lời cho tôi/Sẽ có một ngày, từng con đường nhớ trả lời cho tôi”. Nhạc sĩ họ Trịnh đã chia sẻ bài hát được ra đời khi trái tim ông còn nhớ về những buổi chiều ngồi uống bia cùng những người bạn thân ở trên hồ Tây, thong thả nhìn bầy sầm cầm đáp xuống, bay lên.

Thu Hà Nội có lẽ là vậy, chậm rãi như ánh tà dương đập dềnh trên con sóng hồ Tây, nhưng lại khiến cho người qua đường ngỡ ngàng chiêm ngưỡng vẻ đẹp thướt tha của tạo hóa. Trong khoảnh khắc động lòng đó, “nàng thu” đã gọi lên ký ức lẫn tẩn về mối tình, về chữ “yêu” nhưng lại chẳng trả lời rõ cho con người là “yêu ai?”, “nhớ ai?”. Chỉ để lại một từ “em” mờ ảo khiến cõi lòng vừa man mác buồn, vừa nhớ nhung hồi hộp.

Chính vì thu Hà Nội khiến con người biết yêu, mà tình yêu chẳng thể dừng chân. Nên mọi người cứ lang thang “Ba sáu phố phường đang nhịp hoà dòng chảy/Hà Nội hiên ngang như bình minh thức dậy/Sức trẻ hào hùng lại bùng cháy trong tim”. Cho nên, thu Hà Nội là những chuyến đi. Nhưng không phải “ngao du tứ hải” mà là thong thả đi bộ quanh phố thị xưa cũ trong thành phố. Rồi ngắm nhìn hàng cây chục

năm tuổi, mơ màng trước các di tích lịch sử, thơ thần đón vài cánh hoa rơi trên mây xe hàng rong đậu ven đường. Những người yêu thu Hà Nội vì vậy trở thành một kẻ si tình, khao khát tìm hiểu về người mình thầm thương trộm nhớ. Bước chân của họ đi thật chậm qua từng con phố để ngắm kĩ hơn, nhớ lâu hơn, đến khi mệt, “kẻ si tình” sẽ ngồi bên quán hàng nhâm nhi tách cà phê phin, ăn gói xôi cốm, đợi thời gian từ từ trôi dần.

Có một câu nói, mỗi lần đến Hà Nội chẳng giờ thấy cũ, quả là không sai. Dù thu Hà Nội vẫn vậy, nhưng mỗi lần đến, lại giống như một lần được gặp lại mối tình đầu. Năm ta ba mươi, người ấy vẫn để lại niềm tiếc nuối “Em nghe chẳng, trong lắng sâu nơi hồng trái tim mình/Hà Nội mùa thu, ôi sao xuyên trong lòng ta/Như bâng khuâng, nghe gió đưa...” (Hà Nội mùa thu - nhạc sĩ Sỹ Vũ Thanh). Nhưng, năm ta bốn mươi, mỗi “tình thu” ấy lại gọi lên ký ức ngọt ngào, năm ta năm mươi đưa hồn ta về chuyện độ tuổi trẻ, năm ta sáu mươi đã có thể cùng tình đầu hàn huyên chuyện cũ “Đưa em đi qua thẳng trăm, bao tháng năm đã úa màu/Gọi tên từng phố cổ, chiều nhạt nhòa hồ Gươm lung linh/Ngọt ngào hoa sữa thơm/Gọi mùa thu về thật lâu, để ta biết, nồng nàn...” (Nồng nàn Hà Nội - nhạc sĩ Nguyễn Đức Cường).

Và những mối tình khiến lòng người thương nhớ

Nhà văn người Trung Quốc - Trương Ái Linh đã từng có một câu nói về tình yêu như sau, trong đời một người đàn ông sẽ có ít nhất hai người phụ nữ khiến anh ta nhưng nhớ không quên. Một người giống như nốt ruồi son (nốt chu sa) mãi mãi in trong ngực, còn một người là ánh trăng (bạch nguyệt quang) chiếu rọi nơi đầu giường. Nếu ví thu Hà Nội giống như một mối tình đầu vô hình, ảm áp tựa ánh trăng khi nhớ về thì mối tình thuở thiếu thời ngoài đời thực xảy ra vào mùa thu ở Hà Nội, giống một nốt ruồi son làm con người day dứt chẳng thể quên.

Tại sao lại như vậy? Vì mùa thu là mùa để yêu, yêu từ phong cảnh thiên nhiên ở Hà Nội, cho đến những thiếu nữ đài các, duyên dáng. Cảnh càng đẹp, người càng thương thì khi về bên nhau càng quýt

luyện, mà lúc chia xa lại thành đau lòng.

Đó là câu chuyện của cụ bà Trần Thị Bảo và cụ ông là nhạc sĩ Nguyễn Đình Phúc - người đã sáng tác ra những ca khúc như “Cô lái đò”, “Chiến sĩ sông Lô”,... Được biết, trước thời kháng chiến chống Pháp, cụ bà Trần Thị Bảo là thiếu nữ Hà Nội gốc. Cụ bà sinh ra trong gia đình giàu có, nên nếp, được gọi là tiểu thư. Ở cái tuổi 17, cụ Bảo là một cô gái xinh đẹp, cá tính và được rất nhiều gia đình giàu có ngỏ ý cưới về làm dâu, nhưng cụ đều từ chối. Chỉ đến khi gặp cụ ông là nhạc sĩ Nguyễn Đình Phúc mới nảy sinh tình cảm. Cả hai cụ đều là mối tình đầu của nhau, cụ bà mê cụ ông vì tài hoa, cụ ông say đắm cụ bà bởi tính cách mạnh mẽ, bản lĩnh. Cả hai bị gia đình nhà cụ Bảo phản đối gay gắt. Chỉ đến khi kháng chiến chống Pháp nổ ra, hai cụ mới có cuộc đời tự do. Cụ bà thành một cô giáo ở lớp bình dân học vụ, cụ ông thì từ mặt trận trở về. Vào mùa thu năm 1949, sau những ngày tháng xa cách, hai cụ lấy nhau, về chung một nhà từ ấy cho đến hơn 60 năm sau, khi cụ ông vẫn cầm bút để họa nên những bức hình đẹp nhất cho cụ bà.

Tuy nhiên, không phải mối tình đầu nào nảy nở từ mùa thu ở Hà Nội, thì cũng có những cái kết viên mãn. Như bài hát “Mối tình đầu” của nhạc sĩ Thế Duy “*Không ai hiểu vì sao tình yêu tan vỡ/Như hoa ven mặt hồ tàn theo gió mùa thu/Tôi đi xa Thủ đô nhớ về người thiếu nữ*”. Chia sẻ về cảm hứng đã thúc đẩy nhạc sĩ viết nên những vần tình ca day dứt này, ông cho biết nó xuất phát từ người con gái tên Hà. Đó là một thiếu nữ sống ở phố Huế (Hà Nội), mà nhạc sĩ Thế Duy đã gặp khi còn trẻ. Hà mang vẻ đẹp duyên dáng của người con gái Hà Nội. Cả hai cũng yêu nhau từ cái nhìn đầu tiên và Hà chính là mối tình đầu của ông. Nhưng cuối cùng, do còn quá trẻ, mà nhạc sĩ Thế Duy và Hà đã lướt qua đời nhau, như con gió nhẹ khi thu tàn. Để lại trong tim nhà thơ là nỗi đau, day dứt, thương nhớ về một chuyện tình đã qua.

Nhưng tình đầu, có lẽ không phải chỉ là lần đầu tiên một cặp đôi nắm tay nhau, hôn lên má nhau. Mà như họa sĩ nổi tiếng Đặng Ngọc Trần (sinh sống ở Lâm Đồng) từng nói, mối tình đầu thường ngắn ngủi, mộng mơ và có đôi chút phũ phàng, dứt khoát. Tình đầu không nhất thiết phải là người đến trước, mà là người mang lại cho kẻ si tình cảm xúc tiếc nuối, thương nhớ, day dứt suốt cuộc đời này. Bởi đó mới là yêu, chứ không phải chỉ thích đơn thuần.

Giống như câu chuyện của nhà thơ Phùng Quán và một nữ họa sĩ có tiếng vào những năm 70 của thế kỷ trước. Được biết, trong đời Phùng Quán đã có một “nàng thu” chính là người vợ Vũ Bội Trâm. Nhưng vào mùa thu năm 1978, anh vô tình gặp gỡ và quen biết với nữ họa sĩ tài năng này. Nữ họa sĩ là một cô gái đẹp, nồng nhiệt, cá tính, hai người vừa gặp đã như có duyên, rất “tâm đầu, ý hợp”. Hiềm nỗi, vì cả hai đã có gia đình, nên chỉ dừng lại ở mức tri âm, tri kỷ. Khi cô họa sĩ thường xuyên giúp anh đặt tên bài thơ, còn anh tặng nàng lời trò chuyện, tâm sự. Cuối cùng, cô họa sĩ cũng ly dị chồng vì tình cảm mãnh liệt dành cho anh, nhưng đáp lại, nhạc sĩ Phùng Quán chỉ sáng tác những câu thơ đau đớn: “*Nhưng tôi chưa sống cho tròn nợ sống/Tôi chưa yêu cho hết nợ tình yêu/Tôi phải lên rừng/Hái lá khổ sâm/Tự mình cất lấy ly rượu sống...*”. Dù thương mến nhau, nhưng nữ họa sĩ này vẫn chỉ trở thành “mối tình đầu thứ hai” của nhà thơ Phùng Quán và khắc ghi vào tâm trí ông cho đến hết cuộc đời.

HƯƠNG NGỌC

● **Mùa thu ở Hà Nội khiến lòng người nao nao nhớ về mối tình đầu thuở còn ngây ngô.**

(Ảnh minh họa - nguồn: nguoiduatin.vn)

Chiêm ngưỡng Bảo vật Quốc gia ở Hải Dương

Cửu phẩm Liên hoa của chùa Giám được nhiều người biết đến không chỉ là một cõi kinh Phật mà còn được coi là một tác phẩm nghệ thuật chứng minh cho thành tựu về nghệ thuật, kiến trúc dân gian đạt đến độ hoàn mỹ, là một trong ba kiệt tác của kiến trúc nghệ thuật điêu khắc gỗ cổ truyền Việt Nam còn lưu giữ đến ngày nay.

● Cổng chùa Giám.

Kiệt tác của cha ông

Chùa Giám có tên chữ là Nghiêm Quang Tự, tọa lạc tại xã Định Sơn (huyện Cẩm Giàng, Hải Dương) khởi dựng vào cuối thế kỷ 17 thời Lý. Chùa tọa lạc trên một khoảng đất rộng 2ha, được xây dựng lại với quy mô kiến trúc to đẹp.

Ngôi chùa có kiến trúc kiểu “nội công ngoại quốc” với đầy đủ các công trình như: Tam quan, Tiền đường, Tam bảo, nhà Tổ, hành lang, nhà tháp Cửu phẩm, nhà khách, nhà Tăng, vườn cây, Pháp sư, nghệ Giám... Các kiến trúc sư, các nghệ nhân đã tạo trên mặt bằng của chùa có sự liên hoàn của các hạng mục tôn lên vẻ tráng lệ cổ kính, ẩn chứa nhiều tầng trí tuệ văn hóa.

Đây là công trình được Bộ Văn hóa - Thông tin (nay là Bộ VH,TT&DL) xếp hạng di tích Quốc gia năm 1974. Năm 2017, chùa Giám, đền Xưa và đền Bia được Thủ tướng ra quyết định xếp hạng là cụm di tích Quốc gia đặc biệt.

Điểm đặc sắc nhất của chùa Giám là tòa Cửu phẩm Liên hoa được đặt trong nhà Phàm. Năm 2015, tòa Cửu phẩm Liên hoa

của chùa được công nhận là Bảo vật quốc gia.

Cửu phẩm Liên hoa là tòa tháp hình lục giác đều. Tòa tháp cao 6,52m. Trong đó, thân tháp cao 5,32m; tượng A di đà trên đỉnh cao 1,2m. Phần đế tòa Cửu phẩm đặt trên nền nhà Phàm, đỉnh trên cùng của tòa Cửu phẩm gần chạm đến đỉnh tầng mái thứ 3 tạo thành một không gian thông từ trên xuống dưới.

Đề tạo dựng kiệt tác này, các nghệ nhân xưa đã đặt tâm của cây Cửu phẩm là cột trụ chất liệu gỗ lim lên trên cối quay, cối quay này có chất liệu kim loại có chiều cao khoảng 40cm. Phía dưới cùng của cối quay có lắp hệ thống vòng bi.

Từ cây cột trụ chính ở lòng tháp dóng ra những đòn ngang có tay đỡ ván các tầng cửu phẩm gồm tòa sen 6 cạnh.

Liên kết cột trụ giữa với 6 trụ, bằng một hệ thống xà gách đan chéo hình mũi khê; xà ngang chia tháp thành 9 tầng hoa sen. Mỗi tầng chạm 5 lớp cánh sen. Chi tiết các lớp cánh sen trên mỗi tầng đều giống nhau. Đồng thời, khoảng cách giữa các

● Mặt chính chùa Giám.

tầng rất nhỏ nên khi đứng dưới nhìn lên, chúng ta có cảm giác như lớp lớp cánh sen chồng lên nhau, nối tiếp mãi mãi.

Trên đỉnh tháp là tượng A di đà ngồi trên tòa sen, chất liệu gỗ, có chiều cao 120cm, tay trái đặt trên tay phải chân ngồi xếp bằng tròn kiêu kiết già. Tổng cộng cả to lẫn nhỏ toàn bộ cây Cửu phẩm Liên hoa của chùa Giám có 145 pho tượng Phật.

Do lối thiết kế có cột trụ, dưới có vòng bi, nên cây Cửu phẩm Liên hoa tuy có trọng lượng trên 4 tấn, nhưng chỉ cần hai người dùng tay đẩy nhẹ cả tòa tháp có thể từ từ quay vòng tròn một cách dễ dàng.

Màu sắc của toàn bộ cây Cửu phẩm và các pho tượng chủ đạo là các màu sáng như màu trắng trên nền đỏ trai của sơn ta. Chúng được cộng sắc với màu vàng kim loại trang trí trên đầu các cánh sen để tạo ra vẻ rực rỡ và sức lan tỏa ánh sáng.

Theo quan niệm của Phật giáo, cứ quay một vòng tháp Cửu phẩm Liên hoa thì lời trì tụng sẽ được nhân lên thành hàng triệu lần, như vậy người niệm mau đạt tới chính quả.

Hiện nay, tuy tổng thể kiến trúc nhà Phàm còn khá nguyên vẹn, song do thời gian một số các kết cấu gỗ trên phần mái đã bị xuống cấp, các ván ốp và tòa sen không còn bền vững nên chính quyền địa phương đã có biện hướng dẫn du khách không nên quay tòa Cửu phẩm vì sợ đổ gãy.

Hậu thế gìn giữ

Làng Giám không nằm trong nội đồng mà vốn nằm ngay ven sông Thái Bình. Do nằm sát sông với hệ thống đê bồi thấp, hàng năm làng Giám liên tục bị ngập lụt. Năm 1968, một trận lụt lớn, khiến suốt nhiều tháng trời làng Giám phải sống cảnh chìm nước lũ. Do đó, Nhà nước đã chủ trương chuyển người dân từ ngoài đê vào để thoát cảnh ngập lụt và giải phóng lòng sông, khơi thông dòng chảy.

Người dân làng Giám đã di chuyển từ ven sông vào trong nội đồng, cách nơi ở cũ khoảng 7km. Chùa Giám cũng được di dời theo dân cư về vị trí mới. Khi về địa điểm mới, làng Giám lấy tên mới là Tân Sơn thuộc xã Định Sơn (huyện Cẩm Giàng, Hải Dương) nhưng ngôi chùa vẫn được người dân gọi là chùa Giám để con cháu các thế hệ sau luôn nhớ về làng cũ.

Theo các cụ cao niên trong làng kể lại, chùa Giám được di dời trong thời gian 7 tháng, do người dân địa phương tự làm. Đối với các cấu kiện, vật liệu nhỏ, nhẹ thì di chuyển bằng cách gồng gánh. Các vật liệu nặng, lớn thì kéo bằng xe bò. Cả một ngôi chùa có kiến trúc đồ sộ như vậy nhưng được người dân nâng niu, gìn giữ từ chi tiết nhỏ, khi lắp ráp lại chỉ phải thay có 20 chiếc hoành của tòa Tiền đường. Riêng tháp Cửu phẩm, ngoài các pho tượng trên các ván tòa sen bị trôi trong lũ lụt, còn lại tòa tháp vẫn còn nguyên vẹn đến ngày nay.

Cửu phẩm Liên hoa chùa

Giám tuy không phải hiện vật độc bản nhưng cũng không phải hiện vật có kiến trúc phổ biến.

Thư tịch còn lại cho biết, trên đất xứ Đông xưa có 5 tòa Cửu phẩm Liên hoa là chùa Quỳnh Lâm (nay thuộc Quảng Ninh), chùa Côn Sơn (Chí Linh), chùa Quang Minh (Gia Lộc), chùa Giám (Cẩm Giàng), chùa Đông ngọ (Thanh Hà).

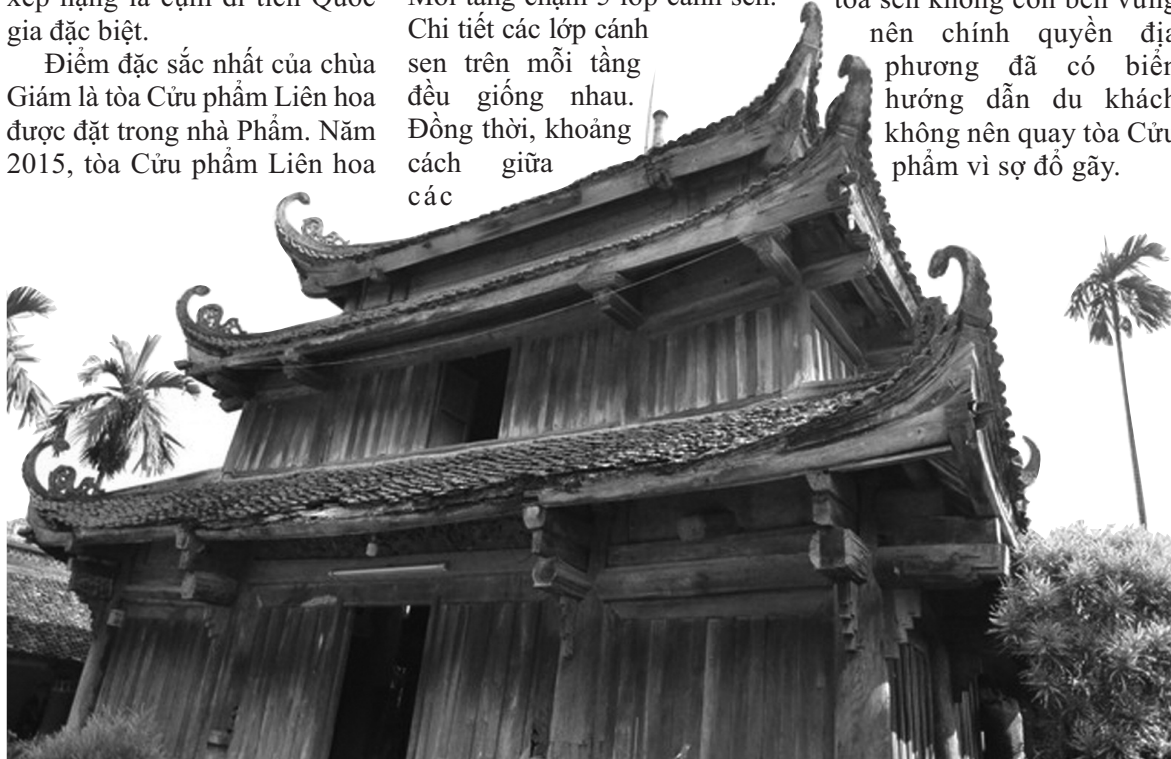
Đến nay, Việt Nam còn 3 tòa Cửu phẩm Liên hoa chất liệu gỗ niên đại thế kỷ 17 là chùa Đông Ngạc, chùa Giám (Hải Dương) và chùa Bút Tháp (Bắc Ninh). Riêng chùa Côn Sơn đã tiến hành phục dựng lại nhà Phàm và tòa Cửu phẩm Liên hoa bằng gỗ vào năm 2015 - 2016.

Tuy có niên đại khá gần nhau (thế kỷ 17), tuy nhiên Cửu phẩm Liên hoa chùa Giám vẫn có phong cách yếu tố kiến trúc riêng. Theo tài liệu trong cuốn kiến trúc cổ Việt Nam đánh giá: Cửu phẩm Liên hoa chùa Giám là một bước tiến dài so với thành tựu kiến trúc xưa đã đạt đến ở thế kỷ này. Điều này còn được tiếp nối huy hoàng hơn trong kiến trúc mang yếu tố cung đình ở chùa Bút Tháp, Thuận Thành, Bắc Ninh.

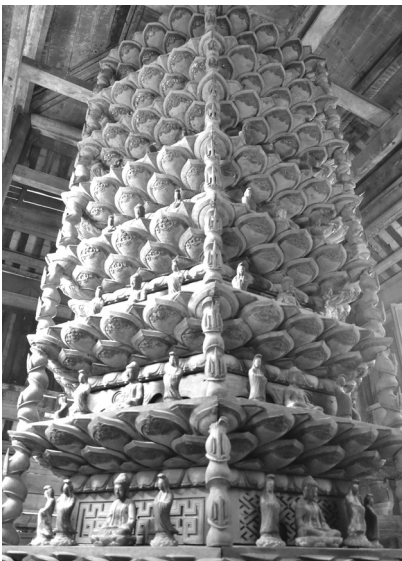
Cửu phẩm Liên hoa chùa Giám là một trong tám Bảo vật Quốc gia trên địa bàn tỉnh Hải Dương. Đây là công trình có giá trị đặc biệt về lịch sử, khoa học và kiến trúc nghệ thuật đang được lưu giữ ở nước ta hiện nay.

Tòa Cửu phẩm Liên hoa không chỉ có ý nghĩa quảng bá tinh thần bác ái của Phật giáo mà còn thể hiện sự phát triển của Thiên phái Trúc Lâm Yên Tử. Tòa tháp Cửu phẩm Liên hoa đã trở thành điểm nhấn của chùa Giám cổ kính, gợi lên bao suy ngẫm về cái lẽ sắc sắc không không của kiếp nhân sinh.

HOÀNG GIANG

● Tòa Cửu phẩm Liên hoa tại chùa Giám.

Cái Cầm

Truyện ngắn của TRẦN VIỆT QUỲNH

Ở cái xóm chợ Bãi này, ai cũng có một biệt hiệu để gọi kèm với cái tên. Cái biệt hiệu đó xuất phát từ hình dạng bề ngoài hoặc một thói quen nào đó, tựu trung lại, bất kỳ thứ gì thuộc về đặc điểm để nhận biết một người khác với một người khác. Cũng chẳng phải người ta muốn xách mé gì. Cái xóm thành lập từ lần chiếm đất ven sông, người cư ngụ là dân tứ xứ, đa phần đều mưu sinh bằng lao động chân tay. Họ chẳng học cao hay thâm thúy đến mức cạnh khỏe gì ai qua cái biệt hiệu. Có khi chỉ là tiện miệng mà gọi, dần rồi thành quen. Cũng như cái tên xóm chợ Bãi vậy. Xóm lần đất ven sông, người sinh sống ở đây tiện thể họp chợ, thì gọi là xóm chợ Bãi. Đơn giản thế thôi!

Mà những cái biệt hiệu, chẳng biết ai là người đầu tiên gọi ra nhưng chuẩn không chê vào đâu được. Ví như bà Cả bán dưa cà muối. Dưa cà bà Cả muối tuyệt ngon, làm ra bao nhiêu bán hết bấy nhiêu. Chỉ tội bà Cả có thói quen chệp miệng, cứ nói vài câu lại “chệp, chệp” mấy phát. Vậy là thành bà Cả chệp. Hoặc thằng Từ bảo vệ chợ. Ngày trước, Từ càn quấy khét tiếng một vùng, chuyên nhảy tầu trộm cướp. Một lần bị rượt đuổi, Từ không may ngã xuống bánh tầu, mất đứt một bàn chân. Đi tù về, Từ được phường xã cho làm bảo vệ chợ. Từ lúc Từ lê lét cái bàn chân giả khắp chợ, bọn trộm cắp vật cũng mất dạng hết, còn bà con chợ Bãi gọi Từ là Từ què.

Nhưng vẫn có những ngoại lệ. Ở xóm chợ Bãi, chỉ hai người không có biệt hiệu. Đầu tiên là ông Toán, trưởng xóm. Ông là người đại diện cho phường xã và rất có uy tín với dân chợ Bãi. Bởi những việc ông làm thường là sáng suốt. Ví dụ, ông là người nghĩ ra mưu để thằng Từ què làm chân bảo vệ chợ. Khi họp với các vị chức sắc địa phương, ông Toán nói đó là “dĩ độc trị độc”. Chợ thằng Từ què chút trách nhiệm, để nó đỡ lêu lổng lại phá làng phá xóm. Từ què gan cóc tía và liều mạng, thêm cái “mác” mới đi tù về. Có nó bảo vệ chợ, bọn càn quấy khác cũng phải chùn tay. Và ông Toán đã thành

công với kẻ sách đó. Người chợ Bãi quý ông Toán, tôn trọng ông nên không ai dám đặt biệt hiệu cho ông.

Người thứ hai không có biệt hiệu, là cái Cầm. Bà Cả chệp nhạt được nó lúc còn đỏ hỏn. Khi đó, nó được quần tã sơ sài trong một cái làn nhựa, đặt hủ họa ven sông. Trời phù hộ nó gặp bà Cả chệp. Bà cụ hiện từ không người thân thích đã coi nó như ân huệ thần linh gửi cho mình. Nuôi dưỡng đứa trẻ bị bỏ rơi, bà cụ tin là mình thêm một viên gạch xây bảo tháp dâng trước Phật đài. Chỉ buồn một nỗi, nó bị cầm điếc bẩm sinh. “Cầm” là tên của nó, “cầm” cũng là khuyết tật của nó. Nên chẳng ai đặt được cho nó cái biệt hiệu nào nữa. Nhắc đến nó, người ta nói: cái Cầm. Muốn gọi nó, người ta phải dùng ký hiệu. Vậy thôi.

Cái Cầm không nói được, không nghe được, không biết chữ và không tính nhanh như người ta, nhưng cái Cầm càng lớn càng xinh, đến tuổi thiếu nữ thì thoát cái đã thành cô gái đẹp. Da con bé trắng hồng. Tóc con bé dài đen óng ả. Mắt con bé thăm thẳm và hay nhìn chăm chăm vào một điểm nào đấy, vừa đẹp vừa có gì hoang đại. Nhất là đôi môi con bé. Đôi môi ấy chưa bao giờ cất được nên lời nói. Có lẽ vì thế, ông trời bù đắp cho đôi môi ấy dáng hình hoàn hảo. Đỏ rực, chín mọng và chúm chím như nụ hồng hàm tiếu.

Hàng dưa cà muối của bà Cả chệp từ đây đông khách hơn. Rất nhiều cậu trai tranh mẹ, tranh chị phần đi mua dưa. Nhìn ngắm và ra ký hiệu, giao tiếp bằng mắt và tay, chẳng cậu nào nói được lời nào. Vì cái Cầm đầu nói được gì. Con bé chỉ cười lúc trao hàng nhận tiền, nụ cười ngu ngơ, ánh nhìn ngu ngơ cũng đủ khiến nhiều cậu chàng loạng choạng.

Bà Cả chệp thấy hàng mình đông khách, vừa mừng vừa lo. Bà cụ biết rõ cái Cầm không tính nhanh như người ta. Bà cụ biết rõ cái Cầm càng lớn càng đẹp. Bà cụ cũng biết rõ tại sao hàng mình đông khách là đám con trai. Bà cụ không còn người thân thích, bà chỉ có mỗi cái Cầm. Bà cụ cũng không mong muốn gì cao sang, chỉ mong muốn trong đám con trai đó, có một đứa thật lòng.

Bà Cả chệp còn lo vì bà biết mình ngày càng già yếu. Bà sợ lúc bà về đất Phật, cái Cầm chưa có nơi có chốn, bơ vơ như ngày bị bỏ rơi ở bên sông lúc còn đỏ hỏn. Nhiều nỗi lo như thế, bà cụ chỉ còn biết tỏ cùng ông trưởng xóm. Tất nhiên là ông Toán đồng ý. Việc ấy với ông dễ như trở bàn tay. Hồ sơ lý lịch của cha mẹ chúng ông còn biết nữa là. Và lại, bà cụ đã lo nghĩ đến thế. Ông Toán bắt đầu để ý đến cái Cầm nhiều hơn. Để ý cả cái đám hay tranh phần mẹ, phần chị đi mua dưa cà muối nữa.

Cầm không tính nhanh như người ta nên tình cảm của Cầm cũng đơn thuần. Cầm đủ nhận thức để hiểu tại sao hàng mình đông khách con trai. Nhưng Cầm chỉ cười thôi. Vì cái người Cầm muốn đến mua hàng mình nhất lại ít khi có trong số đó. Người ấy học giỏi và người chợ Bãi cũng tôn trọng người ấy như cha người ấy vậy. Con trai ông Toán là cậu trai duy nhất của xóm chợ Bãi đỗ đại học. Vì là con ông Toán nên cậu cũng sớm có tác phong đạo mạo như cha, chẳng ra oai ra dạng bao giờ.

Với cái Cầm, có lẽ cậu cũng chưa có tình cảm gì đặc biệt. Giống cha, giống nhiều người trong xóm, cậu thương xót cái Cầm thiệt thòi từ bé. Bằng ánh mắt, bằng cử chỉ, cậu khiến con bé hiểu được sự xót thương ấy. Để rồi khi cậu đi học đại học, lâu lâu mới về thăm nhà, cái Cầm luôn mong lúc được nhìn thấy cậu. Nhìn thấy cậu, mắt con bé bết đi về ngu ngơ. Và khi cậu đến mua hàng, đôi môi con bé vẽ nụ cười rạng rỡ.

Nhận lời nhờ cậy từ bà cụ, ông Toán chưa kịp làm gì thì đã có người làm thay. Từ què bảo vệ chợ, giờ bảo vệ luôn cả cái Cầm. Nó tụ tập đám con trai ở xóm, ở cả những vùng xung quanh lại. Đứng trước bọn chúng ngoài cửa chợ, Từ què chỉ nói một câu: “Cái Cầm là của tao”. Từ què liều mạng và gan cóc tía. Từ què từng đi tù vì tội ăn cướp. Dù nó mất một bàn chân, đám du côn vẫn phải kiêng dè nó mà tránh xa chợ Bãi. Nửa là mấy đứa con trai mới lớn.

Thực ra, từ ngày ra tù, Từ què

cũng an phận, bóc sức bảo vệ chợ Bãi. Từ què chỉ có mỗi cái tật ham rượu, giống hệt bố nó lúc chưa chết vì bệnh gan. Bố nó uống thùng bình thùng lọ, đến mức đặt tên con là “từ” thì đủ biết bố nó ham rượu thế nào. Cứ tan chợ là Từ què ngồi uống tí ti. Rượu vào thì lời ra. Và Từ què lại mang cái “lời ra” ấy đi hỏi vợ. Đêm, nó mò vào nhà bà Cả chệp. Hơi men theo lời nó khiến bà cụ và cái Cầm chẳng uống giọt rượu nào mà vẫn choáng váng. Từ què nói liên thiên bát đảo. Nó nói nó bị què còn cái Cầm bị cầm. Vậy là môn đăng hộ đối. Bà Cả chệp giận, cầm cả chổi quét nó ra. Từ què nổi điên đập phá lung tung trước hàng bà cụ.

Từ què say rượu quậy phá, cũng chưa làm gì quá đà. Nhưng bà Cả chệp tuổi cao sức yếu. Con sợ hãi đã khiến bà cụ ngã quỵ. Bà Cả chệp ốm liệt giường ít hôm. Đến lúc cuối cùng, bà cụ nhờ người mời ông trưởng xóm. Một tay cầm tay cái Cầm, một tay cầm tay ông Toán, bà cụ cũng không còn sức để nói nhiều. Bà nhờ cậy ông trưởng xóm chăm nom cái Cầm, bảo vệ cái Cầm khỏi thằng Từ què. Cái Cầm không nghe được bà Cả chệp nói, nhưng phút cuối, nhìn vào ánh mắt chan chứa yêu thương của bà cụ, nhìn cử chỉ của bà cụ, cái Cầm hiểu là từ nay, nó được trao vào tay ông trưởng xóm.

Sau ngày bà Cả chệp về chầu Phật tổ, cái Cầm bơ vơ. Dù ông Toán thường xuyên quan tâm chăm sóc. Dù vài người xóm tốt bụng vẫn qua lại hỏi han. Có vẻ con bé bỗng trở nên sợ hãi. Nó co vào cái vỏ của mình, lặng im đến không một thanh âm. Người xóm thấy mắt nó đờ đẫn. Môi xinh nó cũng không còn e ấp hé nụ cười. Chỉ một người khiến nó bết đi sợ hãi. Sau ngày bà Cả chệp mất, cậu trai càng xót thương cái Cầm hơn. Cậu thường về nhà hơn và lần nào về cũng sang an ủi cái Cầm. Vẫn như xưa, bằng ánh mắt, bằng cử chỉ, cậu khiến cái Cầm hiểu được sự xót thương dành cho con bé.

Sau trăm ngày bà Cả chệp về đất Phật, ông trưởng xóm bỗng gọi Từ què đến. Ông bắt nó thề độc phải đối xử tốt với cái Cầm. Rồi ông gả

con bé cho Từ què. Sau hôm say rượu gây chuyện, Từ què không dám ghé hàng dưa cà muối. Vài lần lên nhìn, Từ thấy cái Cầm ngẩng cùng ông trưởng xóm, ánh mắt đờ sợ hãi. Từ biết ông Toán giờ đầu cái Cầm. Ai Từ cũng dám dõm chỉ trừ ông trưởng xóm. Nên T từ tưởng rằng nó không bao giờ có hội đến gần cái Cầm nữa. Nghe ông Toán nói, Từ què không tin vào mình. Dù bắt nó tháo cái bàn chệp gỗ, nhảy lò cò cả đời, nó cũng chẳng là thề độc. Cầm đẹp như tiên. Cầm sẽ là vợ nó. Nó không tốt với Cầm thì tốt với ai.

Người xóm không hiểu chuyện gì đang xảy ra. Như thế là ông Toán làm trái di nguyện của bà Cả chệp. Lý do vì đâu? Rồi có người xỏ tỉnh ranh, chợt nghĩ ra nguyên do. Ông Toán biết tình cảm của Cầm với con trai mình. Còn cậu sinh viên, cũng chưa chắc là không có tình cảm đáp lại con bé. Vậy nên ông Toán gả phắt cái Cầm cho T từ què, cắt đứt mối duyên từ trước nước. Ông trưởng xóm vẫn tức tởm đa mưu. Người xóm tặc lưỡi nhìn nhau, ông Toán làm thế có đúng không phải. Nhưng để cậu sinh viên đến với con bé cầm điếc, người làm cha cũng khó mà chấp nhận.

Đám cưới Từ què và cái Cầm giản đơn chóng vánh. Người xóm bàn tán chút ít rồi thôi. Hàng xóm tối lửa tắt đèn, người chợ Bãi cũng dễ dàng chấp nhận hai con người cùng tận nguyên thành một cặp đôi. Lấy Từ què, cái Cầm không khóc. Từ thương yêu cô vợ đẹp thì lòng. Nhưng người xóm không biết giờ còn nhìn thấy nụ cười mê mẩn của con bé nữa. Cái Cầm lặng lẽ như cái bóng bên thềm chông lênh một chân.

Cặp vợ chồng mới có hạnh phúc hay không, không ai biết. Nhưng phải làm bốn phận người vợ. Cầm chông, tất nhiên hăng hái thực hiện nghĩa vụ của chồng. Bởi vì người xóm thấy cái bụng của Cầm đã lù lù. Từ què là người vui sướng nhất. Dành dụm tiền, Từ đưa lên thành phố khám thai kỳ. Trờ nó hơn hớ khoe cái giấy siêu âm rõ nét hình hài đứa trẻ. Người xóm chia vui với vợ chồng nó. Có người chọc rằng Từ “tắm ngâm mà đã chết voi”, đám “ăn com tru keng”. Từ què ngơ ngơ chưa hiểu. Thì đây, từ trăm ngày bà Cả chệp đến giờ đã nửa năm. Thai kỳ tuần là bảy tháng. Chả ăn com tru keng còn gì. Từ què luôn lằng lằng vì sắp được làm cha. Mà có lẽ T từ què ít học, cũng chẳng biết 7 tháng nhân 4 tuần bằng 28. Nhưng giờ có người chỉ cho Từ thấy. Người ấy không biết vừa gây ra họa.

Đêm, lần đầu tiên từ ngày lấy được cái Cầm, Từ què bỏ vợ ở nhà một mình. Từ què ngồi ở cổng chờ nó tí ti. Nó đã thề độc sẽ đối xử với cái Cầm. Nửa năm qua, nó làm đúng lời thề. Nhưng giờ nó biết có thằng ăn ốc ngon lành rồi! Nó đi đồ vỏ. Từ què nốc rượu thì nghen ừ. Không nuốt trôi được. L nó ngồi ngẫm nghĩ lại mọi thứ về cái Cầm. Những cậu trai hay đến mua dưa cà, Từ què dọa một câu là chệp bạt vía. Chỉ một người không chệp. Và người ấy cũng lâu lắm rồi không về thăm nhà. Từ què đã biết thằng nào là thằng ăn ốc. Thằng du c trong Từ què trời dấy.

Lại đêm, Tùu què biết chắc con trai ông trưởng xóm vừa từ trường đại học về nhà. Xóm chợ Bãi đang yên ả sắp vào giấc ngủ bỗng rừng rùng như trong cơn động đất. Tóc cái Cầm đen dài óng ả, bị quán ba vòng vào cánh tay vạm váp của Tùu què. Nó lôi xềnh xệch con bé trên đường xóm đến thẳng cửa nhà ông Toán. Khuôn mặt đẹp của cái Cầm, thân hình căng mọng cái bụng lùm lùm của cái Cầm, lấm lem bùn đất chợ hòa cùng nước mắt.

Tùu què chẳng chỉ đích danh, hơi men cứ thế rít qua kẽ răng những lời độc địa. Nó bảo thằng nào ăn ốc thì mau ra nhận, kéo nó đá phọt ra cái giống lạc loài. Người xóm tụ tập xem chẳng ai dám can ngăn. Họ đều biết chuyện cái Cầm làm vợ nửa năm lại có bầu bảy tháng. Mất Tùu què vẫn tia máu đỏ. Trụ vững trên cái chân lạnh, nó tung những cú đá bằng bàn chân gỗ vào bụng cái Cầm. Con bé tắc nghẹn, rũ mềm như sợi bún. Nhiều người xóm kêu lên thất thanh. Nhưng họ sợ hãi không dám can thiệp. Vì tay Tùu què giờ đã lấm lăm con dao bầu nhọn hoắt.

Rồi phía trong cửa nhà ông trưởng xóm có tiếng giăng co. Tiếng ông Toán gào lên: “Con đừng ra. Cái đó đâu phải của con”. Rồi tiếng cậu sinh viên át cả những tiếng ồn ào phía bên ngoài: “Cha là đồ hèn”. Cửa nhà ông Toán bung mở, cậu trai lao ra. Tùu què nhếch mép, thằng ăn ốc đây rồi. Cái Cầm chột như bưng tỉnh. Con bé không giữ mái tóc nữa mà ôm lấy chân Tùu què. Con bé nhìn cậu sinh viên, nhìn Tùu què, chỉ vào cái bụng rồi chỉ cậu sinh viên, lắc đầu lia lịa. Nhưng con thú trong Tùu què đã đứt xích. Con thú đập cái Cầm ra. Con thú cùng con dao bầu lao vào cậu sinh viên. Người xóm lặng phắc nhìn. Máu của cậu sinh viên. Máu giữa hai đùi cái Cầm. Sự đứng cảm của một người đã đánh thức sự đứng cảm của nhiều người khác. Có điều, họ bưng tỉnh muộn mất rồi.

Cái Cầm không nói được, không nghe được và không tỉnh nhanh như người ta. Bây giờ, cái Cầm còn chìm vào bóng tối riêng mình mà không ai hiểu được, không ai bước chân vào được. Tóc con bé xơ xác. Mất đồ dẫn vô hồn. Và môi xinh ngày nào nứt nẻ, luôn rớm máu. Giờ cái Cầm toàn sống ngoài nghĩa trang xóm chợ Bãi. Quanh quần lúc thì bên mộ bà Cả chếp, lúc thì ở mộ cậu sinh viên. Người xóm dù có đưa con bé về nhà, chỉ một thoáng, đã lại thấy lang thang ra nghĩa địa. Tháng hoặc lăm, cái Cầm mới về chợ. Ấy là lúc con bé có vẻ hơi tỉnh táo. Con bé đi khắp các quán hàng, gặp ai cũng níu tay, ra hiệu rồi rít. Vòng tay ôm vào bụng dong đưa, ai cũng hiểu con bé đang đi tìm đứa con chưa bao giờ được chào đời. Khi đó, người xóm không ai tìm được nước mắt.

Xóm chợ Bãi vẫn vậy. Ai cũng phải có biệt hiệu gọi kèm với cái tên. Chỉ hai người không có, là cái Cầm và ông Toán. Trước thế và giờ vẫn thế. Ông Toán không được làm trưởng xóm nữa. Người chợ Bãi cũng không ai tôn trọng ông Toán nữa. Nhưng không cần đặt biệt hiệu nào cho ông Toán cả. Nhắc đến ông Toán, người xóm chỉ nói: thằng khôn nạn. Ai cũng hiểu tại sao!

T.V.Q

ĐỌC SÁCH

Công nữ Anio và Góc đọc cuối tuần

Chuỗi sự kiện “Góc đọc cuối tuần” dành cho thiếu nhi, định kỳ sáng thứ 7 hằng tuần tại NXB Kim Đồng (Hà Nội).

Đây là không gian dành cho các em thiếu nhi nhân dịp Tết Trung thu của NXB Kim Đồng cũng như mong muốn góp phần hình thành, duy trì thói quen đọc sách và xa hơn là thúc đẩy phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng. Trong chương trình Góc đọc cuối tuần số đầu tiên, các độc giả nhí cùng nhà nghiên cứu giáo dục Nguyễn Quốc Vương đã đọc cuốn sách Công nữ Anio. Đây là cuốn sách do NXB Kim Đồng phối hợp với Kadokawa Corporation (Nhật Bản) thực hiện. Công nữ Anio kể về cuộc đời của Công nữ Ngọc Hoa, con

gái nuôi của Chúa Sãi Nguyễn Phúc Nguyên ở Đàng Trong và mối lương duyên đặc biệt của nàng với thương nhân Araki Sotaro đến từ Nhật Bản ở thế kỷ 17.

Cuốn sách Công nữ Anio là một trong những dự án được triển khai nhân dịp kỷ niệm 50 năm quan hệ ngoại giao Việt Nam - Nhật Bản (1973 - 2023). Thông qua các trò chơi tương tác, các bạn nhỏ được tìm hiểu nhiều điều thú vị về văn hóa, đất nước con người của hai quốc gia Việt Nam và Nhật Bản.

Trong thời gian tới, nhiều sự kiện trong khuôn khổ Góc đọc cuối tuần sẽ được tổ chức như: Quà thu dự dâng - món quà của mùa thu, Chó Đốm và mèo Hoa - diễn kịch thật vui!, Hành trình

sáng tạo chữ Quốc ngữ, Nàng tiên trong ống nứa - lung linh thế giới cổ tích, Ông lão và mười chú ma - những chú ma dễ thương, Kể chuyện khoa học - siêu nhân mạnh mẽ...

"Chúng tôi mong muốn, NXB Kim Đồng sẽ là địa chỉ thân thuộc để các em thiếu nhi đến vào mỗi cuối tuần. Tham gia Góc đọc cuối tuần, độc giả nhí sẽ được đọc sách, tham gia các hoạt động tương tác, làm các thí

nghiệm khoa học, tìm hiểu kiến thức và học các kỹ năng mới... với sự đồng hành của các chuyên gia, nhà văn, nhà thơ, họa sĩ, biên tập viên. Hy vọng, những gợi mở từng chút từng chút ấy sẽ góp phần nuôi dưỡng niềm yêu thích đọc sách và khám phá tri thức mới của các bạn nhỏ mỗi ngày", bà Vũ Thị Quỳnh Liên, Phó Giám đốc kiêm Tổng biên tập NXB Kim Đồng chia sẻ.

BẢO CHÂU

TIẾNG LÒNG

Sầu đâu kỉ niệm

Ngoài trời cứ lất phất mưa, phố cũng đã dần thưa người. Tôi ngồi bên cửa sổ, nhìn ra ngoài bóng tối đen đặc, tiếng mưa rơi xuống nghe như một bản hòa ca của nước, buồn thấy mủ. Nhớ hồi đó, cái hồi còn chưa xa quê lang bạt kỳ hồ tìm con chữ, cứ mỗi chiều mưa như thế này là tôi ngồi bên chiếc bàn nhìn cây sầu đâu trước nhà trút nước xuống mặt sân, “lộp độp” rồi vang vào khoảng tối trước nhà, không có tiếng nào vọng lại, nối tiếp nhau như thế đến đứt cơn mưa.

Cây sầu đâu chắc năm nay cũng ba chục tuổi. Ông nội kể, hồi ông trồng nó, ba tôi còn chưa cưới mà tôi. Nó nhỏ xíu, chỉ vài chiếc lá non mơn mớn, mỏng manh như thế có cơn gió mạnh thổi qua nó sẽ chẳng thể nào trụ nổi. Vậy đó, mà âm thầm bám đất lớn lên, đất cũng nghèo nên nó chật vật lắm mới vươn cành xanh tốt được. Có lần bão đi qua, nhà tóc mái, cành lá nó cũng xác xơ, chỉ còn trơ trọi lại một cành phất phơ trong gió. Ai cũng bảo nó sẽ chết, mà lạ, chỉ còn một cành mà vẫn sống, đâm chồi mới, rồi bung tán che mát một khoảng sân, một sức sống mãnh liệt và phi thường hết biết. Nay qua mấy mươi năm, thân nó đã to lắm rồi, mỗi năm ông nội hay bắt cái thang treo lên để tỉa lại những nhánh cành rậm rạp. Những cành đó nội đem phơi khô, làm củi chụm,

cháy khói bàn, mùi khói tỏa ra một vị là lạ mà thân quen không thể tả. Vỏ nó sần sùi, nứt ra in hằn những vết của thời gian, nứt nhưng khó tróc, bám chặt vào thân

n h u

lốp áo giáp bảo vệ cây khỏi những hàm răng sắt bén của những con côn trùng phá hại. Đường như chẳng có gì có thể xuyên qua lớp vỏ ấy, thời gian làm nó cứng hơn, nếu muốn xuyên qua được nó thì phải xuyên qua lớp thời gian dày đặc ôm lấy từng thớ vỏ.

Mùa nắng hay mùa mưa thì lá cũng đều xanh tốt, rì rào hát trong gió lộng của miền quê. Mùa mưa, những chồi non đâm ra mơn mớn, lá non lún phún vươn ra từ trong những lộc biếc, để lộ một món ngon làm nên phong vị ẩm thực quê nhà. Tôi nhớ nội hay lấy cái cây thật dài để móc những chùm lá non

mơn mớn xuống làm gói, một vị đắng thét làm chùng đũa những thực khách mới ăn lần đầu, nhưng với chúng tôi vị đắng ấy là cả một tuổi thơ, cả một bầu trời đầy kỉ ức. Ở quê mà, trong bữa cơm làm gì có những món cao lương mỹ vị như thành phố, bọn trẻ tui tôi cũng chẳng thể hình dung ra được là những món mỹ vị ấy có ngon hơn món gói sầu đâu của nội không, chỉ biết món gói này là m ộ t

cực phẩm. Một cái vị đắng khi nhai, nhưng sau đó là một vị ngọt nơi cổ họng, kích thích vị giác làm bọn chúng tôi chẳng thể nào rời dũa. Thích vị đắng mà ngọt ngào của món gói lá sầu đâu, thích cái bóng mát trước sân mỗi trưa trốn ngủ ra đó chơi trốn tìm, thích luôn cái vỏ cái lương “Vị đắng lá sầu đâu” buồn nao lòng dạ. Hay những lần nghịch đùa quậy phá bị nội bắt lên giường, ấy thế là thét khóc vì cây roi sầu đâu đánh đau chảy nước mắt. Ra sân trước gặp cây sầu đâu, ra sân sau gặp lá sầu đâu rụng, ngủ trưa dưới bóng mát cây sầu đâu,... dường như hình ảnh cây sầu đâu đã làm một phần nào đó trong tôi,

không thể tách rời, là máu thịt, là cả tâm hồn của tôi.

Hôm nay, rời quê, xa quê mới thấy hình bóng cây sầu đâu luôn hiện về trong tâm tưởng, hình bóng căn nhà hay nụ cười của nội làm tôi thấy nhớ vô cùng, làm tôi thấy thương hết biết. Thành thị mà, của ngon vật lạ bán đầy đường, thơm, ngọt, đủ hình hài, màu sắc nhưng sao trong dạ tôi lại nhớ một vị mà thôi, đó là vị đắng, cái vị của miền quê, cái vị của hoài niệm xa xôi làm lòng tôi thôn thức. Đôi khi đêm về, nhớ thắt theo cái đĩa gói lá sầu đâu do chính tay nội trộn, cái tiếng nghe rê rề của ông nội. Bình dị mà thân quen, giản đơn mà nhớ mãi, nhớ đến độ muốn khóc òa lên như cái hồi cổ trèo lên cây sầu đâu bị vỏ nó xước cho tứa máu. Lúc đó tôi khóc vì tức, nó dám làm tôi chảy máu, nay tôi khóc cũng vì tức, nó dám làm tôi nhớ da diết cái hình ảnh một miền quê bình dị...

Nhưng nói thì nói vậy chứ thương thấy mủ, sao mà nhớ ghét. Nó đã cùng tôi lớn khôn qua cả một thời thơ trẻ, nay nó cũng ở một góc hồn tôi để cổ vũ tôi phấn đấu từng ngày, một người bạn, vô tri nhưng nặng tình, nặng nghĩa.

Ngoài trời vẫn chưa dứt mưa, bóng tối thì dày đặc hơn nhiều, ôm trọn lấy tôi. Chắc ở quê, cây sầu đâu cũng đang thiêm thiếp ngủ trong cái bóng tối cô đặc xung quanh. Tôi không ngủ được, thấy lòng đắng ngắt, chẳng giống cái vị ngày xưa, không có chút ngọt làm tôi thấy xác xơ buồn. Chắc một hôm nào đó, thật gần thôi, lại phải khăn gói về quê, về để thương thức cái vị đắng ngày xưa, xa lâu nên thấy nhớ quá chừng.

NGUYỄN CHÍ THIỆN

Chữa lành nỗi đau khi bị bạn đời phản bội

Chồng ngoại tình, ly hôn hay tha thứ?

Khi chị Hà Thanh (Quảng Ninh) mang bầu bé thứ 2 thì chồng ngoại tình và mang bệnh tình dục về lây cho vợ. Chị vô cùng đau đớn, đòi chia tay nhưng chồng xin tha thứ và hứa sẽ không bao giờ tái phạm. Vì vẫn còn yêu chồng rất nhiều, chị đã đồng ý bỏ qua, tiếp tục hôn nhân. Đi chữa căn bệnh bị lây từ chồng, bác sĩ nói nếu xử lý bệnh mà tiêm thuốc mê thì sẽ làm ảnh hưởng đến thai nhi. Vì thế, chị đã chấp nhận không dùng thuốc mê. Nỗi đau thể chất và tinh thần ấy đi sâu vào tâm thức của chị. Sau này, chồng chị đã thay đổi rất nhiều, chí thú làm ăn và yêu thương vợ con để bù đắp cho lỗi lầm cũ, song tình cảm chị dành cho chồng mãi mãi không thể được như xưa.

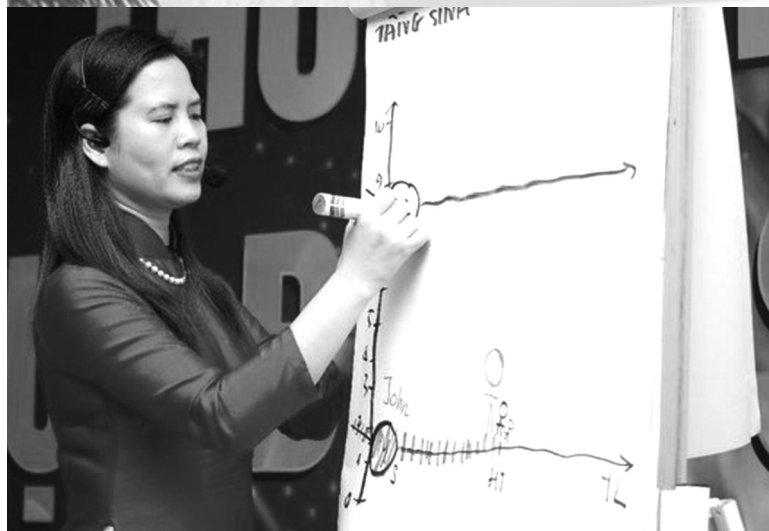
Tìm đến chuyên gia tâm lý Nguyễn Thị Lanh (Học viện Minh Trí Thành) để xin tư vấn, chị tâm sự: “Em cố gắng tha thứ cho chồng nhưng không làm được. Mỗi lần nghĩ đến chuyện anh ấy ngoại tình, em lại uất ức không ngủ được, nằm khóc một mình. Ngày trước, hai vợ chồng cãi nhau, em thường cố nhịn rồi chủ động làm lành. Còn từ ngày chồng ngoại tình, mỗi lần cãi cọ em cũng mặc kệ luôn, cho mọi chuyện muốn đến đâu thì đến”. Nỗi ám ảnh bị phản bội còn khiến chị luôn muốn kiểm soát chồng. Chồng đi uống cà phê chị cũng phải để ý xem đi với ai. Chồng đi công tác 1 - 2 ngày, chị âm thầm điều tra xem có đúng là đi công tác không. Chồng tuyển nhân viên nữ, chị phải đến tận công ty xem nhân viên bao nhiêu tuổi, có trẻ trung không, có chồng hay chưa. Rồi hề thấy chồng nói chuyện vui vẻ với người phụ nữ nào đó, chị cũng cảm thấy âm ứ, bất an, nghi ngờ...

Không giống chị Thanh, khi phát hiện chồng ngoại tình, chị Hoàng Phương (Hà Nội) đã kiên quyết ly hôn. Thế nhưng đến nay đã 2 năm, chị vẫn chưa thể trở về cuộc sống bình thường. Chia sẻ với chuyên gia Nguyễn Thị Lanh, chị buồn bã: “Em chưa bao giờ nghĩ sẽ có lúc chồng ngoại tình. Thế nên khi mới phát hiện anh ấy có bồ, em dường như phát điên, gào khóc, đập phá đồ đạc, đêm nào cũng mất ngủ vì ảm ức. Ly hôn rồi, em nghĩ mình có thể tìm lại giấc ngủ ngon nhưng không phải. Gần 2 năm qua, em mất ngủ triền miên, nhiều đêm nghĩ về chuyện cũ em lại khóc. Đôi khi con trai em có hành vi gì đó khiến em liên tưởng đến chồng cũ là em lại không kiểm soát được cảm xúc, nổi nóng, quát

Khi chồng phản bội, phụ nữ bị tổn thương rất lớn. Nếu không chữa lành nỗi đau để thực sự bình an thì dù có chọn ly hôn hay duy trì hôn nhân, phụ nữ cũng rất khó hạnh phúc.

● Khi chồng phản bội, phụ nữ bị tổn thương rất lớn. (Ảnh minh họa)

● Chuyên gia tâm lý Nguyễn Thị Lanh mong chị em sớm vượt qua nỗi đau bị phản bội.

mắng con”.

Chuyên gia Nguyễn Thị Lanh cho biết, hơn 15 năm làm việc trong lĩnh vực tâm lý, thường xuyên tổ chức các chương trình online miễn phí giúp phụ nữ biết cách gìn giữ hạnh phúc gia đình, cô đã lắng nghe tâm sự và tham vấn cho nhiều trường hợp bị chồng phản bội.

Tâm trạng của chị em khi biết chồng ngoại tình thường đan xen rất nhiều cảm xúc, buồn bã, tức giận, đau đớn, phản uất... Không thể chịu đựng nỗi đau phản bội, nhiều chị em chọn cách ly hôn. Thế nhưng, có người đã ly hôn vài năm, thậm

chí 10, 20 năm mà vẫn mang trong mình nỗi đau cũ. Người thì mất niềm tin vào đàn ông, sau này không thể mở lòng với bất kỳ ai khác. Cũng có người sau một thời gian đã lập gia đình mới nhưng hôn nhân không hạnh phúc.

Có chị em không chọn ly hôn mà chấp nhận tha thứ, buông bỏ quá khứ để tiếp tục xây đắp hôn nhân. Nhưng từ tha thứ nói thì dễ, thực hiện mới khó. Đa số đều bị “mắc kẹt”, muốn quên nhưng tâm trí luôn nhớ, thỉnh thoảng chị em lại day ngẫm, nhắc đi nhắc lại lỗi lầm của chồng, hoặc luôn sống trong thấp thỏm, bất an, lo chồng

“ngựa quen đường cũ”.

Ngoài ra, cũng có những chị em không chấp nhận tha thứ, cũng không ly hôn. Họ chọn duy trì hôn nhân vì thể diện bản thân hoặc muốn con cái có một gia đình đầy đủ cả cha lẫn mẹ. Hai vợ chồng vẫn sống chung nhà nhưng đối xử với nhau thờ ơ, lạnh nhạt.

“Tôi từng tư vấn cho một chị phát hiện chồng ngoại tình từ khi con trai 1 tuổi, đến nay hai vợ chồng vẫn sống chung được 5 năm. Chị ấy bảo mình chỉ đang sống giả vờ, sống vì con. Đối với chồng, chị không còn tình yêu, cũng không còn tôn trọng, chỉ còn khinh bỉ, chán ghét nhưng trước mặt con, chị vẫn cố gắng để đối xử bình thường. Chị dự định khi con 18 tuổi thì sẽ “đường ai nấy đi” với chồng”, cô Lanh kể.

Làm sao để vượt qua nỗi đau chồng phản bội?

Theo chuyên gia tâm lý Lanh, để vượt qua nỗi đau bị phản bội không dễ. Không phải nói tha thứ là có thể quên, không phải ly hôn là đã hoàn toàn buông bỏ. Ly hôn trong trạng thái uất hận, muốn tha thứ nhưng vẫn ảm ức - đó chỉ là chị em đang cố gắng lên để chống chọi nỗi đau, chứ chưa hề vượt qua được tình huống chồng ngoại tình.

Với những người cố gắng duy trì cuộc hôn nhân không tình yêu vì thể diện, vì con cái, đó cũng không phải cách hay. Không biết người chồng có thấy tội lỗi, day dứt trước vợ con không, nhưng chắc chắn người vợ là người đau khổ nhất, bởi tâm trí không lúc nào được thoải mái, luôn phải tỏ ra mình ổn, trong khi lòng vẫn đầy oán giận. Chưa kể, những đứa trẻ sống trong gia đình mà bố mẹ

đang “diễn kịch”, chúng cũng rất nhạy bén, thường sớm nhận ra vấn đề và mang theo tổn thương khi lớn lên.

Nữ chuyên gia cho biết, điều chị em thật sự cần để vượt qua nỗi đau chồng phản bội là phải chữa lành để giải phóng những cảm xúc tiêu cực, tìm thấy sự bình an trong tâm trí, học được bài học từ tình huống đó và trở nên mạnh mẽ, bản lĩnh hơn.

“Khi chồng ngoại tình, thông thường phụ nữ sẽ ngay lập tức đóng vai nạn nhân “tôi yêu anh như thế, tôi hy sinh cho gia đình như thế mà anh đối xử như vậy”. Nếu nói phải chịu trách nhiệm, nhiều chị em sẽ phản đối vì cho rằng mình vẫn yêu thương, chăm sóc chồng con, chuyện ngoại tình xảy ra là do chồng “rùng mớ”. Minh không sai thì sao phải chịu trách nhiệm? Thực chất, nếu chị em đứng ở vùng nạn nhân, đổ lỗi cho người khác thì bản thân sẽ không thay đổi và không học được bài học nào. Chị em cần quay lại hỏi chính mình: “Cần thay đổi như thế nào sau biến cố này để mình trở nên tốt hơn?”... Khi chịu trách nhiệm, thương nhiều hơn trách, chị em mới thật sự bình an, học được bài học và “tốt nghiệp” tình huống ấy. Từ đó, thôi ảm ức, oán trách, ngừng dằn vặt chính mình và đối phương”, cô Lanh phân tích.

Sau khi đã giải phóng được những cảm xúc tiêu cực, chị em cần lựa chọn sống trong giây phút hiện tại. Hiện tại là khoảnh khắc đẹp nhất nhưng đa phần chúng ta để cho ký ức quá khứ hoặc những lo lắng về tương lai chi phối hiện tại của mình. Chính vì thế, sống cho hiện tại, không để những lỗi lầm quá khứ bủa vây cũng là cách để chữa lành nỗi đau.

Chuyên gia tâm lý cũng khuyên chị em hãy rèn luyện bản thân trở thành một người phụ nữ có nhiều giá trị. Thay vì truy vấn chồng tại sao lại ngoại tình, tìm hiểu xem “kẻ thứ 3” có gì hơn mình..., chị em nên học hỏi để nâng cao giá trị bản thân từ ngoại hình cho đến trí tuệ. Khi chị em có nhiều giá trị, thoải mái tận hưởng cuộc sống thì cũng có nghĩa là chị em đã không còn bị chi phối bởi chuyện cũ nữa.

Bên cạnh đó, nỗi đau là cánh cửa để tìm về với chính mình. Chị em mắc kẹt trong những cảm xúc tiêu cực sau khi bị phản bội là vì chưa biết cách yêu chính mình, luôn gán hạnh phúc của mình vào người khác. Chị em gán hạnh phúc của mình vào chồng nên khi chồng ngoại tình thì đau đớn, thất vọng. Cần hiểu rằng niềm vui, nỗi buồn trong cuộc đời này là do chính chúng ta tạo ra chứ không nên phụ thuộc vào bất kỳ ai khác. Không ai có quyền làm tổn thương chúng ta. Chỉ khi thông suốt điều này, chị em mới có hạnh phúc tự thân, mới thực sự bình an để bước qua nỗi đau phản bội.

BẢO MI

Hòa mình vào những lễ hội mùa thu trên thế giới

Vào mùa thu, ở nhiều quốc gia trên thế giới diễn ra nhiều lễ hội đặc sắc, ấn tượng. Đến với nhiều địa điểm trên khắp thế giới, du khách có cơ hội hòa vào không khí các lễ hội địa phương để trải nghiệm, thưởng lãm.

Châu Á - không chỉ có Trung thu...

Ở châu Á, vào mùa thu, bên cạnh Lễ hội Trung thu được nhiều quốc gia tổ chức, thì còn có các lễ hội cổ khác cũng không kém phần thu hút. Ví dụ như Loy Krathong - lễ hội cỏ và lung linh nhất của đất nước Thái Lan.

Loy Krathong được mệnh danh là một trong những lễ hội mùa thu ngoạn mục nhất của người dân Thái Lan. Lễ hội diễn ra vào đêm rằm tháng 12 âm lịch của người Thái (vào khoảng tháng 11 dương lịch). Mặc dù lễ hội được tổ chức trên khắp Thái Lan, những màn trình diễn thả đèn trời đặc biệt nhất diễn ra ở Chiang Mai. Sukhothai - thị trấn với cái tên mang nghĩa “Bình minh của hạnh phúc” có từ thế kỉ 13 tổ chức lễ hội này tại khu đền cổ Công viên lịch sử Sukhothai được UNESCO công nhận di sản thế giới. Những cuộc diễu hành có trống chiêng, những màn bắn pháo hoa rực rỡ, các tiết mục biểu diễn âm nhạc truyền thống, những màn biểu diễn kể lại lịch sử Sukhothai... khiến 5 ngày hội Loy Krathong của Vương quốc Thái Lan trở nên đa sắc, lung linh và vui tươi. Trong lễ hội, những người con của xứ chùa vàng sẽ thả krathong (đèn hoa đăng) trên các con sông và thả khomloi (đèn giấy) lên trời đêm trong tiếng thầm thì của những người cầu nguyện.

Tại Ấn Độ, Lễ hội Diwali đã đi vào nhiều chuyên trang du lịch trên thế giới. Diwali (hay Deepwali) là một lễ hội ánh sáng có nguồn gốc từ Ấn Độ, được tổ chức trong 5 ngày vào tháng 10 hay tháng 11, tùy chu kì của mặt trăng. Đây là chuỗi lễ hội truyền thống lớn nhất của người Ấn Độ theo đạo Hindu, đạo Sikh, đạo Jain và một số Phật tử. Đối với người theo từng nhóm tôn giáo, Diwali cũng mang ý nghĩa không giống nhau. Tuy nhiên, điểm chung về cách kỷ niệm dịp này của họ là đều có bữa ăn gia đình, pháo hoa, ánh sáng và rất nhiều món ngọt. Đồ trang trí Diwali điển hình bao gồm hoa cắm công phu và đèn lồng bằng đất sét.

Đặc trưng của Lễ hội Ấn Độ là những điệu múa truyền thống Ấn Độ mê hoặc lòng người, với bài hát nổi tiếng Bollywood và cả những tiết mục xiếc đặc sắc. Vui hơn trong không khí nhộn nhịp là khi mọi người được thưởng thức các món đặc sản truyền thống của người Ấn Độ như cà ri dê hay cánh gà tẩm ướp. Vào dịp lễ Di-

● Lễ hội Xếp tháp người ở Tây Ban Nha thu hút hàng trăm ngàn lượt du khách đến trải nghiệm. (Nguồn: Internet)

● “Lễ hội người chết” là lễ hội lâu đời nhất ở Mexico với lịch sử khoảng 3.000 năm. (Nguồn: Internet)

● Loy Krathong - lễ hội cỏ và lung linh nhất của đất nước Thái Lan. (Nguồn: Internet)

wali, người ta thường thưởng thức những món ăn truyền thống của Ấn Độ. Trong ánh sáng rực rỡ, lung linh huyền ảo, trong không khí vui nhộn của ca hát nhảy múa, làm cho con người gần nhau hơn, hiểu nhau hơn và khoan dung hơn. Vì vậy, Lễ hội ánh sáng Diwali còn là dịp để người dân Ấn Độ rũ bỏ hiềm khích, tha thứ cho người khác, để mình được sống vui vẻ, thanh thản hơn...

Châu Âu - những lễ hội mạnh mẽ và vui vẻ

Sao lại nói lễ hội “mạnh mẽ”, bởi đó chính là Lễ hội La Merce ở Tây Ban Nha hay còn gọi là Lễ hội xếp tháp người. Cứ vào dịp cuối tháng 9 hàng năm tại Barcelona, Tây Ban Nha, người dân bản địa cùng du khách thập phương lại háo hức tham gia vào Lễ hội La Merce - lễ hội đường phố lớn nhất trong năm tại thành phố này. Bắt nguồn từ thời Trung cổ, lễ hội được tổ chức với các cuộc diễu hành đường phố, nhạc sống, pháo hoa và xếp tháp người là một truyền thống độc đáo nổi bật. La Merce hay còn gọi là Lễ hội xếp tháp người có truyền thống từ thế kỷ 18 tại thị trấn Valls, Tarragona, nơi nhiều nhóm “xây thành trì” cạnh tranh nhau để dựng được những tháp người tuyệt nhất. Lễ hội được tổ chức lần đầu tiên nhằm mục đích tôn vinh vị thánh bảo vệ thành phố - người đã có công lớn trong việc bảo vệ người dân trải qua đại dịch ở châu Âu vào thế kỷ 17.

Theo thời gian, Lễ hội La

Merce vẫn được bảo tồn và thu hút rất nhiều khách du lịch đến Tây Ban Nha. Theo thường lệ, tất cả mọi người đều tập trung tại quảng trường Sant Jaume, vây quanh các nhóm “xếp tháp” là hàng nghìn khán giả. Các công trình được “xây” bởi các diễn viên cả chuyên nghiệp lẫn nghiệp dư, để tranh chức vô địch; xem tháp nào cao nhất, đẹp nhất. Có tháp cao đến cả chục tầng người, đòi hỏi “chất liệu người” phải có sức khỏe, lòng dũng cảm, sự khéo léo, tinh thần đồng đội, phân công hợp lý, dưới sự chỉ huy của “tổng công trình sư”.

Khi “xếp tháp”, phải tính toán kỹ lưỡng, chính xác để đảm bảo an toàn. Thông thường những thành viên có sức khỏe và to béo sẽ đứng ở dưới tầng thấp và những người nhanh nhẹn hơn sẽ xếp ở tầng cao hơn. Người nhẹ nhất sẽ được đứng lên đỉnh tháp. Người cuối cùng leo lên đỉnh tháp phải giơ tay lên vẫy chào công chúng. Đây chính là điểm nổi bật của sự kiện, vì chỉ sau đó thành trì mới được công nhận. Tuy nhiên, đối với những thành trì xếp cao đến 8 - 9 tầng, việc dựng tháp là một chuyện, khi hạ xuống cũng phải rất khéo léo để tránh xảy ra tai nạn.

Còn lễ hội “vui vẻ” thì có lẽ không gì hơn được Lễ hội bia Oktoberfest, Đức, khi người ta uống bia và tán gẫu. Lễ hội Oktoberfest được tổ chức tại München, Đức là lễ hội bia lớn nhất thế giới với số lượng trên 6 triệu người tham gia mỗi năm. Du khách đến nơi đây sẽ được đắm chìm trong không khí lễ

hội cuồng nhiệt, thưởng thức những món ăn truyền thống và nhâm nhi từng ly bia với hương vị đặc trưng của vùng đất này. Sau gần 2 thế kỷ, Lễ hội Oktoberfest vẫn đang diễn ra với quy mô ngày càng lớn và mang lại cho thành phố hàng tỷ Euro.

Lễ hội Fiesta del Pilar, Tây Ban Nha là lễ hội kết hợp cả “sức mạnh và vui vẻ” khi tại thành phố Zaragoza, Tây Ban Nha hàng năm lễ hội diễn ra nhằm tôn vinh đức mẹ Mary. Sự kiện tôn giáo kết hợp với nghệ thuật diễn ra vào tháng 10 trong tuần có ngày 12 và thường kéo dài 10 ngày này bao gồm các hoạt động thú vị như: triển lãm tranh, đấu bò tót, las vaquillas (đấu bò tót của những người không chuyên), lễ hội bia và các màn trình diễn âm nhạc dân gian suốt sáng...

Châu Mỹ - có lễ hội không dành cho người yếu tim

Đó là Lễ hội người chết - Mexico. Với những ai là fan hâm mộ của bộ phim hoạt hình nổi tiếng Coco đã từng đoạt giải Oscar thì sẽ không lạ gì lễ hội này. Lễ hội người chết là lễ hội lâu đời nhất ở Mexico với lịch sử khoảng 3.000 năm. Đây là lễ hội mùa thu được tổ chức hàng năm vào ngày 1 - 2/11, được coi là ngày lễ quốc gia của Mexico. Năm 2008, “Lễ hội người chết” ở Mexico đã được UNESCO ghi nhận là Di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại.

Đối với người Mexico, ý nghĩa của lễ hội người chết là để bày tỏ

sự kính trọng và tưởng nhớ đến những người thân đã khuất. Các gia đình đến nghĩa trang địa phương để tổ chức các buổi cầu nguyện dưới ánh nến và lập bàn thờ tại nhà để đón những người thân đã khuất trở về. Người Mexico tin rằng cái chết chỉ là một giai đoạn trong sự liên tục vô biên của cuộc đời, họ tồn tại ở một thế giới khác, trong ký ức của người ở lại và chỉ khi những người trên trần gian quên hết ký ức về họ, họ mới thực sự tan vào vũ trụ. Chính vì vậy, sau vụ thu hoạch ngô, người dân Mexico tổ chức “Lễ hội người chết” với niềm tin rằng vào đêm 31/10 cánh cửa nối liền hai cõi sẽ được mở, người đã khuất có thể quay trở lại trần gian gặp người thân vào ngày 1 và 2 tháng 11.

Vào “Ngày của người chết”, các gia đình sẽ quây quần trong đêm tại các nghĩa trang, thắp nến và đặt hoa, chủ yếu là cúc vạn thọ trên các ngôi mộ với niềm tin cúc vạn thọ có màu sắc rực rỡ và mùi hương sẽ dẫn đường cho các linh hồn. Hàng trăm ngọn nến được thắp lên để vinh danh người quá cố tạo cho nghĩa trang một cảnh tượng rực rỡ. Sau đó mọi người sẽ cùng nhau thưởng thức đồ ăn, trò chuyện vui vẻ hoặc chơi nhạc, nhảy múa... Đồ ăn phổ biến là rượu tequila, rượu mezcal - hai loại rượu truyền thống của Mexico, chocolate nóng và các loại bánh mì, kẹo có hình dạng đầu lâu...

Nếu được đến thăm Mexico vào đúng “Lễ hội người chết”, du khách sẽ được hiểu sâu sắc hơn về văn hóa nơi đây bởi sự kiện này thực sự là một tập hợp các truyền thống và biểu tượng của đất nước Mexico. Vào thời gian diễn ra lễ hội, du khách sẽ được chứng kiến sự bùng nổ sắc màu, các cuộc diễu hành và tiệc tùng trên đường phố. Các cuộc diễu hành rực rỡ được tổ chức với hàng ngàn người hóa trang theo phong cách La Catrina - bộ xương nữ trang điểm cầu kỳ, đội chiếc mũ lạ mắt có lông, một trong những biểu tượng mạnh mẽ và dễ nhận biết nhất trong “Lễ hội người chết”.

Mexico không phải là đất nước duy nhất có phong tục này. Nhiều quốc gia Mỹ Latinh khác như Colombia, Ecuador, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Peru, Venezuela... đều có cách riêng để chào đón những người thân đã qua đời. Truyền thống và phong tục có thể khác nhau ở mỗi quốc gia, nhưng tín ngưỡng cơ bản vẫn giống nhau.

Tương tự như “Lễ hội người chết”, Lễ hội Halloween truyền thống được tổ chức vào đêm 31/10 mỗi năm cũng là một lễ hội mang ý nghĩa như vậy. Hiện nay lễ hội đã có mặt ở nhiều quốc gia trên thế giới và được giới trẻ đón nhận nhiệt liệt. Đây là ngày hội vui nhất trong năm với trẻ em ở Mỹ, châu Âu. Trước đó, mỗi gia đình thường trang trí nhà cửa bằng những lồng đèn bí ngô. Trong ngày Halloween, trẻ em sẽ mặc các trang phục kỳ lạ và đến gõ cửa từng nhà để xin bánh kẹo. Hoặc nhà ma cũng là địa điểm hấp dẫn nhiều người ghé thăm...

MINH MINH (tổng hợp)

TUẦN LỄ “LÀM MẸ AN TOÀN 2023”:

Vì những bà mẹ mạnh khỏe

Những con số tích cực

“Cứ mừng 10 hàng tháng tôi đưa con đi tiêm ở trạm xá, tiêm chủng đầy đủ cho con để phòng tránh các bệnh như sởi, viêm gan... Tôi thấy sai lầm nếu không cho con đi tiêm, kể cả mỗi lần tiêm về con có ốm sốt tôi vẫn đưa con đi tiêm đầy đủ”, là lời chia sẻ của chị Hà Thị Nở (1987, thôn Bản Dạ, xã Sơn Phú, huyện Na Hang, Tuyên Quang). Ở lần sinh nở thứ 2, chị sinh bé được 2,6kg, lấy kinh nghiệm trong việc sinh đẻ đầu, chị hiểu khi mang thai cần phải ăn uống đủ chất, vệ sinh để bé được hấp thu tốt.

Chị Hà Thị Nở là một trong những bà mẹ đang mang thai và sinh con mà chúng tôi có dịp gặp gỡ và thăm hỏi trong chuyến đi thực tế tại 2 xã Sơn Phú và Đà Vị (huyện Na Hang, Tuyên Quang) do Trung tâm Truyền thông Giáo dục sức khỏe Trung ương (Bộ Y tế) tổ chức nhân Tuần lễ “Làm mẹ an toàn 2023”. Thông qua lời chia sẻ của chị, có thể thấy được các bà mẹ nơi đây đã được trang bị những kiến thức và kỹ năng cơ bản về chăm sóc sức khỏe cho mẹ và con.

Đây là kết quả tích cực đến từ công tác chăm sóc sức khỏe bà mẹ và trẻ sơ sinh nhiều năm qua tại tỉnh Tuyên Quang nói chung và huyện Na Hang nói riêng. Không chỉ giúp chăm sóc sức khỏe sinh sản cho các bà mẹ vùng đồng bào dân tộc thiểu số, công tác y tế nơi đây còn nâng cao nhận thức của người dân về tầm quan trọng của việc chăm sóc sức khỏe sinh sản và làm mẹ an toàn. Từ đó đạt được những kết quả tốt trong công tác chăm sóc sức khỏe, giảm tử vong bà mẹ, trẻ em.

Hiện, tỷ lệ sinh tại nhà của tỉnh Tuyên Quang, năm 2020 tỷ lệ sinh tại nhà là 0,38%, năm 2023 tỷ lệ sinh tại nhà là 0,36%, trong đó chủ yếu tập trung ở dân tộc người H'Mông. Tình hình chết mẹ của tỉnh Tuyên Quang năm 2021, 2022 không có ca nào, năm 2023 có 1 ca chết mẹ. Tỷ lệ phụ nữ có thai được khám thai ít nhất 4 lần/3 thai kỳ 40%, tỷ lệ phụ nữ sinh con tại cơ sở y tế hoặc có sự trợ giúp của nhân viên y tế 96% và còn nhiều chỉ tiêu tích cực khác.

Để có được kết quả như hôm nay, bác sĩ Đỗ Thị Lệ Quyên, Phó Khoa Chăm sóc sức khỏe sinh sản Trung tâm kiểm soát bệnh tật

Việt Nam là nước có 53 dân tộc thiểu số và hầu hết các dân tộc đều sống ở vùng núi, vùng sâu vùng xa điều kiện đời sống khó khăn, gặp nhiều rào cản trong tiếp cận chăm sóc y tế. Do đó, việc bảo đảm tất cả phụ nữ có thể tiếp cận bình đẳng tới các dịch vụ y tế chất lượng trong quá trình mang thai và sinh con là một thách thức rất lớn.

● Đoàn công tác của Trung tâm Truyền thông Giáo dục sức khỏe Trung ương (Bộ Y tế) lấy tư liệu, thông tin tại Trạm y tế xã Sơn Phú. (Ảnh: Quốc Việt)

tỉnh Tuyên Quang cho biết: “Chúng tôi triển khai kế hoạch xuống tận huyện, sau đó xuống các xã. Công tác tuyên truyền là chủ chốt, sau khi tuyên truyền tại tổ xóm, chúng tôi còn tuyên truyền tại trạm y tế, trên loa đài truyền thông và có những tờ rơi áp phích để người dân hiểu rõ và dễ dàng tìm hiểu. Đồng thời, tuyên truyền tại các buổi giao ban cho y tá thôn bản để đạt kết quả tốt nhất vì thôn bản là người trực tiếp tiếp xúc với bà con”.

Trong buổi tham quan Trung tâm y tế hai xã, nơi cung cấp chăm các dịch vụ chăm sóc sức khỏe cho người dân trên địa bàn, bao gồm cả chăm sóc sức khỏe sinh sản, đoàn công tác đã có dịp tham gia một trong những buổi truyền thông về sức khỏe sinh sản, làm mẹ an toàn. Tại đây, bác sĩ Trần Tuấn Bình, Giám đốc Trung tâm y tế huyện Na Hang cho biết: “Tại huyện Na Hang, chăm sóc sức khỏe về dinh dưỡng hoặc những chương trình như “Chăm sóc sức khỏe 1.000 ngày sau sinh” được triển khai rất chu đáo, từ khi bắt đầu có chương trình “Tư vấn tiền hôn nhân”, sau đây trong quá trình mang thai được chăm sóc, được khám định kỳ và được phát thuốc”.

Đánh giá về hiệu quả ông Tuấn Bình cho rằng rất tốt, tuy

nhiên vì địa hình rộng, từ trung tâm huyện đến trung tâm xã xa nhất gần 80km và nếu đến tận hộ dân thì có những hộ phải hơn 100km và địa hình rất là khó. Còn đối với những xã đã và đang triển khai rất hiệu quả và hiện Trung tâm y tế huyện Na Hang cũng đang phối hợp với một số tổ chức thực hiện các chương trình liên quan.

Chị Hà Thị Dẫn (1992, thôn Bắc Lẻ, xã Đà Vị) một trong những bà mẹ được học qua lớp chăm sóc trẻ 1.000 ngày đầu đời chia sẻ khó khăn trong nuôi con là ít sữa. “Thấy tôi ít sữa, mẹ chồng bảo cho con ăn thêm bột nhưng con mới được 3-4 tháng, tôi có nghe tư vấn phải đến 6 tháng mới cho ăn bổ sung. Mẹ chồng tôi bảo ngày xưa mẹ nuôi như thế có sao đâu thế, tôi phải thuyết phục mẹ cho uống thêm sữa công thức vì ăn bột hệ tiêu hóa chưa phát triển hết sẽ có hại cho đường ruột của con”, chị Dẫn chia sẻ.

Kiến thức trên chị được học qua lớp bà mẹ mang thai ở thôn bản và lớp do Tổ chức tầm nhìn thế giới hỗ trợ thì chị mới hiểu nuôi con nhỏ ít sữa thì nên bổ sung cho con như thế nào để áp dụng cho lần sinh thứ hai này. Bên cạnh đó, qua những buổi tư vấn truyền thông chị và các bà mẹ hiểu hơn về kiến thức chăm con

sao cho khoa học hơn, con biếng ăn biết bổ sung chất này chất kia để con hết biếng ăn, cũng như thấy được tầm quan trọng của việc ăn đủ chất để trẻ không bị suy dinh dưỡng.

Còn nhiều thách thức

Dù đã đạt được nhiều kết quả tích cực trong công tác chăm sóc sức khỏe bà mẹ và trẻ sơ sinh nhưng tại tỉnh Tuyên Quang, cụ thể 2 xã Sơn Phú và Đà Vị vẫn đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức. Nguyên nhân đầu tiên trong các thách thức chăm sóc sức khỏe bà mẹ, trẻ em là thiếu nguồn kinh phí. Giám đốc Trung tâm y tế huyện Na Hang chia sẻ: “Khó khăn chủ yếu liên quan đến nguồn kinh phí. Nói thật trên này là vùng 3 dân nghèo nên họ phải đi làm nương không có thời gian đến trạm y tế để khám hay nghe tuyên truyền, đây cũng là một cái khó khăn cho mình. Ngoài ra, các cán bộ y tế đi triển khai không có nguồn kinh phí để đi lại, cơ sở vật chất còn khó khăn, trung tâm y tế chỉ có một cái máy siêu âm lưu động cho 12 xã, 1 thị trấn, tức mỗi năm chỉ có 1-2 lần đến tận nơi để siêu âm”.

Theo bác sĩ Lệ Quyên, kinh phí cũng là khó khăn hàng đầu hiện nay trong công tác chăm sóc sức khỏe bà mẹ và trẻ sơ sinh. Chị cho biết nếu có kinh phí sẽ triển khai chăm sóc sức khỏe bà mẹ được tốt hơn. Như chương trình chăm sóc 7 đến 42 ngày sau sinh chỉ có trong dự án 7 nếu có kinh phí triển khai nhiều vùng, nhiều bà mẹ sẽ được tiếp cận và chương trình được thực hiện tốt hơn.

Bên cạnh đó, thiếu nhân lực trầm trọng cũng là một trong những thách thức cần giải quyết hiện nay. Tại huyện Na Hang, trong số 12 xã có 3 xã chưa có bác sĩ. Trong đó, 6 xã có bác sĩ làm việc trực tiếp, các xã còn lại

bác sĩ làm việc khoảng 2-3 ngày theo lịch hẹn, tức có người hẹn sẽ đến khám còn khi có chiến dịch phải cử người từ trung tâm y tế đi. “Bây giờ bác sĩ về xã khó lắm. Năm vừa rồi Trung tâm không tuyển được bác sĩ, khó khăn lắm. Cho tới cho tới hiện tại bây giờ không phải mình tỉnh Tuyên Quang mà gần như cả nước khan hiếm về nhân lực. Một phần vì lương ở đây thấp, trong khi bệnh viện tư nhân họ trả cao hơn rất nhiều lại còn làm việc ở thành phố”, Giám đốc Trung tâm y tế huyện Na Hang cho hay.

Ngay tại xã Sơn Phú, tình trạng thiếu nhân lực cũng đang diễn ra, hiện tại trạm y tế xã không có bác sĩ. “Chính sách thu hút bác sĩ về tuyến cơ sở hầu như không có vì hiện tại người đi học

● Bác sĩ Trần Tuấn Bình, Giám đốc Trung tâm y tế huyện Na Hang. (Ảnh: Quốc Việt)

bác sĩ về phục vụ tại trạm y tế hầu như không có ai. Trạm y tế xã cũng đã làm tờ trình và mong muốn đề xuất với cấp trên nhiều về việc có thể đào tạo cán bộ y tế cơ sở tham gia theo học để về phục vụ y tế địa phương theo định hướng tại bác sĩ gia đình nhưng hiện chưa có kết quả”, anh Quan Trung Sỹ, Trưởng trạm y tế xã Sơn Phú cho biết.

Anh Quan Trung Sỹ cũng chia sẻ thêm khó khăn trong công tác chăm sóc sức khỏe bà mẹ và trẻ sơ sinh tại các xã còn có khó khăn về khoảng cách, các thôn cách nhau rất xa mà kinh phí đi lại không có. Mỗi lần đi đến thôn phải đi đường vòng, hết mấy chục km rất lâu. Tiếp đến là phương tiện truyền thông, một số loa đài đã bị hỏng, những loa đài nhỏ, phát thanh đi không được xa, không đến được thôn. Hiện tại trạm y tế phải phối hợp với xã mượn loa truyền thanh xã, hoặc xã truyền thanh qua loa phát thanh hoặc trực tiếp đi tuyên truyền bằng cách một người buộc loa một người đi xe máy lưu động lưu động.

Có thể thấy, bên cạnh những kết quả tích cực đã đạt được, công tác chăm sóc sức khỏe bà mẹ và trẻ sơ sinh vẫn còn tồn tại nhiều khó khăn, thách thức trong đó vấn đề kinh phí và nhân lực đang rất được quan tâm. Với mong muốn duy trì tính bền vững và hiệu quả của công tác, Đảng và nhà nước cần có sự quan tâm, hỗ trợ kinh phí, phương tiện, cuộc sống cho cán bộ y tế tuyến xã, phường có điều kiện tập trung làm chuyên môn tốt hơn và hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. **LINH CHI**

● Buổi truyền thông về sức khỏe sinh sản, làm mẹ an toàn tại xã Đà Vị. (Ảnh: Quốc Việt)

NHẠC SĨ QUỐC DŨNG:

Một người lãng mạn đã bay theo mây trắng

Người yêu nhạc vừa tiếc thương nhạc sĩ Quốc Dũng ra đi trong lặng lẽ sau một thời gian chống chọi với bệnh tật. Ông được mệnh danh là người viết tình ca bay bổng nhất cho những người yêu nhau mà không cùng một con đường...

● Nhạc sĩ Quốc Dũng. (Ảnh tư liệu)

● Quốc Dũng thời trẻ. (Ảnh tư liệu)

● Vợ chồng Quốc Dũng, Bảo Yến. (Ảnh minh họa)

“Một vùng mây trắng bay đi tìm nhau”

Người yêu nhạc đã nghe quá nhiều ca khúc của ông như: “Mai”, “Đường xưa”, “Con gió thoảng”, “Chuyện ba người”, “Hoang vắng”, “Bài ca Tết cho em”, “Điệp khúc mùa xuân”, “Biển mộng”, “Thư tình không gửi”, “Ru tôi giấc mộng”, “Trái tim tội lỗi”, “Kẻ đau tình”, “Chuyện hợp tan”... nhưng ca khúc mà được hát nhiều nhất, ca sĩ thu âm nhiều nhất phải là: “Em đã thấy mùa xuân chưa”, lại là khúc ca khi ông viết lúc còn trẻ tuổi.

Theo sử nhạc ghi lại thì nhạc sĩ năm 10 đến 11 tuổi, Quốc Dũng tập sáng tác nhạc, bắt đầu với ca khúc “Em đã thấy mùa xuân chưa”. Khi ấy, ông chỉ thảo giai điệu, viết ra phần nhạc không lời. Đến năm 17 tuổi, cảm xúc yêu đương đầu đời giúp nhạc sĩ bồi đắp thêm ca từ giàu chất rung cảm: “Vì mình xa nhau, nên em chưa biết xuân về đây thôi/Ngày xuân vẫn trôi, rừng còn ngậy đại mơ bóng hình ai”.

“Đầu cư xá phía Thoại Ngọc Hầu, đối diện hẻm 15 Thoại Ngọc Hầu là nhà nhạc sĩ Hoài An. Đầu cư xá phía Trương Minh Ký, vô hẻm nay mang số 337 Lê Văn Sỹ chừng chục mét là nhà nhạc sĩ Quốc Dũng của “Mai”, “Cây cầu dừa”, “Đường xưa”, “Con gió thoảng”, “Chuyện ba người”... Vị nhạc sĩ này phát lộ âm nhạc khá sớm khi 15 tuổi đã trình diễn mandolin trên truyền hình trong dàn nhạc đại hòa tấu. Thậm chí, bản nhạc đầu tiên của ông được viết khi là “thằng bé” 11 tuổi: một nhạc phẩm không lời. Và đến năm

1968, 17 tuổi, chàng thiếu niên Quốc Dũng mới hoàn chỉnh bản nhạc đó thành ca khúc đầu tay “Em đã thấy mùa xuân chưa?” (Trích Sài Gòn một thuở).

Và từ đó, những khúc ca được ông viết thành một thứ trang điểm cho tuổi trẻ thời đó, dù đất nước còn nhiều bộn bề của thời chiến. Ai yêu thầm trộm nhớ nhau mà không hát, viết tặng một khúc ca của Quốc Dũng. Nhiều bài hát của ông đã trở thành giai thoại thú vị, như ca khúc: “Mai”.

Quốc Dũng còn đóng phim và là ca sĩ hát chung với cô ca sĩ xinh đẹp Thanh Mai. Họ kết hợp thành một đôi song ca làm mê đắm những trái tim mới lớn mơ mộng ở các trường học. Họ hát chung với nhau những ca khúc tươi trẻ của Quốc Dũng tự sáng tác như “Quê hương và mộng ước” hoặc “Bên nhau ngày vui”. Nhưng Quốc Dũng cho rằng không phải ca khúc này ông dành cho Thanh Mai mà là “một cô Mai nào đó”.

Theo chia sẻ của nhạc sĩ Quốc Dũng thì đó là khoảng năm 1971, khi Phượng Mai mới 15 tuổi, đi hát trong ban Tùng Lâm nổi tiếng. Thời điểm đó bà ngoại của Phượng Mai thường cho cô đi theo các ban nhạc lưu diễn khắp nơi để học hỏi kinh nghiệm. Trong ban Tùng Lâm này có ban nhạc của Quốc Dũng (lúc này mới 20 tuổi). Ban ngày nhạc sĩ Quốc Dũng dạy nhạc ở nhà của danh dài Tùng Lâm, còn cuối tuần hoặc mỗi đêm thì đi lưu diễn theo đoàn Tùng Lâm. Họ đã cùng sinh hoạt trong ban Tùng Lâm này một thời gian ngắn và nhạc sĩ Quốc Dũng này

sinh tình cảm với Phượng Mai.

Phượng Mai cho biết lúc đó cô còn rất nhỏ, nghịch ngợm. Một hôm nhạc sĩ mời cô đi ăn, dù không thích nhưng cô lại chọc ghẹo và nhận lời rồi lại không đến. Vì việc này mà Quốc Dũng buồn tình và nghỉ dạy nhạc ở nhà Tùng Lâm 3 ngày liên tục, làm cho danh hài Tùng Lâm phải trách mắng Phượng Mai. Sau đó 1 tuần, nhạc sĩ Quốc Dũng gửi bài hát “Mai” viết nhạc bằng tay đến nhà Phượng Mai, với những lời nhạc mang nội dung trách buồn cô gái:

“Mai! Anh đã quen em một ngày/Anh đã yêu em một ngày/Một tình yêu quá không may/Mai! Anh nhớ môi em miêng cười, Anh nhớ môi em ngọt lời/Dù lời yêu thương chưa nói/Mai! Anh đã yêu em thật rồi/Anh đã yêu em thật nhiều/Một tình yêu quá cô liêu/Mai! Em đã cho anh hẹn hò/Nhưng đã cho anh đợi chờ/Đề rồi không đến bao giờ...”

Mối tình Quốc Dũng - Bảo Yến: Tiếng hát với cung đàn

Nhạc sĩ Quốc Dũng tìm thấy ca sĩ Bảo Yến như là định mệnh sau ngày đất nước thống nhất và tiếng hát của chị em Bảo Yến, Nhã Phương đã làm sống động đời

sống tinh thần của người Việt sau hậu chiến còn khó khăn. Lê Hựu Hà từng tìm lại được nguồn cảm hứng với tiếng hát Nhã Phương, qua các ca khúc như: “Ngỡ đâu tình đã quên mình”, “Trả hết cho người”... còn với Quốc Dũng khi kết hợp với Bảo Yến đã tạo nên những “con sốt” với thị trường âm nhạc.

Theo nhạc sĩ Bảo Chấn, nhạc sĩ Quốc Dũng đã bắt đúng mạch tự tình dân tộc khi tung ra loạt ca khúc thành công sau năm 1980. “Thời đó, bạn bè cùng lứa gọi Dũng là thiên tài”, nhạc sĩ Bảo Chấn nhớ lại. Tuy nổi tiếng sớm nhưng ai cũng thích tính tình rất mực khiêm tốn của ông.

Năm 1982, Bảo Yến và em gái Nhã Phương lần gặp gỡ đầu tiên gặp gỡ nhạc sĩ Quốc Dũng tại Đài Truyền hình TP HCM khi tới thu âm cho một chương trình ca nhạc. Nét trầm tư, sâu lắng của Bảo Yến đã hợp hồn nhạc sĩ Quốc Dũng, trong khi chị cũng nhanh chóng phải lòng ông. “Lúc ấy tôi là ca sĩ, còn anh làm biên tập, hòa âm phối khí. Để bày tỏ tình yêu dành cho tôi, anh viết tặng tôi ca khúc “Bài ca Tết cho em” khiến tôi vô cùng cảm động” - nữ ca sĩ chia sẻ. “Tết

này anh không thêm chơi đánh bài, vì trong vòng tay anh đã có em ngọc ngà. Tết này anh cũng chẳng chơi hoa, vì mỗi em cười chan chứa cả mùa xuân”. Lời bài hát thật thú vị và ấm áp, hạnh phúc. Tác phẩm ra đời năm 1982, được xem là món quà đánh dấu cột mốc yêu đương của Quốc Dũng dành cho Bảo Yến.

Trong nhiều lần, Bảo Yến tâm sự dù hát “Bài ca Tết cho em” rất nhiều lần, nhưng lần nào cô cũng đều cảm thấy vui, ấm áp trong lòng và cảm xúc vẫn còn nguyên vẹn như lúc trái tim cô rung động trước lời tỏ tình của Quốc Dũng.

Giai điệu và lời hát ngọt ngào của ca sĩ Bảo Yến, cùng cách tổ chức của nhạc sĩ Quốc Dũng đã khiến loạt bài hát Gò Công như: “Chiều hạ vàng”, “Mẹ Gò Công”, “Thương một người ở xa”, “Chuyện tình hoa muống biển”, “Huế tình yêu của tôi”... như dòng nước mắt rót vào đời sống đang tha thiết mong được thưởng thức thật sự. Đó là những khúc ca mà chúng ta nghe khắp thành phố cho đến làng quê, khi tinh thần đổi mới của đất nước đang lớn lên từng ngày.

Ca sĩ Bảo Yến từng tâm sự rằng: “Băng nhạc Gò Công đó đã biến tôi từ một ca sĩ vô danh tiêu tốt thành ngôi sao nổi tiếng. Khán giả bất ngờ khi lâu lắm mới được nghe băng nhạc Bolero trữ tình hay đến thế nên thích, tên tuổi tôi nổi như cồn. Từ đó, tôi đi show tình nhiều quá trời. Trước đó, tôi chỉ hát ở thành phố, thu nhập cũng có nhưng không nhiều như đi tỉnh. Nếu không có anh Quốc Dũng, tôi chỉ nổi tiếng được phần nào thôi, nhờ anh ấy mà tôi được chấp cánh nổi đình đám”.

Cùng với Quốc Dũng, Bảo Yến thăng hoa trong nghệ thuật, thể hiện thành công nhiều ca khúc của chồng. Có thể nói, những ca khúc của Quốc Dũng như: “Em đã thấy mùa xuân chưa”, “Đường xưa”, “Rừng thu quên lối”... đã góp phần tạo nên tên tuổi của Bảo Yến, giúp nữ ca sĩ tên tuổi của nền âm nhạc Việt Nam thế kỷ XX.

Khi được hỏi người ảnh hưởng nhiều nhất tới phong cách của mình trong âm nhạc, Bảo Yến từng khẳng định đó chính là nhạc sĩ Quốc Dũng: “Anh Dũng giỏi lắm, giỏi về mọi mặt, về cả lời, nhạc, hòa âm. Khi tôi hát, anh góp ý để tôi bớt phiêu lại, chứ không tôi phiêu nhiều quá thì cũng không hay”.

Quốc Dũng đã sống một đời âm nhạc đầy ân sủng của đời. Anh viết nhạc tình hay, lại có người vợ hát đầy da diết, thao thức các nhạc phẩm của mình thì quả là hạnh phúc. Với thể hệ chúng tôi trưởng thành từ bao cấp cho đến đổi mới, tiếng hát Bảo Yến là cả một khung trời kỷ niệm mà mỗi lần nghe lại vẫn thao thức, nhớ nhung.

TUẤN NGỌC

Tiểu sử của ông có ghi tên đầy đủ là Nguyễn Quốc Dũng, sinh năm 1951 tại Thái Lan. Năm 1954, khi Quốc Dũng 3 tuổi, gia đình ông về nước. Năm 10 tuổi, Quốc Dũng vào học tại Trường Quốc gia Âm nhạc Sài Gòn; năm 16 tuổi ông tốt nghiệp thủ khoa môn nhạc pháp Tây phương. Sau khi đỗ Tú tài 2, Quốc Dũng vào học tại Viện Đại học Vạn Hạnh. “Khi sáng tác, tư tưởng trong mỗi bài hát của tôi phải là một cốt truyện. Một bài nào đó giống hoặc gần giống những sáng tác cũ là tôi không chịu đựng được. Đó là lý do tôi luôn cố gắng làm cho những sáng tác càng về sau của mình phải hay hơn những gì trước đó. Nếu như tôi có cảm giác nó không hay hơn thì cảm xúc đó không xứng đáng để ghi ra thành một bài hát”. Nhạc sĩ Quốc Dũng chia sẻ. Cách đây 10 năm, nhạc sĩ Quốc Dũng bị tai nạn giao thông khi đi xe máy vào đêm 7/6/2013. Ông được đưa vào cấp cứu ở Bệnh viện Chợ Rẫy. Sau đó, sức khỏe của ông đã yếu đi nhiều.

Những tín hiệu của mùa thu trên cao

Nếu ở Hà Nội mùa thu được báo hiệu bằng hương của cốm non, của hoa sữa thì mùa thu ở thị trấn cổ D'ran, huyện Đơn Dương, tỉnh Lâm Đồng được báo hiệu bằng những quả hồng.

Tháng 8, chạm ngõ thu, quả hồng xanh bắt đầu lấp ló trên cành, phác thảo nên bức tranh thu yên ả nơi phố núi. Tháng 9, hồng bắt đầu rõ lên, những cành hồng trĩu quả. Lúc này, quả hồng đã có kích thước lớn hơn, những trái hồng da xanh, da vàng chen chúc nhau trên cành, vui mắt và đậm ấm lắm. Tháng 10, trên các cành giăng mắc quả hồng chín đỏ, tươi mọng, nhìn như thiếu nữ đang ở độ rực rỡ nhất của xuân thì. Nhưng mùa hồng đẹp nhất phải là thời điểm cuối thu, tầm vào cuối tháng 10 cho đến cuối tháng 11. Khi ấy, lá hồng bắt đầu chuyển sang màu vàng đỏ và rụng dần. Những quả hồng còn sót lại sau hai tháng thu hoạch, giờ đây đồng loạt chín đỏ. Trên những cây hồng trĩu lá chỉ còn trơ cành già cỗi, những trái hồng đỏ mọng rực rỡ được thắp lên, một bức tranh tương phản tuyệt đẹp và đầy tính nghệ thuật. Cả một thung lũng toàn cây hồng, thung lũng ấy dường như đang được quả hồng thắp lên những ngọn lửa ấm áp ngay cuối thu, đầu đông.

Tương ứng với từng thời điểm, thì người nông dân sẽ có những cách “xử lý” quả hồng để cho ra đời những sản phẩm từ hồng ngọt ngào, đi khắp cả nước. Tháng 9, những quả hồng có hình dạng như chiếc bát, được gọi là hồng Chín Nền được thu hoạch hàng loạt. Sau đó, người dân ủ hồng giòn bằng hai phương pháp: Ngâm vào vôi thực phẩm hoặc bỏ túi bóng lót giấy báo. Chỉ từ 4 - 5 ngày, những quả hồng còn xanh, vị chát đậm đã biến thành những trái hồng ngâm giòn rụm, ngọt ngào. Tháng 10 là tới mùa hồng chín. Và các lò sấy ở D'ran bắt đầu “nồi lửa”. Cho đến nay, mặc dù cung cấp sản lượng hồng sấy lớn nhất trên cả nước, nhưng người dân D'ran hầu hết vẫn

Mùa thu ở thung lũng trên núi cao được mở ra bằng những tán hồng xanh muốt mắt, thắp thoáng những trái hồng non trong tán lá, để rồi khép lại bằng những quả hồng chín mọng, đỏ rực khắp núi đồi.

dùng đến lò sấy củi thủ công, tức sấy bằng than củi, cho ra đời sản phẩm bao giờ cũng tuyệt vời, khi vị dẻo ngọt của trái hồng hòa quyện với mùi thoang thoang của củi lửa ấm áp. Có lẽ vì thế mà hồng sấy xứ D'ran luôn được chuộng trong nước lẫn ngoài nước.

Bây giờ là tháng 10. D'ran đang bước vào mùa đẹp nhất năm với những trái hồng chín đỏ rải rác khắp thung lũng, những trái hồng giòn rụm ngọt ngào, với những buổi bình minh nắng đẹp và làn sương chiều bao phủ. Du khách phương xa những ngày này cũng lũ lượt đổ về thị trấn cổ để được ngắm nghía, dạo chơi trong các vườn hồng. Nào chụp hình “check in”, nào trải nghiệm hái hồng chín ăn tại vườn, hoặc hái hồng xanh đi ủ giòn, để rồi khi ra về còn vương vấn mãi với những hình ảnh nên thơ nơi xứ núi.

Những năm gần đây, ý thức được giá trị của cây hồng trong du lịch, nhiều người dân xứ D'ran đã biến mùa hồng thành mùa du lịch rộn ràng nhất năm. Ngoài những vườn hồng của người nông dân dùng để thu hoạch, thì mùa hồng chín, ở D'ran có một số vườn hồng nổi tiếng để du khách viếng thăm như vườn hồng chuẩn Viet-Gap Nhà Xứ D'ran của anh Nguyễn Hữu Trí, vườn hồng hữu cơ của anh Trần Minh Tiên...

Cạnh đó, thời gian qua, D'ran bắt đầu xuất hiện những khu

homestay, farmstay có kiến trúc đẹp, gần gũi thiên nhiên, sở hữu những vườn hồng mênh mông, đang là điểm đến yêu thích của du khách. Anh Vũ Hoàng, người điều hành Bản Yên, một farm xinh đẹp gần 1ha với cây trồng chủ yếu là cây hồng chia sẻ: “Sản lượng hồng trong vườn Bản Yên tầm hơn 1 tấn với các giống hồng chất lượng, nhiều thương lái đã đề nghị thu mua hồng của chúng tôi với giá cao. Tuy nhiên, Bản Yên hướng về du lịch trải nghiệm nên không bán hồng lấy trái, chủ yếu để quả hồng lại trên cây cho khách đến trải nghiệm trực tiếp, có quà mang về. Mùa hồng năm nay, cứ cuối tuần là chúng tôi sử dụng hết 100% công suất phòng, thời điểm giữa tuần là 60 - 70% công suất. Đây là một tín hiệu đáng mừng cho thấy mùa hồng D'ran đã bắt đầu nổi tiếng với du khách gần xa”.

“Trả lại tên” cho trái hồng

Nhiều năm trước, khi nhắc đến quả hồng, người ta thường gắn với địa danh “Đà Lạt”. Đà

Lạt, vùng đất cao nguyên xinh đẹp, nổi tiếng về du lịch cũng sở hữu khá nhiều vườn hồng. Tuy nhiên, nếu tính về sản lượng và chất lượng thì có lẽ D'ran phải thuộc vào hàng đầu cả nước. Cây hồng được người Pháp đưa vào trồng ở Việt Nam từ đầu thế kỷ 20, cực kì thích hợp với vùng cao nguyên mát mẻ quanh năm. Và D'ran, vùng thung lũng eo gió tiếp giáp giữa Cầu Đất và Phan Rang trở thành xứ sở lý tưởng nhất cho cây hồng sinh sống, cho ra sản lượng lớn, trái hồng ngọt ngon.

Ở D'ran, hầu như mỗi nhà, mỗi khu vườn đều có từ một vài đến vài trăm gốc hồng. Từ trên cao nhìn xuống, cả một thung lũng hồng tuyệt đẹp chuyển mình qua từng tháng của mùa thu. Thế nên, D'ran từ bấy nay vẫn được gọi là “thung lũng hồng” hoặc “thủ phủ của cây hồng”.

Tuy nhiên, nhiều năm dài, người dân D'ran chỉ quan tâm đến sản lượng mà “quên” chú trọng việc đưa tên tuổi quả

● Châu Phạm bên những trái hồng D'ran đầu mùa. (Ảnh: NVCC)

Theo ông Đình Văn Hoàng, Chủ tịch thị trấn D'ran, hiện diện tích trồng hồng ở D'ran là gần 1.000 ha, về sản lượng, cứ mỗi một ha cho ra năng suất từ 4 - 5 tấn. Hồng ở D'ran có hàng chục loại, nhưng phổ biến nhất là 3 loại chất lượng: Hồng trứng, hồng vuông và hồng giòn.

D'ran là một thị trấn sản xuất nông nghiệp là chủ yếu, trong đó xác định cây lâu năm như hồng, cà phê là cây trồng chủ lực. Do đó, việc phát triển cây hồng là cây trồng chính đem lại nguồn thu nhập cho nhân dân địa phương. Thời gian tới, địa phương sẽ có nhiều giải pháp để thay thế những cây hồng già cỗi, có năng suất thấp sang cây hồng giống mới, năng suất, sản lượng cao hơn. Đồng thời địa phương cũng hỗ trợ người dân các phương pháp phát triển cây trồng, khuyến khích mô hình canh tác sạch, đạt chuẩn. Cạnh đó, địa phương sẽ có những chính sách hỗ trợ, khuyến khích người dân làm du lịch một cách bài bản, chuyên nghiệp dựa trên mô hình sinh thái sẵn có.

hồng D'ran vươn xa. Ngày nay, thế hệ trẻ D'ran, từ lãnh đạo địa phương cho đến các bạn trẻ làm du lịch đang rất đề tâm đến việc “trả lại tên” cho quả hồng D'ran.

Châu Phạm, 33 tuổi, với nick name “Xanh Ban Mai” là một mẹ đơn thân khá có tiếng trong cộng đồng mạng. Những năm qua, Châu Phạm đã có nhiều nỗ lực đem thương hiệu hồng D'ran lan tỏa. Châu chọn lựa những quả hồng D'ran chất lượng, trang trí đẹp bán theo set làm quà, cô cũng là một trong những người đầu tiên tạo ra trend “hồng cảm nguyên cảnh” được yêu thích. Châu Phạm chia sẻ: “Hơn mười năm trước, trong giấc mơ đứa con gái tuổi 20, thì bên ngoài là chân trời rực rỡ. Mình có thời gian ra Hà Nội sống, làm việc. Bốn mùa xứ Bắc quay nhanh, vội vã và người ta cứ tranh nhau đi kiếm tìm những cái đặc trưng của từng mùa. Cũng đã từng theo chân các anh chị đi ngắm hoa mùa thu, ăn trái hồng Bắc vội vàng cho kịp mùa. Sau đó, mới giật mình nhận ra, bản thân đã bỏ một D'ran xinh đẹp, một quê hương rất nhiều thứ hay ho, đẹp đẽ. Và mình muốn về, giới thiệu D'ran tới với nhiều người hơn. Suốt 10 năm, vừa kinh doanh kiếm sống, vừa tìm hiểu thêm về quê hương, mình đã cố gắng từng bước định vị trong lòng khách hàng về thủ phủ hồng D'ran - đặc sản hồng D'ran”.

Miệt mài thực hiện những album về D'ran xinh đẹp trong mùa hồng, Uyên Phương, cô gái trẻ 29 tuổi, admin nhóm “Review Đơn Dương toàn tập” chính là một trong những người trẻ nổi tiếng với nỗ lực quảng bá cho du lịch D'ran. Uyên Phương cũng đang rất tâm huyết với việc định danh thương hiệu hồng D'ran trên cả nước. Từ đầu thu đến nay, những tấm ảnh tuyệt đẹp chụp mùa hồng chín xứ D'ran của Uyên Phương trở nên rất nổi tiếng, được nhiều trang mạng chia sẻ.

Hay Ánh Dung, cô gái 29 tuổi sau nhiều năm sống ở Sài Gòn, nay trở về D'ran đã dùng nghệ thuật để lan tỏa thương hiệu quả hồng nơi đây. Ánh Dung làm nên thom thủ công và dùng chất liệu acrylic để vẽ hình quả hồng chín mọng lên những chiếc nến. Sản phẩm ra mắt chưa bao lâu, nhưng đã được cộng đồng ủng hộ nhiệt liệt vì những chiếc nến quá xinh xắn và nhiều ý nghĩa.

Cây hồng có một sức sống mãnh liệt, không cần chăm bón khổ công, cũng không ngại nắng mưa, sương giá. Cây hồng vừa đem lại sản lượng cao, vừa mang hình ảnh nên thơ. Thật may mắn cho xứ D'ran nhỏ bé vì sở hữu những cây hồng tuyệt đẹp và những người trẻ có tâm hồn nhiệt thành như thế.

NGỌC MAI

● Những chiếc nến thom vẽ quả hồng D'ran của Ánh Dung. (Ảnh: Phương Uyên)

Lần đầu tiên có phim kinh dị cổ trang

Lần đầu tiên tại Việt Nam, phim truyền hình có một tác phẩm kinh dị cổ trang, được chuyển thể từ tiểu thuyết ăn khách mang tên “Tết ở làng Địa Ngục” với sự tham gia của dàn sao đa thế hệ từ hai miền Bắc - Nam như Quang Tuấn, Nguyễn Thảo, Võ Tân Phát, Lan Phương, NSND Ngọc Thư, NSUT Phú Đôn, NSUT Văn Báu... “Tết ở làng Địa Ngục” được đạo diễn Trần Hữu Tân chuyển thể từ cuốn tiểu thuyết cùng tên từng gây sốt trong năm 2022 của nhà văn Thảo Trang gồm 12 tập phim sẽ được phát sóng trên kênh truyền hình K+ vào tháng 10/2023. Bộ phim xoay quanh những cái chết kỳ dị, man rợ xuất hiện ngày càng nhiều ở làng Địa Ngục - nơi nung nấu hiện giờ của con cháu băng cướp khét tiếng một thời trong quá khứ. Mỗi ngày trôi qua, hàng loạt điềm báo, án mạng bí thảm không ngừng xảy đến với những người dân làng vô tội.

Phải chăng hậu duệ của băng cướp giờ đây đang đối mặt với nghiệp dữ do tội ác cha ông họ để lại, hay mọi chuyện đều do một hình nhân thể mạng đứng phía sau, thao túng và đang lên kế hoạch tận diệt từng sinh mạng dân làng vô tội bằng loại quỷ thuật điên rồ chẳng ai ngờ tới? Với nội dung kịch tính và nhiều nút thắt, người xem dễ dàng bị cuốn theo từng vụ án mạng trong ngôi làng. Hai yếu tố trinh thám và kinh dị được đạo diễn tập trung sử dụng để tạo ra không gian hoang vu cùng các tình tiết bí ẩn, gây tò mò. Nhiều nút thắt xoay quanh lời nguyên từ tổ tiên để lại, khán giả khó có thể đoán ra ai là nạn nhân tiếp theo hay thủ phạm thật sự, đứng ngồi không yên để theo dõi trọn vẹn 12 tập phim.

Ngoài ra, “Tết ở làng Địa Ngục” cũng là bộ phim hiếm hoi khai thác chất liệu văn hóa dân gian Việt Nam theo cách độc lạ với nhiều hình ảnh mang tính biểu tượng. Phim xây dựng một bầu không khí vừa quen vừa lạ với cảnh núi rừng Đông Bắc âm u, hùng vĩ. Sự tương quan giữa bối cảnh và chuyện phim càng góp phần củng cố chất ly kỳ, rùng rợn đặc biệt của series kinh dị dài tập này. Trong đó, ngôi làng Sảo Há (Hà Giang) - nơi được chọn làm bối cảnh phim - hoang sơ mang vẻ đẹp ma mị nay càng thêm huyền bí thông qua những góc máy toàn cảnh, ghi trọn sự hùng vĩ của rừng tre, ruộng ngô hay làm đậm thêm

Phim kinh dị Việt hút khán giả

Phim kinh dị Việt Nam đang được lòng khán giả khi lấy bối cảnh quen thuộc trong cuộc sống hàng ngày cùng với màu sắc u ám, trầm uất khiến ai cũng phải sợ hãi, kích thích sự tò mò. Không thua kém các bom tấn kinh dị nước ngoài, phim kinh dị Việt Nam đã và đang chứng minh được sức hút của mình nhận được đông đảo sự quan tâm của giới mộ điệu.

● Bối cảnh ma mị, liêu trai hù dọa khán giả ở những bộ phim kinh dị. (Ảnh minh họa)

chất liệu dân gian với những ngôi làng cổ.

“Tết ở làng Địa Ngục” cũng mong muốn không chỉ hút khách Việt mà còn có thể “đốn tim” những khán giả ngoại quốc như bộ phim “Trại hoa đỏ” của đạo diễn Victor Vũ. “Trại hoa đỏ” đã chính thức phát sóng trên gần 200 nước qua nền tảng Netflix. Đây không chỉ là niềm vui của nam đạo diễn mà còn là niềm vui chung của phim Việt. Đạo diễn Victor Vũ cho biết “Trại hoa đỏ” là dự án phim dài tập có thể loại hiếm hoi của phim Việt khai thác đề tài trinh thám, kinh dị, mang đậm tính quốc tế và được đầu tư chín chu theo chất lượng phim điện ảnh. Lấy cảm hứng từ tiểu thuyết cùng tên của tác giả Di Li, bộ phim “Trại hoa đỏ” đã đem đến cho người xem những giây phút hồi hộp bởi những tình huống gay cấn. “Trại hoa đỏ” gồm 8 tập, mỗi tập 60 phút, xoay quanh chuyện nghi dưỡng của đôi tình nhân sắp cưới. Lưu (diễn viên Quốc Huy) - doanh nhân lĩnh vực du lịch đưa Vy (diễn viên Trâm Anh) - vợ chưa cưới và con trai riêng của cô đến “Trại hoa đỏ” để giám sát xây dựng khu nghỉ dưỡng. Từ lúc đặt chân đến đây, Vy liên tục nằm mơ thấy ác mộng, đồng thời bị quấy phá bởi nhiều hiện tượng kỳ lạ. Một ngày nọ, một xác chết nổi lên giữa hồ khiến những người có mặt trong “Trại hoa đỏ” đều trở thành nghi phạm... Đây khán giả vào không khí âm u của vùng núi hoang sơ nhuộm màu tâm linh kỳ bí, “Trại hoa đỏ” tạo ra thế giới

riêng biệt và đặc sắc trên màn ảnh. Bộ phim duy trì nhịp kể lôi cuốn, dẫn khán giả qua nhiều khúc cua, khéo léo gieo tò mò ở cuối mỗi tập. Phim nhiều căng thẳng về tâm lý, gây sợ hãi vì yếu tố tâm linh, nhưng sau cùng tạo nên những khoảnh khắc xúc động về tình thân và lòng người.

Chất “liêu trai” thấm đẫm trong phim

Phim kinh dị theo nghĩa gốc, là những tác phẩm điện ảnh có nội dung liên quan đến những kẻ nổi loạn, những cuộc phiêu lưu và huyền bí gây cảm xúc kinh hoàng. Phim kinh dị thường rất chú trọng phần âm thanh sống động tâm trạng gây lo lắng, sợ hãi, phần kịch đồng thời tạo ra một bầu không khí, tạo ra một sự căng thẳng tinh thần cho người xem. Đây là loại phim không dành cho những khán giả yếu tim.

Phim kinh dị luôn là món ăn tinh thần giúp khán giả thoát ly hoàn toàn khỏi thế giới thực tại, quên bẵng đi những căng thẳng, vất vả thường nhật, dù chỉ là trong chốc lát. Nó đã khuấy động những sợ hãi tiềm thức của người xem. Đơn giản con người ta luôn muốn thấy những thứ mà mình sợ, càng sợ càng muốn xem mà tò mò vốn là thứ bản năng lâu đời nhất của con người. Các nhà làm phim Việt từ lâu cũng đã chú ý đến dòng phim này, và khán giả trong nước cũng đã từng được xem một số tác phẩm chất lượng.

Phim kinh dị Việt Nam đã xuất hiện vào những năm 70 của thế kỷ 20. Khi đó, từng có một vài

bộ phim thực sự kéo người xem đến rạp như “Lệ đá” (1971), “Con ma nhà họ Hứa” (1973). Vào đầu thập niên 1990, khán giả yêu điện ảnh Việt bắt đầu được chứng kiến sự trở lại của thể loại phim kinh dị với “Ngôi nhà oan khóc” và “Chiếc mặt nạ da người” của đạo diễn Nguyễn Chánh Tín.

Đầu những năm thế kỷ XXI, những bộ phim kinh dị đua nhau “trình làng” để hù dọa người xem. Có thể điểm tên: “Khi yêu đừng quay đầu lại”, “Mười”, “Suối oan hồn”, “Lời nguyện huyết ngải”, “Giữa hai thế giới”, “Ngôi nhà trong hẻm”, “Giao lộ định mệnh”, “Biết chết liền”, “Bóng ma học đường”, “Cột mốc 23”, “Scandal- Bí mật thâm đồ”, “Đoạt hồn”, “Scandal - Hào quang trở lại”, “Mất xác”, “Bầy cấp ba”, “Chung cư ma”, “Thảm tử Henry”, “Ngủ với hồn ma”, “Oan hồn”, “Ma dai”, “Hợp đồng bắt ma”, “Con ma nhà họ Vương”, “Chết lúc nửa đêm”, “Bầy cấp 3”, “Những con búp bê”, “Mùa Noel năm ấy”, “Cô hầu gái”, “Linh Duyên”, “Lời nguyện gia tộc”, “Thang máy”, “Bắc Kim Thang”, “Thất sơn tâm linh”, “Pháp sư mù”, “Nhà không bán”, “Chuyện ma gần nhà”, “Cô gái từ quá khứ”... Các bộ phim kinh dị vẫn chưa có dấu hiệu dừng lại.

Điểm mặt tất cả các phim, có thể thấy chất “liêu trai” thấm đẫm trong hầu hết các chuyện tình giữa ma và người, cộng thêm một vài linh hồn oan khuất lờn vờn đòi nợ máu; những cảnh ma trong

phim đều hiện lên giữa một không gian với những ngọn nến leo lét, ánh trăng mờ ảo, không khí lạnh lẽo, âm u... kèm theo những tiếng gào thét, tiếng rên la ghê rợn. Đó chỉ là yếu tố, còn sử dụng chúng như thế nào để tạo nên logic cho câu chuyện và cảm giác sợ hãi thật sự cho khán giả là cái tài của mỗi nhà làm phim.

Đối với các nhà sản xuất, phim kinh dị chưa bao giờ là dễ làm. Cái khó đầu tiên là truyền được nỗi sợ hãi đến với khán giả vì xem phim kinh dị mà không sợ là thất bại. Có nhiều cách để làm, chẳng hạn như hiệu ứng quay phim, cách kể chuyện, diễn xuất của diễn viên, thắt nút các sự kiện...

Đề qua cửa kiểm duyệt, các phim kinh dị gần đây cho thấy đều có một con ma “ngang nhiên” tồn tại trên phim, nhưng để giải quyết đến cùng câu chuyện thì nhà làm phim luôn phải chấp nhận rằng con ma ấy là sản phẩm của sự ám ảnh, của nỗi khiếp sợ, hoặc trong giấc mơ chứ không hề có thật. Chọn cách này có lẽ cũng là cách nừa vơi của cái sợ, nửa vơi hù dọa.

Cái khó nữa là một phim kinh dị không chỉ là truyền nỗi sợ hãi mà còn gây xúc động bởi thông điệp và nội dung của bộ phim. Dù rất khó khi qua cửa ải kiểm duyệt, nhưng các đạo diễn thích làm phim kinh dị bởi đó là dòng phim... hút khách. Làm phim kinh dị không quá tốn tài chính hay phức tạp về bối cảnh như phim về chiến tranh, lịch sử... Một phim kinh dị, nếu đạo diễn giỏi, hóa trang tốt, một kịch bản thông minh thì với mức kinh phí khiêm tốn cũng có thể làm cả rạp phim... gào lên vì sợ! Có thể thấy phim kinh dị đang là mảnh đất màu mỡ của các nhà sản xuất hứa hẹn phá vỡ kỷ lục doanh thu phòng vé và xuất ngoại.

Sự cộng hưởng từ nhu cầu thưởng thức và tinh thần cầu tiến của các nhà phim sẽ là điểm sáng giúp cho phim kinh dị “made in Vietnam” thu hút hàng triệu khán giả Việt và sớm “định vị” trên bản đồ điện ảnh thế giới.

THÙY DƯƠNG

● Phim kinh dị Trại hoa đỏ đã đốn tim những khán giả trong và ngoài nước. (Ảnh trong phim)

● Tết ở làng Địa Ngục - phim kinh dị cổ trang. (Ảnh minh họa)

● Tết ở làng Địa Ngục có nhiều tình tiết ly kỳ, hấp dẫn những khán giả ưa mạo hiểm. (Ảnh trong phim)

GS Hồ Ngọc Đại và những triết lý... ngược dòng

Có ý kiến cho rằng, nếu chọn một trí thức ở Hà Nội thì nên chọn GS Hồ Ngọc Đại. Bởi GS là một trong rất ít nhà tri thức có tư tưởng, nhà khoa học có triết lý riêng của mình. Cả cuộc đời ông xây dựng triết lý ấy và cống hiến cho triết lý ấy. Nhân dịp ra mắt sách Giáo dục hiện đại và kỷ niệm 45 năm hành trình nghiên cứu, thực nghiệm và phát triển công nghệ giáo dục, ông dành tặng toàn bộ bản quyền sách giáo khoa Tiếng Việt 1 cho Nhà nước.

“Thầy làm như thế có được không?”

GS Hồ Ngọc Đại là người tiên hành thực nghiệm công nghệ giáo dục cả lý thuyết và thực tiễn, được thực hiện lần đầu tại Trường Tiểu học - THCS - THPT Thực nghiệm khoa học giáo dục (Hà Nội).

Ông cũng là “cha đẻ” của khẩu hiệu “Mỗi ngày đến trường là một ngày vui” treo ở hàng loạt trường học trên cả nước hiện nay.

Có thể nói, GS Hồ Ngọc Đại đã dành cả cuộc đời mình chỉ để làm duy nhất một việc: nghiên cứu công nghệ giáo dục. Đặc biệt là công nghệ giáo dục dạy cho học sinh lớp 1, nhất là môn Tiếng Việt. Cho dù ông đã từng dạy cả Toán học, Triết học, từng là giáo viên Tiểu học đến giảng viên Đại học. Và trong suốt cuộc đời mình, đến nay ở tuổi 88, ông và công nghệ giáo dục của ông vẫn luôn là chủ đề gây tranh cãi. Người ủng hộ nhiều, người phản đối cũng không ít.

Bắt đầu từ khi Trường Thực nghiệm tại phố Liễu Giai (Hà Nội) tuyển sinh khóa đầu tiên cho năm học 1978 - 1979 với duy nhất một khối: lớp Một. Mặc dù ông hoàn thành luận án Tiến sỹ Toán ở Liên Xô, khi về nước sau năm 1975, ông có thể theo những mục tiêu lớn lao hơn về Toán học. Nhưng ông chọn lớp 1 với tất cả nhiệt huyết. Bởi theo ông, cái cách giáo dục cần làm từ gốc.

Nhiều năm qua, rất nhiều người vẫn chưa có câu trả lời cho các câu hỏi: Tại sao lại là Công nghệ giáo dục? Tại sao GS Hồ Ngọc Đại kiên quyết cho rằng Công nghệ giáo dục chính là lời giải cho đối mới toàn diện, tận gốc rễ giáo dục hiện đại? Tại sao một người có thể kiên trì theo đuổi một việc trong suốt 45 năm ròng với bao nhiêu thử thách?

Câu trả lời có thể phần nào được tìm thấy trong cuốn sách Giáo dục hiện đại. Trước câu hỏi tiêu chí về chọn giáo viên, GS Hồ Ngọc Đại thẳng thắn cho biết: “Tiêu chí đầu tiên chọn giáo viên của tôi là cô giáo phải đẹp. Khóa đầu tiên ở Trường Thực nghiệm, có mấy trăm cô, tôi chỉ chọn được hơn chục cô giáo. Có người nói ông Đại chọn giáo viên như chọn hoa hậu”...

“Cha đẻ” của Trường Thực nghiệm lý giải, ông chọn giáo viên không phải cho ông mà chọn cho học trò, chọn vì trẻ nhỏ. Đẹp ở đây là giáo viên phải tạo được sự thiện cảm, thân thiện, thu hút, có sức ảnh hưởng đến học trò.

Điều quan trọng nhất của giáo dục,

● GS Hồ Ngọc Đại trong buổi ra mắt sách Giáo dục hiện đại tại Hà Nội. (Ảnh PV)

Không chỉ là kiến thức mà là cách học, cách phản biện

“Mình là học sinh khóa 11 của Trường Thực nghiệm. Học ở Trường Thực nghiệm nó đã ăn sâu vào trong mình cho nên khi mình chọn trường đại học ở bên Mỹ thì mình cũng chọn một trường có cách dạy tương tự. Mình chọn vào Trường Liberal Art, dịch ra tiếng Việt gọi là Giáo dục khai phóng hay là Giáo dục đại cương. Do đó, khi mà các thầy cô giáo dạy ở trường đại học ở Mỹ họ dạy cũng rất giống Trường Thực nghiệm, tức là không chỉ dạy về kiến thức mà còn chú trọng về cách học, cách suy nghĩ và tư duy phản biện, biện luận riêng của sinh viên. Mình đã học phương pháp này từ hồi cấp một ở Trường Thực nghiệm nên khi mình vào môi trường đại học ở Mỹ thì mình cảm thấy hòa nhập rất dễ và mình cảm thấy rất biết ơn” - chị Đỗ Hồng Anh, thành viên Quỹ Indus Capital cho biết.

theo GS Hồ Ngọc Đại: “Đó là coi trọng học sinh. Từ nhỏ một đứa trẻ được coi trọng, lớn lên sẽ có lòng tự trọng”.

Với ông, bản chất lớn nhất, nguyện vọng lớn nhất của đứa trẻ là tự làm ra cái gì mà nó làm được. Coi trọng học trò là phải để các em tự làm mọi việc và thứ quan trọng nhất của việc tự làm là thao tác. Người lớn chỉ cung cấp nguyên liệu và chỉ cho trẻ cách làm. Còn thao tác phải do học sinh làm bằng tay, mô tả qua ngôn ngữ và cuối cùng là đi vào đầu đứa trẻ, đó chính là trật tự của công nghệ giáo dục.

Ông ví nền giáo dục hiện đại là nền giáo dục “bên kia sông”. Trong đó, thầy thiết kế, giao việc còn trò làm việc. Chuyển từ chỗ thầy giảng sang thầy không giảng, thầy áp đặt sang thầy trao cho trò khả năng làm việc. Từ đó hình thành năng lực của mỗi học sinh.

Ông cũng xóa bỏ triệt để khẩu hiệu thầy giảng, trò ghi nhớ và học thi, luyện thi bởi những thứ đó đều vì lợi ích của người lớn. Còn giáo dục trước hết phải giúp học sinh yêu thích, đi học phải vui, phải hạnh phúc.

GS Hồ Ngọc Đại trải lòng khi ông nói linh hồn giáo dục là con trẻ, rất nhiều người cười phản đối rằng linh hồn giáo dục phải là giáo viên. “Bản chất của Trường Thực nghiệm thật ra chính là câu hỏi với học sinh: “Thầy làm như thế có được không?”

Trẻ em tự sinh ra chính mình

Chia sẻ tại buổi ra mắt sách, GS Hồ Ngọc Đại kể ông vinh dự được Nhà nước cử đi du học học ngành Tâm lý học tại Trường Đại học tổng hợp Lomonosov (Liên Xô cũ) vào năm 1968. Trong quá trình học tập, ông có thời gian đọc kỹ các tác phẩm triết học của Marx, Hegel, Kant, Platon và ấn tượng với triết lý của Marx về vai trò xã hội trong quá trình hình thành

● GS Hồ Ngọc Đại trong buổi ra mắt sách Giáo dục hiện đại tại Hà Nội. (Ảnh PV)

phát triển của cá nhân.

“Quan điểm của tôi về triết học và tâm lý học cho rằng: Trẻ em là một thực thể độc lập. Mỗi một em tự trở thành chính mình. Phụ huynh hay so bì học lực của con mình với con người khác, như thế là sai lầm. Mỗi em có một cá tính riêng và môi trường phát triển hoàn toàn khác biệt nên không ai giống ai” - GS Hồ Ngọc Đại nói.

GS Hồ Ngọc Đại chia sẻ rằng ông đã mất đến 2 năm chỉ để nghiên cứu cách dạy phép nhân cho học sinh tiểu học. “Trong quá trình học ở Liên Xô, giáo sư của tôi yêu cầu nghiên cứu dạy phương pháp dạy phép nhân cho học sinh tiểu học. Tôi đã phải tìm hiểu nhiều tài liệu, gặp giáo sư toán học hàng đầu thế giới lúc bấy giờ. Tôi tự nhủ: dạy phép nhân cho học sinh tiểu học thôi mà phải phức tạp như vậy sao? Tôi đã mất hai năm nghiên cứu, thực nghiệm cho đề tài này”, ông kể lại.

Nhận thức rằng người là thực thể tinh thần, và vì vậy, cơ thể người là vật chứa tinh thần, từ đó ông kết luận: Cây nào ra cây ấy/Con nào ra con ấy/Người nào ra người ấy. Nhận thức này là tiền đề trực tiếp cho lập luận: Trẻ em tự sinh ra chính mình. Ông nói rằng con người là một thực thể

Không giống trường... truyền thống

Ông Hồ Thanh Bình, con trai duy nhất của GS Hồ Ngọc Đại, cựu học sinh Trường Thực nghiệm chia sẻ: “Trong môn tiếng Việt thì chúng tôi học âm trước rồi học vần, rồi học từ. Ở trường truyền thống thì học sinh sẽ đánh vần một từ có ý nghĩa. Nhưng mà khi chúng tôi bắt đầu học thì chúng tôi có thể đánh vần một từ mà không cần hiểu ý nghĩa nó là gì cả. Cách bắt đầu là như vậy. Còn môn Toán thì chúng tôi học theo khái niệm. Ở các trường bình thường, học sinh sẽ học về cộng, trừ, nhân, chia, đi luôn vào các cách tính toán. Còn chúng tôi thì tiếp cận từ khái niệm, tức là chúng tôi sẽ hiểu rõ từng khái niệm, ví dụ như phép cộng là gì, học lý thuyết phép cộng là gì, sau đó thì mới làm tính cộng sau”.

tinh thần, cơ thể người là vật chứa tinh thần. Một đứa trẻ sinh ra thể xác là của cha mẹ ban tặng, còn tinh thần và cuộc sống là do chính đứa trẻ tạo nên. “Đề trường thành, trẻ em phải tự ăn. Đề phát triển, trẻ em phải tự học”, ông nói.

Điều quan trọng không kém là người thầy cần được nhà trường, giáo viên và xã hội tôn trọng vì: “Giáo viên phải là người được học sinh ngưỡng mộ. Khi giáo viên được tôn trọng, giáo viên vui vẻ, yên tâm thì học sinh được hưởng”.

Kể từ năm 1978 đến nay, mô hình trường Thực nghiệm Công nghệ giáo dục một phương pháp giáo dục hoàn toàn mới được áp dụng. Ở đó, trẻ em là trung tâm tiếp nhận kiến thức và phát triển tư duy một cách tự nhiên, không gò ép.

Nhà trường là nơi mang lại những điều hạnh phúc cho trẻ em, không răn đe, không chấm điểm, không thi cử. Thầy không phải là truyền đạt kiến thức một chiều mà thầy là người hướng dẫn, đồng thời là cộng sự để học sinh tự tìm tòi, khám phá. Một cô giáo Toán trường Thực nghiệm chia sẻ, chẳng hạn với lý thuyết cái gì nhân với 0 cũng bằng chính nó. Cô đã hỏi học sinh của mình sau 1 loạt phép tính, là chiếc lá nhân với 0 bằng gì? Học sinh sẽ nói là chiếc lá. Có nghĩa thầy cô có thể đưa cả những hình ảnh cụ thể, sự khác biệt thông thường, để học sinh luôn nhớ được bản chất của từng phép tính. Và trẻ sẽ ghi nhớ mọi điều đã học một cách đáng yêu, vui vẻ như thế...

Cố Tổng Bí thư Lê Duẩn đã nói với GS Hồ Ngọc Đại rằng sẽ phải mất vài chục năm người ta mới hiểu được cách làm này. Tinh thần của Công nghệ giáo dục là vì học sinh, vì một cuộc sống rất tự nhiên, rất hạnh phúc của các em, chứ không phải là áp lực khi đi học.

Trải lòng về quãng thời gian đã 45 năm trôi qua của Công nghệ giáo dục, có lúc gặt hái được nhiều thành công, đã từng thí điểm ở trên 40 tỉnh, học sinh miền núi học đâu biết đó, không tái mù. Ngôi trường của ông cũng từng gây “sốt” bị phụ huynh đập đồ công trường, năm GS Ngô Bảo Châu (ông là học sinh khóa đầu tiên của trường Thực nghiệm Hà Nội) đạt giải Fields danh giá. Nhưng có lúc ông đối mặt với chỉ trích và từng có thời điểm bị phản bác khi GS Hồ Ngọc Đại đem ra hội đồng biên soạn sách giáo khoa, ông vẫn rất tin tưởng vào mô hình này. Đến một ngày không xa, khi xã hội phát triển, đời sống nâng cao, người dân sẽ thay đổi cái nhìn về giáo dục đổi mới của ông, lúc đó vẫn chưa muộn.

Bởi thế, dù ở tuổi gần 90, GS Hồ Ngọc Đại vẫn tràn đầy năng lượng khi nói về trẻ nhỏ. Đối với GS Hồ Ngọc Đại, công trình nghiên cứu mà ông đã dành trọn cả cuộc đời chỉ với mong muốn cháy bỏng: Mong các em nhỏ “Mỗi ngày đến trường nào nức một ngày vui” mà thôi... **UYÊN NA**

Những con số ấn tượng

Tham gia thực hiện các phong trào, các cuộc vận động của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và địa phương phát động, trong đợt hành quân dã ngoại làm công tác dân vận giai đoạn 1 năm 2023, các cơ quan, đơn vị trong toàn quân đã tham gia xây dựng cơ sở chính trị địa bàn, xây dựng NTM ở 758 xã.

Các cơ quan, đơn vị đã tham gia lao động, sản xuất, xây dựng NTM với 855.600 ngày công; làm mới và tu sửa hơn 400km đường giao thông nông thôn, nạo vét hơn 800km kênh mương nội đồng; tu sửa 742 nghĩa trang liệt sĩ, tặng 350 căn nhà đại đoàn kết, nhà tình nghĩa, nhà cho người nghèo, sửa chữa 550 căn nhà cho gia đình chính sách, hộ có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn; tổ chức khám bệnh, tư vấn sức khỏe, cấp thuốc miễn phí cho hơn 214.000 lượt người; phối hợp với cấp ủy, chính quyền các địa phương thăm, tặng quà hơn 35.000 đối tượng chính sách; xây tặng 7 công trình văn hóa, thể dục - thể thao trong vùng đồng bào tôn giáo...

Tổng kinh phí các hoạt động hơn 60 tỷ đồng. Kết quả thực hiện các phong trào, các cuộc vận động trong đợt hành quân dã ngoại làm công tác dân vận của toàn quân được cấp ủy, chính quyền và nhân dân các địa phương ghi nhận, đánh giá cao, góp phần giữ vững và tăng cường mối quan hệ gắn bó, đoàn kết quân dân.

Với những kết quả đạt được trong phong trào “Quân đội chung

Hưởng ứng phong trào thi đua “Quân đội chung sức xây dựng nông thôn mới (NTM)” những năm qua, cán bộ, chiến sĩ trong toàn quân đã phát huy vai trò, trách nhiệm bằng nhiều việc làm cụ thể, thiết thực, góp phần đẩy nhanh tiến độ xây dựng NTM tại các địa phương.

sức xây dựng NTM” LLVT đã góp phần quan trọng để diện mạo nông thôn có nhiều đổi thay, xây dựng cơ sở chính trị địa phương vững mạnh, củng cố “thế trận lòng dân” vững chắc, được cấp ủy, chính quyền và nhân dân ghi nhận, đánh giá cao, làm sáng đẹp hình ảnh Bộ đội Cụ Hồ trong thời kỳ mới.

Giúp dân ở những vùng khó khăn nhất

Hà Giang bắt tay vào xây dựng NTM với nhiều khó khăn khi điều kiện tự nhiên khắc nghiệt, địa hình bị chia cắt mạnh, thiếu đất sản xuất

● Cán bộ, chiến sĩ Bộ CHQS tỉnh Sơn La tham gia vệ sinh môi trường tại xã Mường Hung, huyện Sông Mã. (Ảnh: Huy Thành)

và đất ở, thiếu nước sinh hoạt và sản xuất, trình độ dân trí thấp, không đồng đều. Theo Đại tá Trần Đại Thắng, Chính ủy Bộ Chỉ huy quân sự (CHQS) tỉnh Hà Giang, từ Phong trào “Quân đội chung sức xây dựng NTM” được phát động trong toàn quân, Bộ CHQS tỉnh Hà Giang đã xác định đây là nhiệm vụ chính trị, là trách nhiệm, nghĩa vụ thể hiện bản chất truyền thống Bộ đội Cụ Hồ. Hằng năm, kế hoạch thực hiện phong trào được xây dựng với những mục tiêu, chỉ tiêu cụ thể, thiết thực và quán triệt đến từng cơ quan, đơn

vị lực lượng vũ trang trên địa bàn.

Từ năm 2019 tới nay, Bộ CHQS tỉnh Hà Giang đã chỉ đạo lực lượng tham gia 10 đợt hành quân dã ngoại kết hợp làm công tác dân vận. Huy động gần 24.000 lượt người tham gia cùng cố, nâng cấp, làm mới hệ thống giao thông nông thôn với 291,7km; nạo vét kênh mương nội đồng; nâng cấp trạm y tế xã; xây mới nhà văn hóa, xây dựng công trình vệ sinh cho 106 hộ nghèo; tổ chức khám, tư vấn sức khỏe, cấp thuốc miễn phí tới hơn 7.000 lượt người; trồng mới gần 900ha rừng; hỗ trợ xây

dựng nhà ở cho người có công, cựu chiến binh, hộ nghèo...

Ngoài ra, đơn vị còn phối hợp với các đơn vị, doanh nghiệp xây dựng và bàn giao 1 điểm trường tại huyện Quản Bạ trị giá 1 tỷ đồng; hỗ trợ lắp đặt phòng học vi tính và hệ thống lọc nước tinh khiết phục vụ giáo viên, học sinh các trường dân tộc nội trú, xây dựng phòng học, hỗ trợ vật chất, đồng hành với các em học sinh đến trường...

Theo Trung tá Lê Công Trường, Trưởng Ban Dân vận, Phòng Chính trị, Bộ CHQS tỉnh Sơn La, từ năm 2022 đến nay, các đơn vị trong Bộ Chỉ huy đã phối hợp với UBND các xã khảo sát giúp 18 bản xây dựng 1 đến 2 tiêu chí về xây dựng NTM trong năm. Tham gia trên 1.000 ngày công giúp nhân dân phát quang, tu sửa, nâng cấp và làm đường giao thông nông thôn, với tổng chiều dài hơn 25km; giúp 12 gia đình có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn sửa chữa nhà ở.

Bộ đội triển khai xây dựng nhiều mô hình giúp dân phát triển kinh tế như mô hình chăn nuôi bò sinh sản của Ban CHQS huyện Yên Châu, Thuận Châu; mô hình an sinh xã hội, nâng bước em tới trường của Ban CHQS TP Sơn La, huyện Phù Yên, Vân Hồ; mô hình phối hợp khám bệnh, cấp phát thuốc của Ban CHQS huyện Bắc Yên; mô hình xóa nhà tạm của Ban CHQS huyện Mai Sơn, góp phần chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi, giải quyết việc làm, tăng thu nhập cho nhân dân.

L.HẠNH - H.THÀNH

Đưa sản phẩm vùng dân tộc thiểu số, miền núi đến với người tiêu dùng

Chia sẻ tại Tọa đàm “Phát triển thị trường sản phẩm vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi” diễn ra vừa qua, bà Lê Việt Nga - Phó Vụ trưởng Vụ Thị trường trong nước (Bộ Công Thương) cho biết, giai đoạn vừa qua đã có những bước tiến quan trọng trong việc thương mại hóa và đưa những sản phẩm của vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi vào với các kênh phân phối tại thị trường trong nước cũng như xuất khẩu.

Về mặt chính sách, bà Lê Việt Nga cho biết, Quyết định số 1719/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ đã và đang là động lực thúc đẩy phát triển thị trường, tạo ra nền tảng căn bản cho sản xuất sản phẩm, hàng hóa khu vực đồng bào DTTS & MN. Đây là bước tiến rất mạnh mẽ, là giải pháp đồng bộ khi các bộ, ngành và UBND các tỉnh, thành phố đều được phân công những nhiệm vụ rất cụ thể, rõ ràng, để việc phát triển thương mại vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

Trong đó, Bộ Công Thương đã có các giải pháp cũng như Chương trình đề triển khai các chỉ đạo của Đảng và Chính phủ. Đơn cử, Đề án phát triển thị trường trong nước gắn với Cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam” đã hỗ trợ để đưa được hàng hóa của đồng bào dân tộc thiểu số vào những hệ thống phân phối lớn nhất như là Sài Gòn Co.op, Hapro...

Thêm nữa là nguồn hàng chất lượng như các sản phẩm OCOP, sản phẩm của nghệ nhân nhân dân,

"TỰ HÀO HÀNG VIỆT NAM - TINH HOA HÀNG VIỆT NAM"

Khơi thông “dòng chảy” tiêu thụ nông sản vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi

Vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi là khu vực tập trung nhiều sản phẩm nông sản, đặc sản chất lượng. Vì vậy, việc tìm đầu ra ổn định cho sản phẩm vùng miền núi, đồng bào dân tộc luôn là trách nhiệm chung của các bộ, ngành, địa phương.

nghệ nhân ưu tú... Cùng với đó là chương trình khuyến công của Bộ Công Thương đã giúp cho các cơ sở sản xuất, chế biến những sản phẩm ở khu vực đồng bào dân tộc thiểu số, miền núi có được những sản phẩm đạt được chất lượng mà thị trường trong nước và quốc tế yêu cầu.

Những chương trình xúc tiến thương mại quốc gia cũng đã dành ra một nội dung lớn cho vùng núi, vùng sâu, vùng xa và vùng biên giới, hải đảo và đến nay, những hiệu quả tác động vẫn rất tốt và tiếp tục được duy trì.

Ông Nguyễn Trọng Nghĩa - Phó Giám đốc Sở Công Thương Lạng Sơn cho biết, cùng với chính sách của Nhà nước, tỉnh Lạng Sơn cũng ban hành những chính sách và

● Gian hàng na Chi Lăng tại Tuần lễ quảng bá na, nông đặc sản và sản phẩm OCOP tỉnh Lạng Sơn năm 2023.

các cơ chế đặc thù như: Kế hoạch hành động về phát triển chuỗi giá trị của cây hời; Quy hoạch phát triển vùng nguyên liệu gắn với chế biến hàng xuất khẩu... Hiện tại địa bàn tỉnh đã có trên 94 sản phẩm được cấp giấy chứng nhận OCOP từ 3 - 4 sao.

Có thể thấy, thông qua các hoạt động hỗ trợ tiêu thụ sản phẩm vùng đồng bào DTTS & MN đã góp phần hình thành chuỗi cung ứng, kích thích sự tham gia của nhiều thành phần kinh tế vào phát triển sản xuất, tiêu thụ sản phẩm. Tuy nhiên, bà Lê Việt Nga cũng thừa nhận rằng, dù đã có những cơ chế, chính sách mới nhưng việc kết nối, phát triển thị trường thời gian qua mới chỉ đáp ứng được phần nào.

Các nhà sản xuất khu vực miền núi, đồng bào DTTS còn gặp nhiều khó khăn trong việc tìm đầu ra cho nông sản, đặc sản.

Để sản phẩm vùng đồng bào dân tộc thiểu số “tiến sâu” vào thị trường

Để các sản phẩm nông sản, đặc sản của bà con vùng dân tộc thiểu số, miền núi “phổ rộng” thị trường, theo Vụ trưởng Vụ Thị trường trong nước, cần có nhiều giải pháp tổng lực hơn nữa. Cụ thể, cần có những chính sách đột phá để thu hút được doanh nghiệp tham gia vào hỗ trợ các hộ nông dân, hộ sản xuất của các vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Đặc biệt là việc đưa các sản phẩm nông sản, đặc sản vào trong các kênh phân phối hiện đại

như: Sài Gòn Co.op hay là BigC... Và những điều này phải trở thành những hoạt động thường xuyên hàng tuần, hàng tháng, hàng năm để hỗ trợ cho đồng bào dân tộc thiểu số.

Về phía doanh nghiệp, ông Trần Hoàng - Giám đốc Siêu thị Co.opmart Victoria Hà Nội bày tỏ, điểm yếu của nguồn nông sản này là vấn đề nguồn hàng và sản lượng. Vì vậy, nhu cầu của thị trường hiện nay đối với sản phẩm đặc sản vùng miền và sản phẩm nông sản an toàn rất cao. Tuy nhiên, các nhà sản xuất khu vực miền núi, đồng bào dân tộc chủ yếu sản xuất ở quy mô nhỏ lẻ nên lượng hàng cung ứng thường bị đứt gãy hoặc gián đoạn. Khi nhu cầu của khách hàng tăng cao, muốn đặt hàng thêm nhà cung cấp sẽ khó bảo đảm được sản lượng. Do đó nhà sản xuất cần chủ động hơn trong việc dự báo nhu cầu thị trường để có sản lượng phù hợp, đáp ứng được nhu cầu của khách hàng.

Đối với những hợp tác xã hoặc nhà sản xuất ở đồng bào dân tộc miền núi, quá trình vận chuyển hàng hóa về những điểm giao hàng, bán hàng của hệ thống đang gặp nhiều khó khăn. Đặc biệt những sản phẩm rau lá, hoa quả... nhanh hỏng hoặc chất lượng bị suy giảm do giao thông không thuận lợi. Vì vậy, ông Trần Hoàng đề xuất cơ chế hỗ trợ về logistics, vận chuyển, hậu cần... cho nhà sản xuất, nhà cung ứng để tránh việc sản phẩm ở khu vực có chất lượng tốt, nhưng khi đến tay người tiêu dùng không giữ được chất lượng như ban đầu.

THANH HÀ

Nền giáo dục Việt Nam tạo nhiều bất ngờ cho người nước ngoài

Mới đây, tờ The Telegraph của Anh có bài viết đánh giá về giáo dục Việt Nam. Tác giả nhận định, hệ thống giáo dục của Việt Nam có hiệu quả rõ rệt - các quốc gia đang phát triển khác có thể học được điều gì?

Tại sao học sinh Việt Nam vượt trội?

Mỗi năm cứ đến ngày 20 tháng 11, học sinh Việt Nam lại mua hoa và áp ủ kế hoạch chúc mừng các thầy, cô giáo. Ngày hội diễn ra tung bừng khắp cả nước, giống như ngày của cha và ngày của mẹ ở Anh vậy.

Tiến sĩ Phùng Đức Tùng, Giám đốc Viện Nghiên cứu Phát triển Mê Kông nói: “Ở Việt Nam ai cũng biết đến ngày này. Các giáo viên coi đây là ngày rất quan trọng vì họ tự hào về nghề nghiệp của mình. Đồng thời cả xã hội cũng thế, đây là cách chúng tôi thể hiện sự trân trọng đối với các nhà giáo”. Tiến sĩ Phùng Đức Tùng cho biết thêm, chính những dịp như thế này đã “tiếp sức” cho hệ thống giáo dục của Việt Nam đạt hiệu quả rõ rệt. Theo Ngân hàng Thế giới, học sinh Việt Nam không những vượt trội hơn so với bạn cùng lứa tại các quốc gia Đông Nam Á khác giàu có hơn trong các bài kiểm tra về đọc và khoa học. Mà còn vượt trội hơn học sinh các nước Anh, Nhật Bản và Na Uy.

Việt Nam cũng đi ngược lại xu hướng suy giảm về tiêu chuẩn đang diễn ra tại các quốc gia đang phát triển. Một nghiên cứu trong năm 2022 về tỷ lệ biết chữ của phụ nữ do Trung tâm Phát triển Toàn cầu thực hiện cho thấy kể từ những năm 1960, chất lượng giáo dục đã giảm hai phần ba ở các quốc gia có thu nhập thấp và trung bình, bao gồm Nigeria, Ấn Độ và Băng-la-đét. Việt Nam là một trong số ít quốc gia có sự cải thiện về tỷ lệ này.

Các chuyên gia nói rằng, hiểu được lý do tại sao Việt Nam có thành tích tốt như vậy có thể giúp chính phủ các quốc gia khác có nguồn lực giới hạn cải thiện hệ thống giáo dục của mình. Việc này quan trọng đối với cả các nền kinh tế và các cá nhân.

Mặc dù có những tiến bộ vượt bậc kể từ thiên niên kỷ này, hơn 240 triệu trẻ em tại các quốc gia đang phát triển vẫn đang trong tình trạng thất học, trong đó có 100 triệu trẻ em ở khu vực châu Phi cận Sahara và 85 triệu trẻ em ở Trung và Nam Á gây ra những hậu quả to lớn cho tương lai của các em.

Phó Giáo sư, Tiến sĩ Abhijeet Singh, Trường Kinh tế Stockholm, người chuyên nghiên cứu về hệ thống trường học tại các quốc gia đang phát triển cho biết: “Thành thật mà nói, tôi nghĩ không ai có câu trả lời hoàn toàn chính xác. Nhưng điều cực kỳ rõ ràng ở Việt Nam đó là với nguồn lực hạn chế, họ vẫn có thể đạt được những kỹ năng về ngôn ngữ và tính toán cần thiết sánh ngang các quốc gia phát triển”...

● **Hiểu được lý do tại sao Việt Nam có thành tích tốt như vậy có thể giúp chính phủ các quốc gia khác cải thiện hệ thống giáo dục của họ.** (Ảnh: Sean Sprague/Ảnh Alamy Stock)

Kỷ luật... đối với giáo viên

Tất nhiên, có nhiều giải thích khác nhau về sự thành công của Việt Nam, trong đó nổi bật nhất là chất lượng và sự tận tâm của đội ngũ giáo viên. Các giáo viên không chỉ được tôn vinh - điển hình như trong những ngày kỷ niệm giống như ngày của mẹ - mà họ còn là những sinh viên tốt nghiệp đại học có trình độ tốt và được đào tạo thường xuyên, thực tế. Họ cũng đến lớp để dạy học.

Giáo sư kinh tế Paul Glewwe tại Đại học Minnesota, người đã có nhiều năm nghiên cứu giáo dục ở những quốc gia có thu nhập thấp cho biết: “Ở các nước đang phát triển khác, có rất nhiều bằng chứng cho thấy... cứ năm giáo viên thì có một giáo viên không đến lớp vào một ngày bất kỳ”. “Nhưng ở Việt Nam, các giáo viên đều đến lớp - nếu không, họ sẽ gặp rắc rối... hệ thống giáo dục được vận hành có kỷ luật thực sự”...

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã phát động chương trình xóa mù chữ cho nhân dân sau khi lên nắm quyền - Người tin rằng: “Một dân tộc mù chữ là dân tộc yếu” và cho rằng “Học tập là công việc suốt đời”.

Theo báo chí Việt Nam, phương châm này vẫn tiếp tục tồn tại, với khoảng 18% ngân sách dành cho giáo dục. Những giáo viên chấp nhận công việc ở nông thôn cũng được trả lương cao hơn, nhằm chống lại sự bất bình đẳng giữa khu vực thành thị và nông thôn. Và không giống như các quốc gia khác có mức thu nhập tương đối, học sinh nữ thực sự vượt trội hơn trẻ em trai ở trường tiểu học và trung học.

Tiến sĩ Đặng Hải Anh, giảng viên thỉnh giảng tại Trường Kinh tế Luân Đôn cho biết: “Trong hệ thống xã hội chủ nghĩa cộng sản... họ cố gắng tạo chú trọng đến sự bình đẳng trong hệ thống trường học... phụ nữ được cho là có quyền bình đẳng như nam giới. Có thể khó đánh giá tác động của các giá trị văn hóa, nhưng dường như nó đóng một vai trò quan trọng trong thành công của Việt Nam”.

Ngoài ra còn có những lợi ích hữu hình dành cho những giáo viên có thành tích tốt, bao gồm giải thưởng danh giá “giáo viên xuất sắc” dành cho người có thành tích tốt

nhất, trong đó hiệu quả công việc và sự thăng tiến dựa vào thành tích học tập của học sinh.

Tất cả điều này tạo ra kết quả trong lớp học. Theo nghiên cứu của Tiến sĩ Singh, trẻ em 8 tuổi ở Việt Nam học được nhiều hơn ở trường so với các bạn cùng lứa ở Peru, Ấn Độ và Ê-ti-ô-pi-a. Nghiên cứu đã phân tích các bài kiểm tra giống hệt nhau do học sinh các quốc gia này thực hiện và thêm một năm đi học ở Việt Nam đã tăng khả năng một học sinh có thể giải được một bài toán đơn giản lên 21 điểm phần trăm, so với chỉ 6 điểm phần trăm ở Ấn Độ.

Tiến sĩ Singh nói: “Một năm học ở Việt Nam rất khác biệt... dường như nó mang lại cho bạn lượng kiến thức gấp đôi so với một năm ở Ấn Độ hoặc Pê-ru. “Nếu bạn có thể giúp trẻ em ở Ấn Độ và Pê-ru học được nhiều kiến thức trong một năm như ở Việt Nam, bạn sẽ thu hẹp được 90% lỗ hổng kiến thức xuất hiện ở độ tuổi lên 8”.

Ông cho biết, nếu như hệ thống giáo dục của Ấn Độ là một “chuỗi các giải đấu với hết kỳ thi lớn này đến kỳ thi lớn khác” để tìm ra những học sinh giỏi nhất, thì Việt Nam lại mang đến “các kỹ năng cơ bản ở mức cao dành cho tất cả mọi

người. Việt Nam chú trọng nhiều vào mọi trẻ em, vào việc đặt kỳ vọng tương đối cao về học tập cho tất cả mọi người - và đó thực sự là một sự khác biệt đáng kể”, Tiến sĩ Singh bổ sung.

Và áp lực không nhỏ

Mặc dù điều này khuyến khích học sinh học tập chăm chỉ nhưng nó cũng có những hạn chế, đó là học sinh phải chịu áp lực rất lớn về kết quả thi - đặc biệt là khi số lượng học sinh tuyển vào các trường cao đẳng và đại học vẫn còn hạn chế. Ông Tùng nói: “Việc này có thể khiến học sinh thấy rất căng thẳng và chúng tôi thực sự chứng kiến những thử thách về mặt sức khỏe tinh thần và thậm chí cả các vụ tự tử khi kết quả không tốt hoặc không đáp ứng được kỳ vọng của phụ huynh. Điều này thực sự khủng khiếp”.

Ngoài ra còn có những khó khăn khác mà hệ thống giáo dục của Việt Nam phải đối mặt. Theo Ngân hàng Thế giới, cho dù đã nỗ lực, học sinh tại các thành phố vẫn có nhiều cơ hội hơn - 76% thành, thiếu niên đang theo học tại các trường trung học ở khu vực nông thôn, so với 90% ở khu vực thành thị.

Một số người cũng lo ngại tình trạng thiếu giáo viên đang xuất hiện khi ngày càng có nhiều sinh viên tốt nghiệp hàng đầu bị thu hút vào làm việc cho khu vực tư nhân hoặc các cơ hội ở nước ngoài. Chính phủ Việt Nam hiện đang thảo luận vấn đề tăng lương và phúc lợi cho giáo viên. Trong khi đó, một số người cho rằng hệ thống cần tập trung nhiều hơn vào ngôn ngữ, máy tính và các kỹ năng làm việc nhóm mà các ngành nghề đang yêu cầu và việc cải cách chương trình giảng dạy đang diễn ra.

Nhưng theo Tiến sĩ Singh: “Những lời chỉ trích mà tôi nghe được về hệ thống giáo dục của Việt Nam về cơ bản giống với những gì bạn nghe về các nước phát triển - vốn giàu hơn khoảng năm lần - hơn là những cuộc thảo luận mà chúng ta đang có về phần lớn khu vực Nam Á và châu Phi cận Sahara”, ông nói.

Vậy, điều quan trọng là, các quốc gia khác có mức thu nhập tương tự nên nhân rộng điều gì? Các chuyên gia cho rằng rất khó xác định chính xác, đặc biệt là khi phần lớn thành công của Việt Nam gắn liền với văn hóa của nước này.

PHƯƠNG UYÊN

● **Trẻ em 8 tuổi ở Việt Nam học được nhiều hơn ở trường so với các bạn cùng lứa ở Peru, Ấn Độ và Ê-ti-ô-pi-a.**

(Nguồn: Tony Wood/Ảnh Alamy Stock)

Pháp luật
VIỆT NAM

● **Tổng Biên tập:**
TS VŨ HOÀI NAM

● **Phó Tổng Biên tập:**
HÀ ANH BÌNH
TRẦN NGỌC HÀ
VŨ HỒNG THÚY

● **Tổ chức thực hiện:**
BÙI THỊ XUÂN HOA

● **TÒA SOẠN:** Số 42 ngõ 29
Nguyễn Chí Thanh, phường Ngọc Khánh,
quận Ba Đình, Hà Nội.
*ĐT: (024) 37245180
*Fax: (024) 37245178
*Email: baoplvn2014@gmail.com.
● **GPXB** số 86/GP-BTTTT
ngày 06/03/2014 do Bộ TTTT cấp.
● **Giấy phép sửa đổi, bổ sung**
số 290/GP-BTTTT ngày 22/9/2014
do Bộ TTTT cấp
● **Thiết kế mỹ thuật tại Tòa soạn.**
● In tại Cty TNHH MTV In báo
Hà Nội Mới; Cty In Ba Đình.

● **Văn phòng đại diện:**
TP HCM: 200C Võ Văn Tần, P5, Q3, TP HCM.
*ĐT: (028)38181281 *Email: plvnp2@gmail.com.
Khu vực ĐBSCL: 109 Trần Văn Hoài, Ninh Kiều, Cần Thơ
*ĐT: (0292) 3819009 *Email: canthophapluatvn@gmail.com.
Duyên hải phía Bắc: 10 Hồ Sen, Lê Chân, Hải Phòng.
*ĐT: 0973465555. Email: vanphongplvn@gmail.com;
Miền Trung và Tây Nguyên: 92 Hoàng Văn Thụ, Pleiku, Gia Lai.
ĐT: (0269) 365 8888 - 0963 111 333
*Email: baophapluat.mientrungtaynguyen@gmail.com
Lào Cai: Số 581, đường Hoàng Liên, phường Kim Tân, thành phố Lào Cai.
ĐT: 0903211537
Phủ Thọ: đường Nguyễn Tất Thành, Việt Trì; ĐT: 0981391333.
*Email: vutienplvn@gmail.com;
Quảng Ninh: 87 Nguyễn Văn Cừ, Hồng Hà, Hạ Long *ĐT: 0913093581
*Email: Vucongthanhlpl@gmail.com

Nam Định: 455 Trường Chinh, TP Nam Định *ĐT: 0978295869;
Nghệ An: 56 Nguyễn Thị Minh Khai, TP Vinh, Nghệ An *ĐT: 0916635077
*Email: ngotoanbc@gmail.com
Thừa Thiên - Huế: 22 Nguyễn Lương Bằng, TP Huế *ĐT: (0234) 3888666 - 0903029099;
*Email: quangtam07@gmail.com
Khánh Hòa: 125 Hoàng Hoa Thám, TP Nha Trang *ĐT: 0905555722.
*Email: leanhduc.plvn@gmail.com
Lâm Đồng: 181 đường 3 tháng 2, phường 4, TP. Đà Lạt *ĐT: 0914876019.
*Email: longbc07@gmail.com
Đồng Nai: 11 đường Hoàng Minh Châu phường Hòa Bình, TP Biên Hòa. *ĐT: (0251) 3863939.
*Email: huynhngochieu7979@gmail.com.vn
Tiền Giang: 242 Nguyễn Công Bình, Trung An, Mỹ Tho, Tiền Giang.
*ĐT: 0888616767. *Email: duchien.plvn@gmail.com

Liên hệ thông tin - quảng cáo: Nguyễn Sinh Hùng - ĐT: 0349610152

MÃ ĐẶT BÁO: B51

Giá: 7.300Đ
(BẢY NGHÌN BA TRĂM ĐỒNG)